

Uvodnik

Jurij Paljk

Zares je šlo za naš praznik!

Tako bi lahko zapisali pod črto dogajanja v Devinu, kjer smo se minuli teden zbrali, da bi se spomnili slovenskih tednikov, ki so naši predhodniki, in pa seveda desetletnice Novega glasa.

Veseli smo bili predvsem dejstva, da je v devinski grad v mrzlem zimskem vremenu prišlo veliko naših naročnikov in prijateljev; prav tako smo bili veseli, da so bili med njimi ljudje, ki so prišli iz osrednje Slovenije zato, da nam izpričajo prijateljstvo in navezanost na naš tednik, ki nadaljuje šestdesetletno delo vseh tistih slovenskih ljudi, ki so se prepoznavali in se prepoznavamo v slovenstvu, demokraciji in krščanstvu.

Prišli so predvsem tisti, ki se zavedajo pomena našega tednika in cenijo naše delo, ki cenijo svoje korenine in naše skupno poslanstvo.

V slavnostnem govoru Marka Tavčarja, ki ga v celoti objavljamo na kulturni strani, je bilo dovolj podatkov za temeljit razmislek o našem skupnem naporu, ki sloni na vztrajnem in skrbnem delu naših prednikov, na delu vseh tistih, ki so pisali v tednike, katerih nadaljevalci smo. Še posebej Novega lista in Katoliškega glasa, iz katerih je pred desetimi leti nastal Novi glas.

Prišli so predvsem vsi tisti, ki verjamejo, da smo kot ljudje potrebni tudi lepih slovensosti, na katerih se zbiramo, se veselimo doseženega, a tudi razmislimo pot v prihodnost, ki je seveda naša skupna pot v prihodnost.

Vedno ima prav tisti, ki pride, tisti, ki se pomembnega dogodka sam udeleži, in tako je bilo tudi tokrat.

Veseli smo bili toplih besed in prisotnosti našega nadškofa msgr. Dina De Antonija, kolegov časnikarjev Primorskega dnevnika, Novega Matajurja, slovenskega sedeža RAI iz Trsta, tednikov Vita Nuova iz Trsta in Voce Isoncina iz Gorice, v njihovem imenu je spregovoril prijatelj in kolega Andrea Bellavite, predsednikov SSO-ja Draga Štoke in SKGZ-ja Rudija Pavšiča, predstavnika Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudija Merljaka, edinega slovenskega senatorja v Rimu Miloša Budina, generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu Jožeta Šušmelja; lepo so nas nagovorili in nam naročili, naj vztrajamo.

Veseli pa smo bili tudi vseh tistih, ki so na devinskem gradu s svojo prisotnostjo potrdili, da ima Novi glas vlogo, zaradi katere je tudi nastal.

Vsem se v imenu maloštevilnega, a mladega in delavnega uredništva tudi zahvaljujem, kot se zahvaljujem tudi vsem tistim, ki ste nam pisali in nam za opravljeno delo čestitali, kar pomeni obvezo za naprej.

Na proslavi smo se s skromnim darilom spomnili urednikov Andreja Bratuža, Dušana Jakomina in Draga Legiša, kar je po eni strani znak spoštovanja in zavedanja, da pri Novem glasu nadaljujemo že pred desetletji začeto delo, po drugi strani pa tudi znak hvaležnosti, ker se sedanjí uredniki zavedamo, kje smo se učili in kdo nas je učil časnikarskega poklica. Hvala vsem, še posebej vam, drage bralce in bralci, drage naročnice in dragi naročniki, vam, ki ste edini moralni lastnik našega tednika in ste edino zagotovilo, da je vredno vztrajati.

Ostanite nam zvesti tudi v prihodnje in hvala, ker ste z nami! Povabite v naš krog še prijatelje, sorodnike in znance!

Devinski grad, 26. januarja 2006

Foto DPD

Nekje sredi poti, med Trstom in Gorico. Tudi s tega vidika je bila lokacija slovesnosti ob 60-letnici slovenskih tednikov v Italiji iz desete obletnice izhajanja našega, predvsem pa vašega tednika, Novega glasa, nadvse primerna.

V Devinu, torej: se pravi kraju, ki tudi z geografskega gledišča predstavlja sintezo med goriško in tržaško stvarnostjo, to je dvojno podlago, na kateri je pred desetimi leti vzkliko novo glasilo zamejskih Slovencev. V konferenčni dvorani znotraj devinskega grajskega objekta so se namreč v četrtek minulega tedna zbrali predstavniki manjšinskih organizacij, politični delavci, duhovniki, sodelavci današnjega časopisa in njegovih predhodnikov, da bi skupno proslavili preteklost in prihodnost glasila, ki je nastal z združitvijo goriškega Katoliškega glasa in tržaškega Novega lista. Novi časopis se je rodil zato, da bi z združenimi sredstvi "lažje in boljše potrdil zvestobo vrednotam krščanstva, slovenstva in demokracije", kot je poudaril glavni govornik večera, časnikar Marko Tavčar. Dvorana pa je bila pretesna, da bi lahko gostila predvsem bralce, ljudi najrazličnejših življenjskih, socialnih, kadrovskih izkušenj, katerih prisotnost je vlila današnjim sodelavcem časopisa velik zagon pomembno količino elana za delo v prihodnje. V tej luči so bile spodbudne tudi pozdravne besede, ki so jih izrekli častni gostje, začenši z goriškim nadškofom, msgr. Dinom De Antonijem, ki se je vsem zahvalil za opravljeno delo. Novi glas je po besedah msgr. De Antonija pomemben časopis, v kolikor posreduje krščanske vrednote v razdrobljenemu svetu.

Goriški nadškof je še poudaril vlogo, ki jo Novi glas ima v naši raznoliki deželni stvarnosti, v kateri je naša narodna skupnost resnično bogastvo.

V imenu Republike Slovenije sta prisotne pozdravila generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj in Rudi Merljak z urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Generalni konzul, ki je po rodu z Goriškega, je v svojem nagovoru poudaril pomen medijske pluralnosti, kot tudi svojo navezanost na Novi list in današnji Novi glas. Rudi Merljak pa je obudil spomine na sam začetek Novega glasa in njegovo snovanje. Tudi po njegovih besedah ima naš tednik pomembno vlogo v vseslovenskem merilu. Predsednik Slovenske kulturno - gospodarske zveze, Goričan Rudi Pavšič, je tudi naglasil pomen pluralnosti, ki se je naučil že v mladih letih, ko "smo doma imeli na mizi Katoliški glas"; čeprav se z nazorsko usmeritvijo nekdanjega časopisa ni strinjal, je preko očetovih besed vsekakor dojel pomen drugačnih stališč. Uredništvu je zaželel s toplimi besedami tiste vztrajnosti, ki je pri časopisu potrebna, da premagaš ovire. Predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka je čestital za opravljeno delo in zaželel uspeha v prihodnje. Slovenski senator v Rimu Miloš Budin je na podoben idejni valovni dolžini poudaril, da se drugačnosti ne smemo ustrašiti, sicer bomo v svetu vedno

bolj tesnih povezovanj kot narodna skupnost nazadovali. Svoj pozdrav je prinesel tudi devinsko - nabrežinski župan Giorgio Ret.

V imenu Italijanske državne zveze periodičnega tiska in Zveze italijanskih katoliških tednikov FISC je spregovoril odgovorni urednik tednika Voce Isoncina, duhovnik ter časnikar in prijatelj Novega glasa Andrea Bellavite. Gospodu Bellaviteju gre posebno zahvala, ker je svoj poseg pogumno prebral najprej v slovenskem jeziku, šele nato v svojem materinem.

Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja Novi glas, je na slovesnosti s simboličnimi darili - umetniškimi izdelki Pavla Hrovatina iz kraškega kamna - simbolično nagradila nekdanja urednika časnika Dušana Jakomina in Draga Legiša ter Andreja Bratuža.

Večer je povezoval predsednik Zadruga dr. Damjan Paulin, pevci vokalne skupine Musicum in skupine Ano ur'co al' pej dveji pa so poskrbeli za prisrčnost večera.

Uspeh slavja v Devinu je predvsem v lepem odzivu naročnikov in bralcev, ki so bogastvo našega tednika.

Igor Gregori

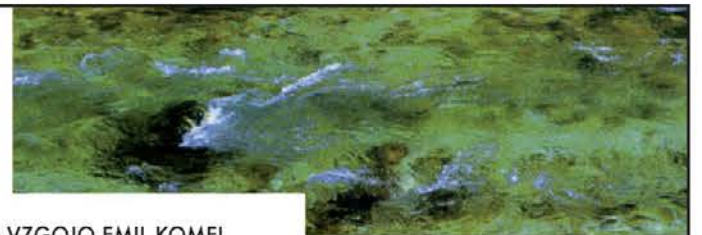
Pogovor

Dirigent Hilarij Lavrenčič o pripravah na izvedbo kantate Soči ob kulturnem prazniku 2006 v Gorici in Trstu

3

ZVEZA SLOVENSKE
KATOLIŠKE PROSVETE
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KULTURNI DOM GORICA
GLASBENA MATICA
SLOVENSKA PROSVETA
SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

vljudno vabijo na

**OSREDNJO PROSLAVO
DNEVA SLOVENSKE KULTURE
OB 100-LETNICI SMRTI SIMONA GREGORČIČA**

GORICA, Kulturni center Lojze Bratuž
sreda, 8. februarja 2006, ob 20.30

TRST, Kulturni dom
nedelja, 12. februarja 2006, ob 20. uri

POKROVITELJA: SKGZ in SSO

Rim / Bocen / Dunaj, 25. januarja

Manjšina na J. Tirolskem zahteva zaščito od Avstrije

Italijanska pokrajina Južna Tirolska, v kateri večino predstavlja tamkajšnja nemška jezikovna manjšina, je Avstrijo pozvala, naj zaščiti pravico svoje manjšine do samoodločbe. S tem pa je povzročila ogorčenje italijanskih oblasti, poročila francoska tiskovna agencija AFP. Kot navaja AFP, je 113 od skupno 116 južnotirolskih občin oblastem na Dunaju predalo pismo z zahtevo, da mora preambula nove avstrijske ustave, o kateri trenutno poteka debata, "zaščititi nemške jezikovne manjšine, tradicionalno povezane z Avstrijo". Dunaj so tudi spomnili na "obvezo, da štiti pravico do samoodločbe Tirolcev, ki govorijo nemško ali retoromansko in so ločeni od (avstrijske zvezne dežele) Tirolske". Italijanska vlada je pismo, ki ga je predsedniku avstrijskega parlamenta Andreasu Kholu minuli konec tedna izročila

delegacija iz Južne Tirolske, v torek komentirala kot "resno in nevarno dejanje". Italijanski predsednik C. Azeglio Ciampi, ki naj bi marca uradno obiskal Avstrijo, je svoj obisk medtem preložil, kar so italijanski mediji označili kot očiten izraz nezadovoljstva Rima. Pokrajina Južna Tirolska, v Italiji jo sicer imenujejo Gornje Poadižje (Alto Adige), leži ob meji med Italijo in Avstrijo. Od približno 900.000 prebivalcev pokrajine jih kakih 70 odstotkov pripada nemški

manjšini, Italijanov je 27 odstotkov, preostanek pa predstavljajo Ladinci, ki pripadajo retoromanski jezikovni skupini. Skupaj s sosednjo pokrajino Trentino sestavlja Južna Tirolska deželo Tridentinsko-Gornje Poadižje/Južna Tirolska, ki je dobila leta 1946 v okviru italijanske države široko avtonomijo, kakršno uživajo le še štiri druge italijanske dežele. V okviru velikodušne avtonomije uživajo tamkajšnje manjšine izredno uinkovito in velikodušno zaščito.

Evropska unija

Koliko evropskih jezikov ima manj govorcev kot slovenščina? Teh je 42.

Po podatkih Haralda Haarmanna, ki jih je navedel v delu Die Sprachenwelt Europas, izdanem leta 1993, Evropejci govorimo 76 različnih jezikov. Nekateri od njih uporabljajo celo manj kot tisoč govorcev (npr. istroromunščino in ugro-finsko livjiščino), medtem ko na primer angleščino samo na stari celini kot materni jezik govori 60 milijonov ljudi. Slovenščina je po številu govorcev v Evropi na 34. mestu, kar pomeni, da po tem kriteriju sodi v prvo polovico evropskih jezikov.

Protestni shod v Strasbourgu Unija Istranov iz Trsta hodi svoja pota

VNG smo že nekajkrat poročali o problematiki istrskih in dalmatinskih beguncev predvsem v luči odnosov med Italijo in Hrvaško (Slovenija je, kot znano, to problematiko rešila s t.i. Solanovim kompromisom glede odprtja nepremičninskega trga tujcem). V okviru pristopnih pogajanj je hrvaška vlada pristala na ustanovitev posebne dvostranske komisije za obravnavo še nerešenih primerov v zvezi s premoženjem istrskih in

vrst Nacionalnega zavezništva, izigrale istrske in dalmatinske begunce, ker pretežni večini let-leh (okrog 70%) ni še izplačala odškodnine za imetje, ki so ga zapustili v nekdanji Jugoslaviji. Po drugi strani pa vsa dosedanja vodstva begunskih združenj niso nikoli zaradi tega zaostriala odnosov z vladnimi strankami, zlasti desničarsko, usmerjenim politikom pa je zavlačevanje vprašanja prinašalo glasove številnih beguncev, zlasti v Trstu in Gorici.

Nacionalnega zavezništva, temveč predstavnik skrajne desničarske skupine Fiamma tricolore. Na zadnji tiskovni konferenci je predsednik Lacota najavil srečanje funkcionarjev organov Evropskega sveta. Treba je tudi povedati, da ostala združenja beguncev niso politično in drugače podprle nove linije Unije Istranov iz Trsta, ki jo označujejo za izgubo časa. Tisk v Sloveniji je o omenjenem shodu v Strasbourgu poročal le obrobno. Hrvaški državni predsednik Mesič in predsednik vlade Sanader pa sta pobudo označila za potezo v funkciji predvolilnega boja v Italiji.

Značilno je, da v Trstu ni bilo posebnih reakcij v desničarskih krogih, ki jih očitno obvladuje Nacionalno zavezništvo. Slednje pa napoveduje, da bo v okviru volilne kampanje za parlamentarne volitve prišel v Trst tajnik Fini, ki je tudi podpredsednik vlade in zunanji minister. Zanimivo bo vsekakor, kako bo uskladil vladno in strankarsko politiko v primeru konkretnega izziva Unije Istranov in odnosov do Hrvaške in Slovenije nasploh.

Hrvaški tisk poroča, da se je hrvaška vlada odločila deponirati (tako po italijanskih aprilskih volitvah) 35 milijonov dolarjev kot svoj dolg iz Rimskega sporazuma 1983 na neki luksemburški banki, kot je to Slovenija že pred časom storila. S tem dejanjem želi Hrvaška dopovedati Italiji, da ne namerava spreminjati obstoječih dogovorov v zvezi z odškodnino za premoženje optantov. Isti tisk tudi poroča, da Hrvaška (očitno na pritisk Italije) odstopa od sigliranega sporazuma z Avstrijo o odškodninah avstrijskim državljanom po letu 1945. Dalje, da predsednik Mesič in premier Sanader soglašata, da so potrebne spremembe in dopolnitve zakona o odškodninah za premoženja v duhu nediskriminacije, vendar spremembe naj ne bi zajele tistih državljanov, ki jim je bila škoda povrnjena v skladu z meddržavnimi sporazumi v obdobju nekdanje Jugoslavije, katere je Hrvaška pravna naslednica.

Alojz Tul

Bližnji vzhod / Po palestinskih volitvah

Hamas pred demokratičnim izzivom

Novica, da je na palestinskih volitvah zmagalo skrajno gibanje Hamas, je po eni strani zaskrbljujoče, po drugi strani pa daje misliti. Zaskrbljujoče je predvsem to, da se je na najbolj občutljivem območju sveta povzpelo na oblast eno izmed najbolj zagriženih gibanj islamskih skrajnežev, ki je do pred kratkim ponosno prevzemalo odgovornost za številne samomorilske atentate po cestah in trgih Jeruzalema, Tel Aviva, Gaze. Dalje je zaskrbljujoče tudi dejstvo, da bo novo palestinsko politiko vodilo gibanje, ki Izraelu še vedno ne priznava pravice obstoja. Zaskrbljenost vzbuja tudi dejstvo, da se je v prid skrajnežev odločila ena izmed najbolj naprednih skupnosti arabskega sveta. Na prvi pogled je torej zmaga gibanja Hamas prava katastrofa. Če pa novo situacijo obravnavamo z drugega katerega človeka, ki verjame v demokratične institucije, zamika, da bi slednjim postavil meje, ki bi preprečile prevzem oblasti s strani skrajnežev? Tako je. In vendar, kljub temu da je tako razmišljanje razumljivo, moramo priznati, da

ima vso pravico / dolžnost do vladanja. Kaj je pri tem pozitivnega? Ali ni morda res, da je izid volitev eden tistih skrajnih slučajev, na osnovi katerih človeka, ki verjame v demokratične institucije, zamika, da bi slednjim postavil meje, ki bi preprečile prevzem oblasti s strani skrajnežev? Tako je. In vendar, kljub temu da je tako razmišljanje razumljivo, moramo priznati, da

ima vso pravico / dolžnost do vladanja. Kaj je pri tem pozitivnega? Ali ni morda res, da je izid volitev eden tistih skrajnih slučajev, na osnovi katerih človeka, ki verjame v demokratične institucije, zamika, da bi slednjim postavil meje, ki bi preprečile prevzem oblasti s strani skrajnežev? Tako je. In vendar, kljub temu da je tako razmišljanje razumljivo, moramo priznati, da

na žalost tudi nesprijemljivo. Demokratična načela ne priznavajo tovrstnih omejitev iz enostavnega razloga, ker bi se trenutni pozitivni učinki takih izbir zlahka lahko spremenili v nevarno past. Demokratičnim pravilom moramo zaupati, vsaj dokler jih novi voditelji sami ne postavijo pod vprašaj. Samo v tem slučaju imamo pravico, da ukrepamo.

Na palestinski gibanje Hamas doslej delovalo kot skrajna sila opozicije, ki se je posluževala nesprijemljivih metod, ki je napadala vladno stranko Al Fatah, ne da bi bila pri tem sposobna doprinese konkretno in operativne predloge. Danes je sama prevzela krmilo palestinske vlade, kar pomeni, da je z njim sprejela tudi vso odgovornost, ki iz tega izvira. Izvolitev namreč ne pomeni samo populistično zadovoljevanje ljudskih strasti, pač pa tudi racionalno delovanje v optiki prihodnosti, v prid izboljšanja življenjskega standarda prebivalstva, skratka, delovanje v luči občin nacionalnih interesov. In stvar je prav v tem. Kompleksnost nacionalnih interesov največkrat ni v polnosti dostopna preostim ljudem. Vsakdo izmed nas se namreč dan za dnem ukvarja predvsem z lastnim preživetjem, s politiko se soočamo takrat, ko se njene odločitve negativno odražajo na naši koži. Takrat pride do upora. Da do tega ne pride, je potrebno, da izvoljeni predstavniki opravijo svoje, se dogovarjajo, iščejo kompromise, na lastno odgovornost sprejemajo ukrepe, ki se bodo konkretno odražali v življenju posameznika - skratka, da dejansko upravljajo "rem publicam".

Erika Hrovatin

V petek, 20.1.2006, so predstavniki Koroške dijaške zveze in Mlade Enotne liste priredili ob robu ministrskega srečanja v Beljaku manifestacijo, s katero so opozorili na pomanjkanje dvojezičnih napisov na južnem Koroškem.

Povejmo na glas

Uzakonjena pravica do nasilja

Tukajšnje razmišljanje ne želi biti politično obarvano, pa vendar je več kot razvidno, da se sedanja vladajoča večina v Italiji nagiba v urejanje problemov s trdo roko. V tem ni nič novega, saj človeštvo skozi svojo zgodovino niha med dvema možnostima: ustvarjati sobivanje z dogovarjanjem in sporazumevanjem ali pa pravila skupnega življenja uveljaviti z ostrimi in trdimi posegi. Kot reče no, odločanje za trdo roko sploh ni od danes, ne nazadnje so iz njega izhajale ideologije, vsekakor pa je zornega kota vrednot demokracije več kot sporno, in vsak način obremenjujoče. V mislih imamo seveda zakon o silobranu oziroma o zakoniti uporabi sile, ki je bil pred kratkim sprejet v parlamentu in čaka le še na podpis predsednika republike. Dandanes se politika trde roke skriva za besedami dobrih namenov, minili so časi, ko je nastopala naravnost in brez zakrivanja. Politika trde roke pri uveljavljanju svojih ukrepov namreč vedno nekoga štiti, neutrudljivo zatrjuje, da je v službi ljudi, čeprav so njene poteze ostre, zaradi tega praviloma do skrajnosti dosledne in v resnici brez občutka. Sklicujoč se na zaščito ljudi, je takšna politika med drugim uvedla zelo stroge prometne kazni, v zaščito ljudi brez primerne predhodnega dogovarjanja je ukinila prostore kajenja s togo nepopustljivostjo in seveda z visokimi kaznimi, v zaščito ljudi želi do takšne mere uzakoniti uporabo sile v silobranu, da se bo moč čez noč znašli sredi tako ali drugače stopnjevanega nasilja. Vse to in še kaj drugega je

politika trde roke, ki vselej zastruje družbeno vzdušje in ustvarja pogoje za nadaljnje zaostrovanje in naslednje korake te iste politike. Zakonita uporaba nasilja v silobranu nima tako malo privržencev, kot bi si mislili, izredno prepričljiva se zdi kritika do sedaj obstoječih pravil, po katerih je bil napadeni za preoster odgovor napadalca lahko tudi obsojen, čemur naj bi odgovarjalo geslo: "Kajna pustite na miru!" - to pomeni, da usoda žrtve ni vredna omembe. Če pa na posledice uzakonjene uporabe nasilja v silobranu pomislimo resneje, smo lahko zaskrbljeni. Praktično bo treba vsakomur dati pravico do posesti orožja, že manjši tatovi ali mladoletni prestopniki bodo lahko končali pod streli ogroženih, število kriminalnih dejanj ne bo upadlo, poklicni kriminalci bodo šli v akcijo z večjo grobostjo in žrtv med napadenimi ne bo nujno manj, ampak verjetno celo več. O vsem tem nazorno pričajo razmere v Združenih državah Amerike, ki se s takšnim zakonom že dolgo ponašajo. Znano je, koliko je tam kriminala in koliko je orožja pri zasebnikih doma, kar je slej ko prej dodatna in problematična posledica. Živimo v času, v katerem se pogoji življenja vse bolj zaostrojujejo, dovolj se je spomniti vojn in energetske odvisnosti. Zato bi bilo nadvse koristno, da razmer ne bi dodatno zaostrovali. Nas lahko reši le še predsednik republike, ki spornega zakona lahko ne bo hotel podpisati?

Janez Povše

drugih beguncev. Doslej se je le nekajkrat sestala, a do pravih pogajanj ni prišlo. Italijanska diplomacija se sicer zaveda, da ne more ponovno odpirati vprašanja o usodi premoženja optantov, zahteva pa, da Hrvaška dovoli nakup nepremičnin tudi italijanskim državljanom. Vprašanje se je zataknilo pri interpretaciji načela recipročnosti. Zdrunjenje oz. Unija istrskih beguncev v Trstu pa je v zadnjem času začela hoditi svoja pota, odkar je lani spomladi prevzel njeno vodstvo Massimiliano Lacota, ki se ima za predstavnika mlajših generacij. Po njegovem mnenju so vse dosedanje italijanske vlade, vključno sedanja desnosredinska z zunanjim ministrom Finijem iz

Omenjeni novi predsednik Unije Istranov je vprašanje beguncev polemično zaostri in od rimske vlade zahteva, naj razglasi za neveljavne vse povojne dogovore, ki jih je Italija podpisala z nekdanjo Jugoslavijo glede premoženja beguncev. Istočasno od vlade zahteva, naj za rešitev tako na novo ustvarjenega spora med Slovenijo, Hrvaško in Italijo predlaga mednarodno arbitražo na evropski ravni. Minulega 18. januarja je omenjena Unija Istranov priredila pred evropskim parlamentom v Strasbourgu protestni shod, na katerem je sodelovalo kakih 150 udeležencev s številnimi transparenti. Zanimivo je, da jih tam niso pričakali predstavniki Finijevega

POGOVOR Hilarij Lavrenčič, dirigent kantate Soči na letošnji osrednji proslavi ob Prešernovem dnevu

Simon Gregorčič v besedi in glasbi na naših odrih

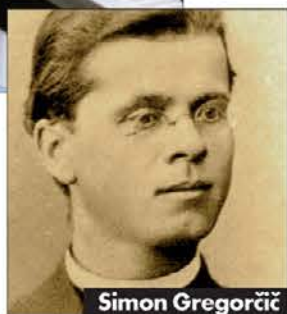
Hilarij Lavrenčič, dirigent Mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba, rože v gumbnici naših zamejskih zborov, bo dirigiral kantato Soči. To bo glavna točka osrednje kulturne proslave ob letošnjem Prešernovem dnevu, ki jo bodo priredile naše glavne ustanove in organizacije ob 100-letnici smrti "goriškega slavčka" Simona Gregorčiča v Gorici 8. februarja in v Trstu 12. t.m. Zahvaljujemo se mu, ker nam je z velikim navdušenjem orisal podvig.

Kaj nam lahko poveš o kantati Soči?

Od kantat, ki jih je uglasbil p. Hugolin Sattner na Gregorčičevo besedilo, dobro poznam tri: Jefejevo prisego, Oljki in Soči. Prvo sem dirigiral, če se ne motim, leta 1986, ob 80-letnici pesnikove smrti; drugo leta 1994, ob 150-letnici njegovega rojstva, za tretjo pa se intenzivno pripravljamo. Ko so mi predlagali slednjo, sem bil na začetku precej skeptičen, saj je to delo od vseh treh najbolj zahtevno tako za orkester kot za zbor. Glasovi so namreč "registrirani" izredno visoko. To je bila tipična pisava v dobi pozne romantike, ko so verjetno razpolagali s takimi glasovi, ki jih je danes vedno manj. Delo je zahtevno tudi zato, ker je napisano v poznoromantičnem slogu in si zato modulacije sledijo kot na tekočem traku. Prisotnih je veliko kromatizmov, ki v visokih legah znajo biti tudi "zopni". Pa še to: v drugem delu kantate, ko se zbor "pogovarja" z orkestrom, je prisotnih veliko pavz; za njimi mora zbor spet poprijeti v tonu, ki je zelo različen od prejšnjega. Zato mora imeti vsak pevec - tudi med pavzami - pred sabo jasno sliko o tem, kako glasba napreduje,

tudi ko zbor ne poje. Pomembno vlogo imajo štirje solisti Alessandra Schettino-sopran, Patrizia Belloni-alt, Damjan Locatelli-tenor, Alessandro Svab-bas: vsak od njih odpoje svojo arijo, prepletajo se v duetih, imajo pa tudi zelo lep kvartet. Vsak glas ima zelo smiselno zastavljeno vlogo: sopran je lirično-lahkoten, saj ponazarja Sočo pri izviru: "tvoj tek je živ in je legak ko hod deklet s planine..." Avtor se nato popolnoma preda liriki; izpove jo s "polnim" tenorjem, ki je dramatično obarvan. Ko tenor poje "rad gledam ti v valove bodre, valove te zeleno-moder...", imamo pred sabo jasno sliko Soče, čisto romantiko! Vložki zbora, ki se ponavljajo, so nekak opis bistva: "krasna si, bistra hči planin". Mezzo-sopran poje: "Ti meni si predraga znanka! Ko z gorskih prišumiš dobrav..." in nadaljuje: "Bog sprimi te tu sred planjav!" V tem je skoraj neka prošnja, naj Bog obvaruje Sočo, kot bi začutil temno

Simon Gregorčič

Hugolin Sattner

od hribov, zibelke tvojega valovja?" Lep zaključek ima bas: "Ogromna solza se mi zdži, a še kot solza - krasna!" Zelo lepo glasbeno deluje kontrast: "ogromna solza", ki v pianissimi postane "solza krasna". Vsakemu glasu je torej Sattner dal pravi smisel: solisti namreč vodijo reko od izvira proti izlivu. V drugem delu je prisotna vojna napoved, ki jo ponazarjajo trobente, pavke in topovi...

Topovi?

Da. Sattner je predvidel prav topove, ki se rabijo v pozni romantiki. Tudi ta učinek bomo skušali ustvariti; kako, tega še ne bom razkril. V verzih "vihar grozan, vihar strašan; prihrumel z gorskega bo juga" pride do nekakega "nasilnega" dialoga med zborom in orke-

strom: to je tudi najtežji del kantate. Glavni motiv drugega dela je vojna tromba, ki napove vojni vihar. Sattner je zelo učinkovito uglasbil tudi onomatopeična verza "tod sekla bridka bodo jekla, / in ti mi boš krvava tekla": glasba tu nadgrajuje besedilo. Fragment je sicer kratek, a zelo lep. Potem se skladba malo umiri, ko se spet pojavi bas, ki poziva Sočo, naj "pridrvi vse na dan". Finale ima močno besedilo: pesnik namreč beveva Soči, naj utopi tujce: ne vseh, a tiste "zemlje-lačne".

Jezik Simona Gregorčiča je izjemno muzikalen. Kaj ti je to pomenilo?

Zanimivo bi bilo, kaj bi odgovoril skladatelj Sattner... Besedila so res zelo glasbena in pojoča. Uporaba nekaterih samoglasnikov ali sogla-

snikov je učinkovita in res čudovita. Ni slučaj, da je ogromno Gregorčičevih poezij doživelo uglasbitev. Besedilo ni tuje glasbi; obratno: glasba ga nadgrajuje. V Sattnerjevi glasbeni govorici je občutiti vpliv dveh glavnih tokov: na eni strani avstrijsko-nemškega, na drugi pa meditaransko-italijanskega. Pozoren poslušalec lahko ponekod ujame nekaj Wagnerja, nekaj R. Straussa, pa tudi npr. Puccinija. Predvsem v arijah je močno zaznati italijanski melos, čeprav je duša tipično slovenska. Lahko bi torej rekli, da je Sattner po svoje združil germanske, romanske in slovanske primese v skupno evropsko sintezo.

Kaj bi povedal o izvajalcih in vajah?

Orkester je simfonični in šteje 55 elementov. Veseli smo, da smo prišli do partitur; povedati pa moram, da smo imeli z njimi od vsega začetka kar nekaj križev. Šlo je namreč za prva eksperimentiranja prepisov rokopisnih partitur na računalnik; gotovo bi bilo bolje, ko bi imeli rokopise, saj sem jaz osebno našel 130 napak: 65 za godala in 65 za tolkala. Na vajah smo našli še druge napake in prepričan sem, da jih bomo še. Popravljanje je zoprno, izgubili smo veliko časa in živcev. Zadnjič smo se npr. zavedeli, da pri drugi trobenti manjka 16 taktov finala. Solisti so se pa morali spoprijeti z rokopisom. Veliko uslugo mi je napravila Beatrice Zonta, ki igra korepetira pri zborovskih vajah. S profesionalnega vidika je delo steklo zelo dobro. Rad bi čestital organizatorjem - predsedniku ZSKP in sodelavcem - za njihovo drzno izbiro. Zahvalil bi se rad mešanima zboroma Lojze Bratuž in Hrast. Projekt je sicer nastal, da bi pri njem sodelovali vsi zbori Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice; žal bodo nastopili le omenjena zborova in nekateri pevcji števerjanskega zbora F.B. Sedej. Zbor bo namreč štel okrog 80 članov, kar je številčno odlično. Več pa jih na odru niti ne stoji. Vesel sem, ker tako lahko marsikdo spozna, kako je sicer lepo, da vsakdo goji svoj "zborovski vrtiček"; lepo pa je tudi, da se od časa do časa preizkusimo tudi s kakšnim takim projektom, pri katerem nastopamo "zadružno". Če hoče kdo v našem ambientu živeti od glasbe, mora delati v italijanskih krogih. Zato sem toliko bolj vesel, če se zmenimo med Slovenci in kaj skupaj ustvarimo; po mojem bi bilo lepo obdržati tako skupino, predvsem orkester, ki se je izkazal npr. ob nedavnem ju-

bileju slovenskih oddaj na Rai-u. To bi lahko bila odlična skupna ustanova, bolj živa od kakšne, ki ostaja skrita med štirimi zidovi! Gre za dobro naložbo.

Hvaležen sem tudi svojim ožjim sodelavcem: dirigentu zboru Bratuž Bogdanu Kralju in korepetitorjem ter pomočnikom zboru Hrast, Mirku Ferlanu, Dariu Bertinazziju in Maji Jarc. Ne smem pozabiti predsednikov zborov in osebja Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki mi je nudilo dragoceno logistično-operativno pomoč. Žal mi je le, da dela ne bomo mogli ponoviti v kakšni cerkvi, kjer bi drugače izzevnelo in bi ga lahko slišalo tudi do tisoč ljudi naenkrat. To je bilo možno v letih 1920-30, ko so delo izvedli v raznih samostanih in cerkvah; leta 2006 pa to ni več mogoče, saj je pristojna komisija zavrnila našo prošnjo. Že res, da ne gre za oratorij, ampak za kantato; toda besedilo je napisal Gregorčič-duhovnik, uglasbil jo je pater Sattner. Naša želja je bila, da bi kantato slišalo čimveč ljudi. Zato jo bomo ponovili še 13. t.m. v Centru Bratuž na Gregorčičevi proslavi.

Kaj lahko torej čakamo ob letošnjem Prešernovem dnevu?

Mislim, da bodo ljudje lahko doživeli lep kulturni praznik z mogočno kantato. Upam, da bomo po še zadnjih vajah, ko bomo rešili še zadnje muzikalno-tehnične težave, toliko pripravljani, da bomo tudi sami nekaj občutili in ta občutek posredovali občinstvu. Ustvariti želimo povezavo med tem, kar čutimo, in tem, kar nekdo od nas pričakuje. To je idealno, ki pa ne pride samo od sebe, ampak je sad trdega dela. Zato srčno upam, da bomo vsa pričakovanja izpolnili in da bo kantata ostala ljudem v trajnem spominu.

Danijel Devetak

HOTEL DUCHI D'AOSTA Novoletni sprejem SSK

"Slovenci smo in hočemo biti še naprej sestavni del mestnega življenja"

Že tradicionalni novoletni sprejemi stranke Slovenske skupnosti potekajo iz leta v leto na drugačnih lokacijah, in sicer enkrat na Tržaškem, drugič na Gorškem. Letošnje srečanje je SSK priredila v prestižnem hotelu Duchi D'Aosta, ki je ravno na Velikem trgu ob tržaški občinski palači. Prostor tokratnega vpljudnostnega snidenja so menda pri stranki namerno izbrali: o tem smo lahko prepričani, če zgolj pomislimo na prisotnost kandidata leve sredine na volitvah za tržaško občino, sedanjega poslanca Ettoreja Rosata, ki je bil poleg deželnega tajnika SSK, Damijana Terpina, in načelnika Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zorka Pelikana, edini, ki je spregovoril pred mikrofonom. Zanimivost tovrstnih večerov je predvsem v tem, da se skuša politično-ideološki nagon omiliti oz. preprečiti z umirjeno prijateljsko omiko, čeprav je vsem jasno, kaj kdo je, kaj kdo misli, kateri strani kdo pripada. Nenehni vpljudnostni nasmehi in rokovanja sedanjega tržaškega župana Roberta Dipiazza, ki se je v elegantni dvorani zau-

stavil pri pogovoru celo s prof. Samom Pahorjem, so to prepričanje gotovo podkrepili. Dipiazov primer je bil namreč najbolj očiten, takih kretenj pa bi lahko našli še in še, tudi znotraj manjšinske komponente.

Po prvem kozarcu penine, ki je v večer uvedel številne goste, predstavnike manjšinskih organizacij in društev, člani in somišljenike stranke, prijatelje iz Koroške, Slovenije in od drugod predstavnike slovenskega parlamenta (prisotna sta bila namreč podpredsednik DZ Vasja Klavara in poslanca Franc Pukšič ter Josip Bajc -), je občinstvo že čakalo na pozdravni nagovor Damijana Terpina: tudi župan Dipiazza, ki je tajnikom besedam prisluhnil ramo ob rami z dolinsko županjo Fulvio Premolin in gorškim kolegom Brancatijem, čeprav je potihoma odšel krepko, preden bi Terpin sklenil svoj poseg.

V njem je politik SSK jasno nainizal smernice, katerim bo stranka sledila v novem letu. "Slovenci smo in hočemo biti še naprej sestavni del mestnega življenja, pa naj si o tem začasni hišni gospodar misli, kar

hoče", je borbeno začel Terpin, kar pomeni, da je v primeru zmage levosredinskega tabora "legitimna zahteva naše

Foto IG

manjšine in naše stranke, da s svojimi ljudmi, tako kot na Gorškem, sodelujemo pri upravljanju mesta". Terpin je nadalje ostro ocenil novi volilni zakon, ki je

po njegovem "skrajno nedemokratičen", saj je "državljanu oropal vsakršne možnosti izbire ljudi, ki naj bi v parlamentu odločali o njihovi usodi", ker je namreč "odrekel možnost dajanja preferenčnih glasov". "Slovenci smo torej ostali praznih rok, s tem pa je

kandidatov, ki pripadajo slovenski manjšini. 20% volilni prag, ki nam je bil vsiljen, je prava klofuta demokratičnim ustavnim načelom, na katere se pri ocenjevanju ustavnosti zakonov, ki jih podpisuje, sklicuje sam predsednik Ciampi. (...) Zato bodo o drugih in naših kandidatih odločala tajništva strank v Rimu, kjer Slovenci pravzaprav nimamo

zbornico". Terpin je dalje glede goriške pokrajine utemeljil razloge za kandidaturu Silvana Primožiča na primarnih volitvah in dejal, da je bilo "razhajanje na Gorškem le epizoda, ki jo dejansko že premoščamo, zato pa toliko bolj zaupamo v ustrezne rešitve v Trstu, ki bodo naš partnerski odnos še utrdile, v interesu obeh strani". Poleg uspehov na volitvah si po Terpinovem mnenju manjšina obeta tudi nekaj pomembnih zakonskih ukrepov: v prvi vrsti novi deželni zakon, ki bo uresničil pravico do zajamčenega zastopstva po modelu, ki ga že določa volilna zakonodaja za evropske volitve; drugič deželni zakon, ki bo v okviru deželnih pristojnosti dodal kaj konkretnega vse bolj ubožoženemu državnemu zaščitnemu zakonu. Terpin ni pozabil niti na konkretne poteze slovenske vlade in DZ, ki se pripravljata na odobritev zakona, ki naj bi na novo uredil odnose naše matične domovine z manjšinami v sosednjih državah in zdomci.

Kot edina slovenska samostojna in kot stranka organizirana politična skupina v Italiji pa si SSK pričakuje "ustrezno mesto v krogu manjšinskih sogovornikov slovenske države". Terpin je ob sklepu svojega posega čestital nekdanjemu predsedniku SSK Dragu Štoki, ki je pred nedavnim prevzel krmilo SSK. IG

kakšne posebne besede." Od tod torej odločitev, da bo SSK "nastopila s svojimi kandidati na listi Marjetice za Senat in Prodijeve Unije za poslansko

Prva enciklika papeža Benedikta XVI.

"Bog je ljubezen"

Na praznik spreobrnjenja apostola Pavla, 25. januarja 2006, ob 12.00 je bila objavljena prva enciklika papeža Benedikta XVI. z naslovom Bog je ljubezen (Deus caritas est). Današnje pojmovanje ljubezni je pogosto zlorabljeno in daleč od krščanskega pomena ljubezni. Sveti oče z encikliko želi prikazati bogastvo krščanskega pojmovanja ljubezni, ki je sestavljena iz različnih med seboj se prepletenih razsežnosti, vse pa odsevajo Božjo ljubezen, s katero je Bog ustvaril svet in človeka. Enciklika je sestavljena iz dveh delov.

Prvi del govori o eni ljubezni, ki je ustvarila stvarstvo in odrešuje človeka. Beseda ljubezen je večpomenska. Grška kultura je razločevala med erosom (vznesena telesna ljubezen, ki ne izvira iz misli in volje, pač pa človeka preplavi) in agapejem (duhovno razsežnostjo). Krščanstvo je grško razumevanje ljubezni bistveno dopolnilo. Res je, da se je krščanstvo erosu, zreduciranemu zgolj na človeško telo, uprlo, saj človeku jemlje dostojanstvo. Ker je ljubezen obljuba večnosti, je eros potrebno vzgajati, ga prečiščevati in ga pustiti zoreti, da se končno izrazi v vsej svoji veličini.

V krščanstvu sta eros in agape neločljivo povezana in šele skupaj predstavljata bistvo resnične ljubezni. Bog je stvarnik, ki človeka ljubi. Izraelce si izbere za svoje ljubljeno ljudstvo. Stara zaveza njun odnos slika s podobo neveste. Božji eros je hkrati tudi agape – je svobodna, zastojna in odpuščujoča ljubezen.

Bog je ustvaril človeka in Adam je v raju osamljen. Šele z Eno, svojo pomočnico, je postal v polnosti človek. Eros je položen v človekovo bistvo, zato človek hrepi po odnosu – enem in dokončno zavezujočem. Ker krščanstvo pozna enega in edinega Boga, tudi človek živi v monogamnem odnosu, saj je Božja ljubezen merilo za človeško.

Jezus Kristus, Božji Sin, se je utelesil – postal je telo in kri. Njegova smrt na križu je zgled radikalne ljubezni in njegova preboda na stran govori o tem, da je Bog ljubezen (prim. 1 Jn 4,8). Evharistija je spomin Gospodove dokončne podaritve. Jezus pri zadnji večerji lomi kruh za vse in družiti s Kristusom hkrati pomeni tudi združitev z drugimi ljudmi – gre za tesno prepletenost ljubezni do Boga in do sočloveka.

Boga moremo ljubiti, kljub temu da je neviden. Njegova ljubezen je v tem, da nam je dal svojega edinorojenega Sina v naše odrešenje. Navzoč ostaja v ljudeh, v zakramentih, v Božji besedi, v molitvi in v živih skupnostih verujočih. Ker nas je Bog prvi vzljubil, mu moremo tudi mi odgovoriti z ljubeznijo. Človeška ljubezen pa je vedno nepopolna in nedokončana. Odnos med Bogom in človekom je zgodba ljubezni, kjer človekova in Božja volja vedno bolj postajata eno. Človek more ljubiti bližnjega zato, ker oba ljubi Bog. Ljubezen med ljudmi pa je mogoča samo iz osebnega srečanja z Gospodom. Kdor se z Njim ne sreča, vseeno lahko živi korektno – toda brez ljubezni.

V drugem delu enciklike papež spregovori o uresničevanju zapovedi ljubezni do bližnjega. V Bogu utemeljena ljubezen do sočloveka zavezuje vsakega vernika in celotno Cerkev. Prva Cerkev je bila skupnost, v kateri so imeli vse skupno in ni bilo razlik med bogatimi in revnimi. Tudi diakonska služba je bila postavljena z namenom, da bi poskrbeli za vdove in pomeni konkretno in duhovno služenje potrebnim.

Za Cerkev je služenje ubogim prav tako pomembno kot evharistija in oznanjevanje. V Egiptu so se že v 4. stoletju v samostanih oblikovale t. i. »diakonije«, ustanove, ki so skrbele za reveže. Cerkev je Božja družina, v kateri nihče ne sme trpeti pomanjkanja. Hkrati pa v moči ljubezni-agape prestopa meje skupnosti. Merilo univerzalne ljubezni je usmiljeni Samarijan (prim. Lk 10,25).

V 19. stol. se je porodila miselnost, da ubogi ne potrebujejo miloščine, ampak pravičen družbeni red, ki bo vsakemu zagotavljal, kar bo potreboval. Tako služenje ne bo več potrebno. Res je, da mora država vzpostaviti pravičnost in da mora po načelih subsidiarnosti vsakemu zagotoviti nujna sredstva. Razvočil temeljne družbene spremembe – kapital kot nova moč je bil v rokah peščice, delovne množice pa so bile brezpravne. Vprašanje (ne)pravičnih družbenih struktur so se posvečali tudi mnogi papeži (od Leona XIII. do Janeza Pavla II.). Da bi mogli razložiti odnos med pravičnostjo in služenjem, moramo opozoriti na dvojce:

a) Naloga politike je, da zago-

ta vlja pravičen družbeni red, pričemer pa ne gre zgolj za tehniko vzpostavljanja javnega reda, pač pa za pravičnost. Na vprašanje, kaj je pravičnost in kako jo udejanjiti, odgovor daje razum. Toda razum mora biti očiščen vsakega samoljubja in lastnih interesov. V tej točki se politika in vera srečata, kajti vera presega razum in odpira nove horizonte ter more tudi prečistiti razum vseh zaslepljenosti. Cerkev nikakor ne želi prevzeti oblasti državi, želi pa ji pomagati, da bo prepoznala, kaj je prav, in bo to tudi uresničevala.

b) Služenje bližnjemu najde svoje mesto tudi v najpravičnejši družbi, kajti trpljenje, samota in materialna stiska so del življenja. In današnji človek ne potrebuje birokratske države, pač pa državo, ki bo v skladu z načeli subsidiarnosti podprla iniciative, ki se zavzemajo za malega človeka. In Cerkev je lahko – zaradi Svetega Duha, ki želi človeku pomagati ne le v materialnem, ampak tudi v duhovnem smislu – pobudnica in živa moč.

Verni laiki naj se dejavno udeležujejo na gospodarskem, socialnem, zakonodajnem, upravnem in kulturnem področju ter naj skupaj z drugimi delajo za skupno dobro. Množična sredstva komunikacije so v veliko pomoč pri ozaveščanju stiske bližnjih in omogočajo hitrejše posredovanje (npr. humanitarne pomoči).

Izoblikovale so se mnoge oblike sodelovanja krščanskih in državnih institucij, ki skrbijo za uboge. Prostovoljno delo je še posebej za mladino odlična alternativa kulturi smrti, saj mladega človeka spodbuja, da podarja sebe.

Imperativ ljubezni do bližnjega je položen v človekovo naravo in se je ohranjal s pomočjo krščanskega izročila. Temeljne značilnosti krščanskega služenja so:

1. kdor se daje na razpolago za služenje bližnjemu, mora imeti ustrezne strokovne pristojnosti in, kar je še bolj pomembno, plemenito srce,
2. dobrodelnost ni nikoli politično ali ideološko motivirana,
3. izkazovanje ljubezni do bližnjega ni nikoli sredstvo za spreobračanje drugače mislečih. Cerkev sama je služka in njeni sodelavci se napajajo iz vere: drugim morejo služiti, ker je tudi njim nekoč nekdo že pomagal. Temeljno vodilo pa je, da služenje ni nikoli samo akcija, pač pa odnos. Pravi služabnik je ponižen, poln zaupanja v Boga tudi takrat, ko se zdi, da je trpljenja na svetu preveč, in je človek molitve. Svetal zgled takega načina življenja je bl. Mati Terezija.

Vera, upanje in ljubezen so kreposti, ki živijo skupaj. Ljubezen je možna in ljubiti moremo, ker smo ustvarjeni po Božji podobi.

Dr. Andrej Saje
tiskovni predstavnik SSK

PISMO IZ BRUSLJA

p. Franček Bertolini

Malo zrno sredi osušenih brazd

Lepa zimska nedelja gre h koncu. Potem ko sem prijateljsko iz Škotske pokazal stari center Bruslja, se skupaj odpravimo proti stavbam evropskih institucij. Ne gremo tja kot turisti ali zaradi kakšnega srečanja s politiki. Ob sobotah in nedeljah je vse zaprto in evropska upravna četrt se zdi mesto duhov. Hodimo proti Kapeli Vstajenja, ki se v tistem okolju zdi kot malo pšenično zrno, ki je padlo sredi velikih osušenih brazd. Lepa podoba, ki veliko pove o njenem poslanstvu v tistem posebnem okolju, kjer nastaja toliko odločitev, ki oblikujejo naše vsakdanje življenje. Skupaj gremo tja; jaz kot duhovnik, da bi vodil t.i. mednarodno mašo za mlade, ki so povezani z evropskimi institucijami. Maša je vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu ob 19. uri. Mladi sami organizirajo vse: oni so mi poslali sporočilo in me prosili, da bi maševal. Sami redno obveščajo o dogajanju v Kapeli okrog sto mladih različnih narodnosti. Nekateri od njih obešajo obvestila o maši in drugih dogodkih na posebnih razglasnih deskah v Parlamentu, na Komisiji, v Svetu. Sami, preden pride duhovnik, pripravijo oltar, berila in pesmi; ko dospem tja, mi razložijo potek maše. V zakristiji se pripravljam in, ko hočem vzeti mašni plašč, me študent opozori, da sem vzel evangeličanski plašč. Kapela je namreč ekumenski center za katoličane, evangeličane in pravoslavne. Vzajem "svoj" mašni plašč, potem pripravim knjige za liturgijo. V omari je veliko misalov, a za mašo uporabljamo doma narejen misal, ki ga je treba vsakokrat prirediti glede na uporabljene jezike. Danes bo maša v angleščini in francoščini kot običajno, potem tudi v slovenščini, italijanščini in nemščini. Zelo bi razveselil številno špansko in poljsko mladino, če bi znal brati tudi ta dva jezika. A pesmi poskrbijo za še večjo jezikovno pestrost.

Več kot 80 mladih je preživelo slabo uro okrog Gospodovega oltarja ob molitvi in petju. Glasba, pogledi, Beseda, stisk roke, pogovori po maši so nas segreli in napolnili z močmi za nov teden v različnih okoliščinah: v pisarnah, na zasедanjih, v učilnicah, med paragrafi, dokumenti in knjigami.

Prav to je poslanstvo Kapele Vstajenja: pomagati Besedi, da postane meso tudi v stvareh, ki zadevajo življenje Evropejcev kot politične, ekonomske in kulturne skupnosti. Zato večina dejavnosti Kapele poteka ob delovnih dneh, med odmori, ko so poslanci prosti in lahko pridejo za tiho molitev, za preprosto mašo, za kratek pogovor o aktualnih temah. Poleg Kapele so majhna soba za molitev, sprejemnica in dvorana za manjša srečanja.

Kapela Odrešenja v Bruslju

Če si katoličan, evangeličan ali pravoslaven in zaposlen v evropskih ali povezanih uradih ali če si v Bruslju zaradi študija, ne obotavljaj se in izkoristi možnosti, ki jih nudi Kapela. Za več informacij in za program glej <http://www.resurrection.be/>. Če potrebuješ pomoč, da te bolj osebno uvedem v dogajanje, pa piši na naslov: francesco.bertolini@rkc.si.

5. NAVADNA NEDELJA

Job 7, 1-4. 6-7; Ps 146; 1 Kor 9, 16-19. 22-23; Mr 1, 29-39

Od 2. do 11. februarja beležimo štiri spodbude, ki nam lahko utrdijo ljubezen do Boga po ljubezni do bližnjega. Spomnimo se namreč na darovanje našega Gospoda (Svečnica, 2.2.), ki je zaobjelo vse njegovo življenje v neizmeri ljubezni do vseh trpečih. Saj je kakor luč, ki razsvetljuje pomen in smisel trpljenja.

Obenem vabi, naj posvetimo vse življenje skrbi za druge, po Jezusovem zgledu. Vsi, zlasti redovniki in redovnice, naj bomo zgled za dela usmiljenja. Saj se redovniki že itak posvečajo drugim po javni zaobljubi.

Danes, 5. februarja, slavimo življenje, ljubezen do življenja, od spočetja do naravne smrti.

Med dela usmiljenja štejemo tudi tista, ki jim pravimo duhovna. Oboja dela

usmiljenja, tako duhovna kakor telesna, stojijo trdno na temelju ljubezni do celega človeka. Po njih deluje konkretna ljubezen do bližnjega.

Ena izmed oblik take ljubezni je pomoč bolnemu človeku. Od tod skrb za svetovni dan bolnikov (letos 14. po vrsti). Praznujemo ga na spominski dan Lurške Materje Božje, ki se obhaja 11. februarja. Nekateri pa obhajamo dan bolnikov ob drugem času, ko zaradi vremenskih pogojev morda lepše in bolj doživeto uspe. Vsekakor so današnja berila uglasena na velikega zdravnika dušnih in telesnih ran, na Jezusa.

Že v Stari zavezi izstopa podoba trpina Joba, ki se spoprime s samim Bogom. Zadelo ga je namreč silovito trpljenje: izguba vseh hčera in sinov, vsega premoženja, celo ugleda, ki ga je užival, zaničevanje s strani lastne žene, obsodba t.i. "prijatelj", strašna bolezen, vse mu zaostri vprašanje po smislu trpljenja. Toda kljub vsemu ostane mož čiste vere v Boga, ki ga noben človek ne more dojeti, saj ostane skrivnost (Job 42, 1-6). Vsekakor je trpljenje kakor ogenj, ki ga prečisti. Tudi

njegovi "prijatelji" morajo končno priznati, da je Bog vzvišen nad vsem, toda nikogar ne preizkuša čez mero. In tudi ga ne obsoja. Njegovo bistvo ostaja skrivnostno, daleč od naših misli in potov (Iz 55, 8-9). Končno ne vemo, zakaj on vse hudo dopušča. A edini odgovor na vse gorje je Jezus Kristus, ki nas rešuje po svojem trpljenju, smrti in vstajenju. Zato gorje nam, če ne bomo oznanjali evangelija (1 Kor 9, 16). Apostol Pavel ima oznanjevanje evangelija za dolžnost. Oznanjevanje je zastoj. Pavel postane služabnik vseh zato, da bi jih čim več pridobil za Jezusa. Slabotnim je postal slaboten, da bi pridobil slabotne. Vsem je postal vse, da bi jih vsaj nekaj rešil. Vse dela zaradi evangelija, da bi bil tudi sam deležen njegovih obljub (1 Kor 9, 19-23).

Evangelij nakaže začetek reševanja celega človeka, t.j. duše in telesa. Zaradi tega je Jezus delal čudeže. Premaguje bolezni in demone, ki mučijo ljudi. Poroča o zdravljenju Simonove tašče ter o številnih drugih, ki jih zvečer, ko se je končala sobota in z njo sobotni počitek, da bi

koga ne pohujšal (gl. Lk 6,7), prinašajo pred hišna vrata.

Hudobni duhovi izgubljajo svojo moč. Jezus namreč očisti medsebojne odnose in vpliv demonov na ljudi, ki zaradi njih trpijo. Vsaj eden od teh je obsedenec. Jezus ga reši. Tedaj ljudje ostrmijo, kajti nastopa z oblastjo in močjo.

Ko bo Jezus odšel k Očetu, bodo apostoli in drugi nastopali v njegovem imenu prav tako z oblastjo in s čudeži. Lurd priča o tem. Jezus jih pripravi na to, rekoč: "Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobave očistite, demone izganjajte. Zastonj ste prejeli, zastonj dajite!" (Mt 10, 8).

Tudi verni laiki, posebno matere, so poklicani, da ukazujejo hudim in nečistim duhovom, ki poneumljajo zlasti mlade z mamili in razuzdanostjo ter nepokorščino. Molitev in post-trpljenje priključijo duhovno in duševno ter telesno zdravje njihovim otrokom. Klasičen zgled je Avguštinova mati.

Toda moliti je treba najprej zase, da bi bili rešeni hudobije in nevere.

Brezmejno zaupajmo v molitev.

Na praznik zavetnika časnika sv. Frančiška Saleškega

Sprejem katoliških časnika pri ljubljanskem nadškofu msgr. Uranu

V torek, 24. januarja 2006, na godovni dan sv. Frančiška Saleškega, zavetnika katoliških časnika, se je v nadškofjskem dvorcu na Ciril-Metodovem trgu 4 v Ljubljani na povabilo ljubljanskega nad-

škofa in metropolita msgr. Alojza Urana zbralo več kot petdeset katoliških časnika in drugih sodelavcev katoliških medijev iz Slovenije in zamejstva. Srečanje se je začelo ob 11.00 s mašo v nadškofjski kapeli, nadaljevalo

pa z nagovorom publicistke Alenke Puhar ter s pogovorom o vlogi katoliških časnika in medijev v slovenskem prostoru, tako znotraj kot tudi zunaj meja matične domovine.

Nadškof je v nagovoru med sv. mašo navzoče pri njihovem odgovornem poslanstvu povabil k zvestobi evangeliju in zaželel, da bi prinašali Božjo besedo med ljudi, tudi med tiste, ki so se iz različnih razlogov oddaljili od občestva Cerkev. Časnikar, ki je v službi evangelija, ne more v polnosti izpolnjevati in živeti svojega poslanstva, če ne moli in ne živi iz zakramentov ter polnega občestva s Cerkvijo. Po zgledu sv. Frančiška Saleškega je prisotne povabil, da bi v zaupanju v pomoč Sv. Duha sporočali veselo novico evangelija ter s pridom uporabljali vsa razpoložljiva sodobna sredstva ko-

munikacije. Poudaril je, da mora biti cilj iskanje resnice in varovanje človekovega dostojanstva. Zastavil je vprašanje, na kakšen način novinarjevo poročanje in raziskovanje pripomore k resnični in bolj pristni komunikaciji s sogovorniki ter k celovitemu napredku človeka in človeštva. Puharjeva je podala stališče o tem, kako vidi vlogo cerkvenih tiskanih medijev. – Vsebine iz cerkvenega tiska se ji zdijo preveč ciljno omejene in napisane predvsem za verujoče, manj pa nagovarjajo oddaljene in neverujoče. Po njenem mnenju cerkveni tisk ne daje dovolj informacij tistim, ki Cerkev in njenega poslanstva ne poznajo od blizu. Cerkvenim medijem in časnikačem je priporočila, naj prislusneje duhu časa ter tudi na iskrih in humoren način pristopajo k sporočanju.

V Vatikanu v okviru Srednjeevropske pobude Dr. France Cukjati pri svetem očetu

Predsednik državnega zbora Republike Slovenije dr. France Cukjati se je minuli ponedeljek, 30. januarja, udeležil zasebne avdience predsednikov parlamentov štirih srednjeevropskih držav pri papežu Benediktu XVI. Sveti oče se je v pogovoru s

predsedniki parlamentov Slovenije, Avstrije, Slovaške in Madžarske posvetil predvsem procesu evropskega združevanja in evropske ustavne pogodbe. Štirje predsedniki pa so se nato v rimski palači Montecitorio srečali še s predsednikom italijanskega parlamenta Pierom Ferdinandom

Casinijem. Predsedniki parlamentov so se na srečanju s Casinijem, ki obenem predseduje Interparlamentarni uniji, pogovarjali predvsem o nadaljnjem postopku sprejemanja evropske ustavne pogodbe. Pet predsednikov parlamentov se je strinjalo, da tiste države, ki so na referendumih zavrnile ustavno pogodbo, tega niso storile zaradi njene vsebine, zato le-te nima smisla spreminjati. Po Cukjatijevih besedah je potrebno postopno oblikovati enotno stališče do

tega problema, saj bo sicer težko najti rešitev zanj. Kot je za STA še povedal Cukjati, se je papež Benedikt XVI. sicer z zanimanjem seznanil z delom SEP in še posebej podprl njegovo delovanje na področju približevanja balkanskih držav Evropski uniji. Papež je poudaril, da Evropa ne more obstajati brez solidarnosti ter socialnih, humanih in krščanskih vrednot. Predsedniki parlamentov so po avdienci pri papežu obiskali še grob pokojnega papeža Janeza Pavla II. v Baziliki svetega Petra.

Pomembni medvojni zapisi (6)

Narodnoosvobodilni boj v dnevniku Rudolfa Klineca (1943-1945)

Nastalo napetost je partizansko vodstvo skušalo pomiriti z zagotovilom, da se na obojestransko željo pripravljajo srečanje z nadškofom Margottijem, na katerem naj bi odstranili nastale nesporazume. Dr. Klinec je bil naprošen, naj pripravi srečanje, čeprav je na-

panja v iskrenost dialoga z OF glede ureditve odprtih vprašanj, posebej zaradi nenehnega obračunavanja z t.i. "narodnimi izdajalci", ki so bili večinoma iz cerkvenih vrst. S tem se je sumničje in nezaupanje samo poglabljalo. Tudi nadškof je ta čas dal jasno vedeti, da na noben

nili, naj posledice pripišejo sami sebi ter jim zapretili s Kidričevo oznako klera, to je, da so "tuleči derviži" (Z.z. 31.8.1944).

Vsemu navkljub je partizansko vodstvo računalo, da bo doseglo ločen "modus vivendi" vsaj z nižjo duhovščino, seveda mimo vrha cerkvene hierarhije. Ko se je septembra 1944 osnoval PNOO za Primorsko, je bil v IO tega organa oblasti povabljen predstavnik goriške duhovščine. Po odhodu dekana Novaka v Gorico konec avgusta 1944 je vso zadevo urejal s predstavniki "goriške sredine" dr. Klinec. Od OF predlagani partizanski aktivist Edko Ferjančič ni užival med duhovščino potrebnega zaupanja, zato je "goriška sredina" vztrajala pri pogajanjih o primerni osebi. Dali so tudi vedeti, da ne sprejemajo politike izvršenih dejstev in brezpogojne vdaje. Prav tako niso hote-

li po svojem izbrancu "posvetiti" OF, jo prikazati kot veri in Cerkvij nenevarno in na ta način pomirjati verno ljudstvo. Le kdo bi tvegala delovati proti volji nadškofa in postati izobčenec, odpadnik? Zato so predlagali, naj to mesto prevzame ka-

Cerkev sv. Florijana v Velikih Žabljah (foto JMP)

strogo v državnih rokah in po vsej priliki orodje za nadzor nad Cerkvijo. Sklepal je tudi, da ga hoče OF s tako taktiko uloviti mimo dogovora in pristanka najvišje cerkvene oblasti. Očitno je obenem postajalo, da s cerkvene strani ni pravega zau-

način ne odobrava vključevanja duhovnikov v politiko, v narodnostne in strankarske spore. V odgovor je vodstvo OF s svoje strani prekinilo nameravane pogovore z nadškofom, češ da je nadškofovo stališče v škodo Cerkve, duhovnike pa so spom-

Kratke

Papež: "Kristjani naj ocenjujejo tiste, ki vladajo"

Kristjani naj se naučijo modro presojati programe teh, ki jim vladajo, na podlagi kriterijev, kakršni so "celostni razvoj", "človekovo dostojanstvo" in "verska svoboda". Ta poziv je naslovil vernikom sv. oče Benedikt XVI. v letošnji postni poslanici. "Demokracija brez vrednot," je rekel, "se zlahko prelevi v odprt ali prikrit totalitarizem, kakor to dokazuje zgodovina." Pravičnost, je dodal, je pravzaprav preizkusni kamen vsake pristne demokracije. Cerkev poziva tudi tiste, ki nosijo politične odgovornosti ter imajo gospodarsko in finančno moč. Obenem vabi vse, da bi ne pozabili na velike množice ljudi, ki jih še vedno preizkuša lakota, še zlasti na ostarele in otroke, ki živijo v največji revščini, osamljenosti in so pogosto tudi žrtve nasilja.

Kard. Ruini: "Volivci naj imajo pred sabo družino in življenje!"

To je svetoval predsednik Italijanske škofovske konference, kard.

Camillo Ruini, na tradicionalnem januarskem srečanju škofov, ko se je v svojem govoru dotaknil aktualnih tem, med temi skorajšnjih političnih volitev. Cerkev oz. duhovščina oz. cerkvene ustanove se ne opredeljujejo za nobeno politično usmeritev ali stranko, je poudaril, tako tudi upa, da kaj prispeva k pomirjavi že dovolj agresivnih tonov političnega vzdušja. Obenem pa je pozval volivce in prihodnje parlamentarce,

naj posvetijo več pozornosti delikatnim temam, kakršni sta npr. "družina, ki temelji na zakonu", ali obramba življenja od spočetja do naravne smrti. Cerkev čuti dolžnost, da s spoštovanjem in jasnostjo predoči ljudem nepogrešljive zakonitosti katoliške morale, "osnovne resnice, ki imajo opraviti z našo človeško družino". Papežev vikar je na poseben način poudaril, da ga skrbi prizadevanja, ki omalovažujejo vlogo družine in samo obrambo življenja. Kard. Ruini je tudi kritično ocenil resolucijo Evropske unije, ki spodbuja izenačitev pravic homoseksualcev s tistimi, ki jih imajo legitimne družine. Ruini je spregovoril tudi o raznih aferah italijanskih bank, o energetski krizi, mirovnem procesu na Bližnjem vzhodu in drugih aktualnih temah.

Prejeli smo

Na srečanju o miru in resnici samo o fojbah?

V soboto, 28. januarja popoldne, sem se s prijatelji udeležil prireditve v gledališču Coassini v Gradišču ob Dnevu miru. Na srečanju, ki so ga priredili Katoliška akcija, ACLI in druge cerkvene organizacije, je nadškof De Antoni povzel nekaj misli iz papeževega dokumenta o miru in resnici. Nato so navzoči lahko prislusnili pisatelju in časnikaču pri dnevniku Avvenire Marcu Girardu, ki je po rodu sicer iz Ronk, že več let pa živi in dela v Milanu. V Gradišču je predstavil svojo svežo knjigo z naslovom *Sopravvissuti e dimenticati* (Ed. Paoline) o fojbah. Govoril je o žrtvah ideologij, o nikdar zaceljenih ranah, o nasilju nad Italijani, ki so ga povzročali Slovani itd. Poudaril je dejstvo, da je bilo na tisoče italijanskih žrtev več desetletij pozabljenih, da je Rim zaradi političnega oportunitizma o zavedi molčal, jugoslovanska, nato pa slovenska in hrvaška stran pa sta ovirali njeno raziskovanje. Skratka o fojbah, fojbah in spet samo o fojbah. Prekipelo mi je in, čeprav tega nisem vajen, sem posegel v razpravo. Govorniku sem oporekal, ker je govoril enosmerno in izključno o fojbah z vidika ezulov, kar pa gotovo ni bilo primerno za srečanje v

duhu papeževe poslanice o miru in resnici. Na srečanju ni npr. niti omenil taborišč v Gonarsu in Viscu. Navzoče na srečanju sem spomnil na Carla Spartaca Capogreca in druge avtorje, ki so v zadnjih letih le osvetlili povojne zločine italijanske strani, na to, da Italija ni doživela Nürnberga, in na druge knjige, ki jih je med našimi ljudmi še živa in boleča, ter v bistvu podprl moja izvajanja. Oglasili so se tudi drugi, ki so navedli marsikatero zanimivo dejstvo, npr. o Fogarju in Faiduttiju ter drugih izgnanih duhovnikov. Na srečanju, ki je začelno izzvenelo kot pravi shod istrskih beguncev, so tako prisotni mladi imeli možnost slišati tudi drugi zvon. Ob tem bi rad opozoril, da po televizijski mreži Canale Italia iz Padove poteka vsako jutro od 6. do 8. ure oddaja, na kateri ob različnih priložnostih radi govori o ezulih, fojbah in v glavnem slabo o vseh Slovanih. Malokdo pa prikaže realno stanje; slišal sem le odv. Bernota. Zato pozivam naše ljudi, naj se po telefonu javijo na oddaji in prikažejo resnico dejstev.

Ludvik Devetak

/ dalje
Franc Kralj

Kratke

Vedra Povšetova igra na radiu

Tudi letos je Janez Povše napisal za slovenski Radio Trst A humoristično nadaljevanje, in sicer z naslovom "Slovenka iz Slovenije".

Gre za vedro zgodbo, ki pripoveduje o tem, kako sta se srečala Roberto iz našega zamejstva in Stana iz okolice Ljubljane. Med njima se vname ljubezen na prvi pogled, toda pokaže se, da ne bo vse tako enostavno, kot bi se marsikomu zdelo. Kljub temu da so Slovenci iz zamejstva kakor tudi tisti iz matične domovine veseli, da jih ločuje vse tanjša meja, ki bo kmalu povsem izginila, pa se tudi v primeru te mlade ljubezni pokaže cela vrsta ovir. V prvi vrsti so starši enega in drugega polni dvomov, ki izvirajo iz nepoznavanja oziroma različnosti prostorov. Zamejstvo in matična domovina nista tako enaka, kot večina misli, manjših drugačnosti je cel kup. Drugačna preteklost, drugačna politična zgodovina in sedanost, splošna miselnost in način življenja, da sploh ne govorimo o veri ali neveri - vse to ustvarja nesporazume okrog mladega para in slednjič še znotraj njega. Roberto in Stana seveda ne popustita, dokler ne bodo odpravljeni vsi problemi in bosta lahko v miru zaživela, saj bodo morali sorodniki z obeh strani njuno odločitev slednjič sprejeti. Režijsko vodstvo nadaljevanke je bilo v rokah našega znanega režiserja Sergeja Verča, ki je poskrbel tudi za glasbeno opremo. Igrajo pa Adrijan Rustja in Minu Kjuder kot pripovedovalca zgodbe, Vladimir Jurc in Maja Blagovič kot Roberto in Stana, Bogdan Bratuž in Anton Petje kot njegova ter Vesna Maher in Janko Petrovec kot njena starša.

"Slovenka iz Slovenije" v 10 nadaljevanjih bo na programu ob nedeljah vedno ob 14. uri in deset minut, prva oddaja bo na sporedu v nedeljo, 5. februarja.

Virtuoz kitare Marko Feri v Kulturnem domu

V petek, 3. februarja 2006, bo ob 20.30 stopil na oder Kulturnega doma v Gorici, v okviru glasbenih spleto - Abonmajska koncertna sezona Glasbene matice, kitarist Marko Feri iz Trsta.

Virtuoz kitare Marko Feri je rojen v Trstu leta 1967. Glasbeni študij je začel pri tržaški Glasbeni matici pri prof. Tulliu Mozini, ga nadaljeval s prof. Brunom Tonazzijem in diplomiral na tržaškem konservatoriju Giuseppe Tartini v razredu prof. Pierluigija Corone. Kasneje se je izpopolnjeval na številnih mojstrskih tečajih po Evropi z vrhunskimi kitaristi in docenti - Manuelom Barruecom, Davidom Russellom in Albertom Poncem. V zadnjih letih je dosegel še nekaj odličnih rezultatov in nagrad na številnih mednarodnih tekmovanjih. Kot solist nastopa na pomembnih mednarodnih glasbenih festivalih v Italiji in tujini ter večkrat snema za radio in televizijo RAI, za RTV Koper in za RTV Slovenijo. Koncert Marka Ferija v Gorici prireja Glasbena matica v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica in Deželnim sedežem Rai iz Trsta. Informacije in predprodaja vstopnic (redne 7,00 in znižane 5,00 evrov) v uradu Glasbene matice v Gorici, Verdijev korzo 51, (+39 0481 531508).

Razstava umetniške keramike Roža v kopreni časa

V ponedeljek, 30. januarja, ob 18. uri je bilo v Galeriji Kulturnega doma v Gorici odprtje razstave umetniške keramike slovenskega ustvarjalca Ivana Skubina iz Brega pri Golem Brdu (občina Dobrovo) z naslovom Roža v kopreni časa. Ivan Skubin je človek, ki za svojim tihim in mirnim videzom skriva dolgo zatajevano eruptivno ustvarjalno silo. Njegovi umetniški izdelki sodijo v sam vrh keramičarstva tako pri nas kot v tujini. Razstavo prireja Kulturni dom v Gorici v sodelovanju s Kulturno zadrugo Maja in Zvezo slovenskih kulturnih društev (ZSKD) iz Gorice. Razstava bo na ogled v Galeriji Kulturnega doma vse do 18. februarja 2006.

Razpis

2. Natečaj cerkvenega zborovskega petja Bogomir Špacapan

Prosvetno društvo Podgora v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov in pod pokroviteljstvom goriške in kopske nadškofije organizira 2. Natečaj cerkvenega zborovskega petja Bogomir Špacapan

1. Vpišejo se lahko mešani pevski zbori, ki gojijo cerkveno glasbo, brez omejitev v sestavi in v številu pevcov.
2. Zbori lahko nastopijo s spremljavo glasbila ali "a cappella", na koru ali pred oltarjem (zaželjeno). Organizator bo poskrbel za orgle na koru in v prezbitერიju.
3. Vsak zbor ima na razpolago desetminutni program.
4. Skladbe naj bodo primerne za spremljavo svete daritve skozi vse cerkveno leto, prednost naj bo dana izboru slovenskih avtorjev.
5. Nastopajoče zore bo ocenjevala strokovna komisija, ki bo vsakemu dosodila oceno za izvedbo.
6. Na podlagi ocene bodo zbori uvrščeni po vrednostni lestvici, proti kateri ni možnosti ugovora. Posamezni zbori bodo dobili pisмено oceno komisije o lastnem nastopu.
7. Ocena bo temeljila na zahtevnosti predstavljenih skladb, intoniranosti, interpretaciji, prepričljivosti izvedbe in splošnem vtisu.
8. Najbolje uvrščeni zbor bo dobitnik nagrade v znesku 500 evrov, drugouvrščeni bo prejel 300 evrov, tretjevrščeni pa 200 evrov. Vsi pevski sestavi bodo prejeli priznanje za udeležbo na tekmovanju.
9. Natečaj se bo odvijal v župnijski cerkvi v Podgori v nedeljo, 2. aprila, ob 16.00
10. Število nastopajočih zborov je omejeno na šest, ki jih bo organizator izbral po časovnem kriteriju vpisa. Prednost bo dana zborom, ki redno nastopajo pri spremljanju svete maše, kot izhaja iz priloženega potrdila župnije.
11. Pravila za vpis zborov so na razpolago na spletni strani www.podgora.it Natečaj Bogomir Špacapan.
12. Zbori se lahko vpišejo po navadni ali e-pošti do 1. marca na naslednja naslova PD Podgora ulica San Giusto, 11 34070 Piedimonte-Podgora Gorizia-Gorica Italia-Italija (navadna pošta) mirko@spacapan.com (e-pošta)
13. Organizator bo sporočil sprejem vpisanih zborov do 7. marca. Sprejeti zbori bodo morali do 20. marca predstaviti notni material skladb, s katerimi se nameravajo udeležiti natečaja.

POKRAJINA Na primarnih volitvah leve sredine zmagal deželni svetnik Enrico Gherghetta

Levosredinsko koalicijo čaka resno dogovarjanje o programu

Kandidat levosredinske koalicije na pokrajinskih volitvah 9. in 10. aprila naj bi bil deželni svetnik LD Enrico Gherghetta. To so potrdile primarne volitve prejšnje nedelje, 29. januarja, ko je omenjeni kandidat, ki so ga podprli Levi demokrati, Marjetica, Sdi, Radikalci, Udeur in Evropski radikalci, prejel 2465 glasov (41,2%). Največ glasov je prejel v manjših občinah pokrajine, Gorica sama in Tržič pa ga nista širokogrudno nagradila. Samo 244 glasov manj (2221) je prejel Adriano Persi (37,2%), ki so ga podprli Forum za Unijo, Zeleni, Italia dei valori in Združena levica. Najmanj glasov je prejel Silvano Buttignon (SKP in SIK), in sicer 563 (9,4%). Kar dobro se je odrezal kandidat Slovenske skupnosti Silvan Primožič (729 glasov, t.j. 12,2%), ki je bil - poudarimo še enkrat - med štirimi kandidati edini pristni Goričan. Primožič je v Števerja-

nu prejel skoraj plebiscitarnih 87,2% glasov, v Sovodnjah 55,6%, v Doberdolu 33,2%, v goriški občini pa dobro četrtino, t.j. 26,8% glasov. Skupno je tokrat volilo 6025 volivcev, t.j. 4,5% celotnega volilnega telesa. Gherghetta je po objavi izidov poudaril, da se mora leva sredina sedaj spet zediniti in dogovoriti pri programskem omizju; s skupnimi močmi mora nastopiti, da bo na volit-

vah premagala desnosredinskega kandidata. Pred tem pa bo moral zelo resno pretehtati skrhane odnose znotraj koalicije in tudi upravičene zahteve partnerjev, saj 41-odstotna zmaga predstavlja dokaj šibak začetek. Slovenska skupnost nam je dan po volilni preizkušnji poslala sporočilo, ki ga objavljamo v celoti: "Slovenska skupnost in njen kandidat za predsednika goriške Pokrajine Silvan Primožič se toplo zahvaljujeta vsem, ki so v nedeljo oddali svoj glas za Slovenca.

Zahvaliti se hočeta tudi vsem organizacijam, društvom, medijem in posameznikom, ki so podprli edino slovensko in obenem goriško kandidaturu. Izid bi lahko bil boljši, če bi več Goričanov in več Slovencev razumelo pomen glasovanja za prodornejšo uveljavitev Primožiča, vendar je Slovenska skupnost prepričana, da se tudi v tem smislu nekaj premika.

Zlasti hude in nerazumljive so bile izjave nekaterih politikov slovenskega jezika, ki ne morejo iz svojih ozkih okvirov, in v ocenah slovenskega samostojnega nastopa uporabljajo izjave, ki so značilni za desničarje.

Naslednji podatek pa je dejstvo, da tudi v Gorici italijanski živelj ni pripravljen glasovati za Slovence, ki ostanejo dober lovski rezervat, a jim niso do sojena vidnejša mesta. V tem smo si Slovenci sami krivi, ko ne pokažemo zadostne pokončnosti.

Slovenska skupnost je slejkoprejšnje dokazala, da je edina resna in organizirana politična sila na terenu, odprta vsem silam in tokovom, ki mislijo samostojno.

Končno naj gre iskrena zahvala tudi tistim, ki so nesebično pomagali pri praktični izvedbi volilne propagande in kontrol nad njo, saj je slovenska angažiranost bila za zgled vsem ostalim."

Praznovanje zavetnika katoliških časnikarjev

"Hvala za redno in korektno poročanje!"

Goriški časnikarji redno in korektno spremljajo dogajanje krajevne Cerkev na področju goriške nadškofije, zlasti dejavnosti škofijske Karitas in misijonskega središča. To je ob letošnjem praznovanju sv. Franciška Saleškega, zavetnika časnikarjev, tiskarjev in vseh delavcev pri sredstvih javnega obveščanja 24. januarja ugotovil goriški nadškof Dino De Antoni, ki je v večernih urah maševal v kapeli duhovniškega doma v Semeniški ulici za zastopnike goriških medijev, posebno katoliških. Somaševali so urednik tednika Voce Isontina Andrea Bellavite, nekdanji urednik Renzo Boscarol, ustanovitelj lista Maffeo Zambonardi in ravnatelj misijonskega urada Giuseppe Baldass. S hvaležnostjo in ganjenostjo se je nadškof v homiliji spomnil pokojnega prijatelja, časnikarja in predsednika upravnega sveta škofijskega tednika Voce Isontina Arnolfa De Vittorja, "kristjana, ki je dobro razumel vlogo in moč medijev v družbi". Nadškof se je zahvalil prisotnim časnikarjem za njihov trud; nekateri kakšenkrat malo poenostavljajo, jih je očetovsko posvaril, ker verjetno ne vedo, da je življenje Cerkev bolj zapleteno. Zato bi tudi ne bilo slabo, je

dodal, ko bi kronistom pomagali bolje spoznati cerkveno govorico. Svetoval bi tudi malo več analitičnega in kritičnega pristopa, čeprav dobro ve, da to ni dano tistim, ki zlasti pri dnevnih "lovijih" novice. Komunikacija je lahko tudi danes prava duhovna pot, je še povedal: "Vaš poklic ni samo nekaj tehničnega!" Tisk namreč oblikuje javno mnenje in s tem splošno kulturo; zato iz dobre-

ga tiska lahko bralec tudi raste in zori. Opozoril je na številne bralece, ki nimajo dostopa do elektronskih medijev in sta jim zato Voce Isontina in Novi glas "edina vira osebne formacije in informacije". Paziti moramo torej, da ne zanemarjamo nikogar, da ohranjamo širok pogled in tako "ostanemo vredni poročevalci cerkvenih dogodkov". Ob koncu obreda je Bellavite obudil živ spomin na tri vidne in zaslužne osebnosti, ki so veliko naredile za krajevno Cerkev in njen tednik ter so umrle v zadnjem letu: to so nekdanji nadškof Andrea Pangrazio, zgodovinar Vittorio Peri in Arnolfo De Vittor. S posebno

toplimi besedami se je spomnil De Vittorja, ki je bil več desetletij dejaven v politiki, tisku, kulturi in cerkvenem življenju; "prizadeval si je, da bi bila Gorica boljša in lepša". Za Bellaviteja je bil učitelj, oče in brat. "Prav on mi je dal razumeti, kako lepa in pomembna je naša zemlja!"

Nato je vsem navzoč - kot je že ustaljena tradicija - v italijanščini in slovenščini pozdravil naš urednik Andrej Bratuž, ki se je poklonil spomenu na De Vittorja, hkrati pa spregovoril tudi o vlogi našega lista, ki je pravkar praznoval desetletnico obstoja.

DD

In memoriam

Tereza Cadez

V sredo, 25. januarja, so se svojci in znanci poslovili od gospe Tereze Cadez v cerkvi sv. Ivana v Gorici s pogrebno sv. mašo, ki jo je vodil župni upravitelj Slovenskega mestnega pastoralnega središča p. Mirko Pelicon ob somaševanju msgr. Cvetka Žbogarja. Pokojna g. Tereza, prijateljem bolj znana kot Rezka, se je rodila v Idriji l. 1924 in se kot štirinajstletno dekle preselila v Gorico, kjer se je zaposlila kot vestna in skrbna hišna pomočnica pri raznih goriških družinah. V Gorici je našla tudi življenjskega sopotnika, sorojaka iz Idrije Lojzeta Humarja, s katerim se je poročila in z

je bila tudi pridna šivilja. Več let je pri delu pomagala krojaču Viktorju Prašniku,

njim delila vsakdanje delo in skrbi do njegove smrti leta 1988. Gospa Rezka, kot marsikatero drugo dekle iz Idrije, je poznala klekljarsko umetnost, poleg tega pa

Goričanom tostran in onstran meje znanemu in priljubljenemu kulturnemu delavcu. Do dela in skrbi do zadnjega je sukala šivanko in prijazno ustregla vsem, ki so potrebovali njeno šiviljsko pomoč.

Bila je zelo verna. Rada je obiskovala slovenske službe božje, še posebno pa so jo veselila romanja k Marijinim svetiščem. Izredno je častila Višarsko Marijo. K njej je poromala skoro stokrat. Tudi k Svetogorski Kraljici se je rada pogosto zatekala. Ko sedaj počiva poleg moža na goriškem pokopališču, naj jo Marija, kateri je bila tako vdana, popelje v nebeški raj, kjer naj ji bo Bog bogat plačnik za vse dobro, kar ga je storila v svojem življenju.

Občni zbor SD Sončnica

O novih prihodnjih načrtih

V torek, 24. januarja, so se člani SD Sončnica zbrali na občnem zboru, ki je bil volilnega značaja. Na njem so po poročilih izvolili novi delovni odbor, ki bo vodil skupnost družin v naslednjem triletnem. Predsednica Mirjam Bratina se je v uvodnem poročilu najprej vsem zahvalila za požrtvovalno delo in sodelovanje, ob tem pa napovedala svoj odstop, saj je prav, da pride na vodilnih mestih do zamenjav. Poleg analize opravljenega dela je izpostavila še nekaj ugotovitev, ki zadnja leta zaustavljajo polet skupnosti, predvsem da se v odboru čuti potreba po prenovi, vstopu novih moči in novem zagonu. Po posegu predsednice se je raz-

vil razgovor, med katerim so prisotni kritično pogledali znotraj društva in iskali vzroke, zakaj le-to težko pridobiva člane za sodelovanje pri pobudah. Prisotni so ugotovili, da je Skupnost nastala pred leti, ko je bila v nekaterih družinah močno prisotna želja po medsebojni pomoči in pozornejšem spremljanju rasti otrok. Skupnost je v teh letih veliko dala tem družinam in njihovim otrokom, ki so ogromno pridobili. Mogoče pa le-ti danes ne čutijo več teh potreb, mogoče imajo skupnost in prijatelje drugje. Te družine so skupaj prehodile določeno duhovno pot in skupno nekaj ustvarile, kar je bilo zanje privlačno. Sončnici danes pri-

Mirjam Bratina

manjkuje prav nove privlačnosti, morda bi se morala tudi bolj odpreti navzven, drugim ljudem in okolnostim v tem obmejnem goriškem prostoru. Med debato je marsikdo izrazil tudi razočaranje nad nekateri-

mi katoliškimi krogi, ki malo podpirajo SDS.

Člani so v nadaljevanju večera razmišljali o novih izzivih, predvsem na vzgojnem področju in v širšem socialnem smislu, kot so usluge za ostarele, jasli in drugo. V preteklih letih je bilo in je še zmeraj čutiti veliko povpraševanje po kakovostnih predavanjih in povezavi z ljudmi onstran meje, zato se bo temu in Dnevu družine Sončnica še naprej posvečala s posebno skrbjo, dokler bo zanimalo zanimanje za to. Predsedniško poročilo je s finančnimi podatki dopolnil blagajnik Mauro Leban. Prisotni člani so odobrili finančni obračun in proračun, ki ju je predhodno potrdil nadzorni odbor, nato so izvolili novi odbor, ki bo na prvi seji izbral iz svoje srede predsednika za naslednje triletnje.

HD

Obvestila

V petek, 3. februarja, bo ob 20. uri v župnijski dvorani v Podgori predaval dr. Bernard Spazzapan na temo: Alkohol, mamila in mladi (zasvojenosti, zdravljenje, pomoč). Vabljeni vsi, zlasti mladi!
PD Rupa-Peč prireja v ponedeljek, 6. februarja 2006, ob 20. uri v Rupi potopisno predavanje z naslovom "Camino". Romarsko pot do Santiaga de Campostela bomo podoživljali v prikazu Andreja Kolmana. Toplo vabljeni.
KD Sabotin vabi na praznovanje sv. Valentina v Štmavru od 10. do 12. februarja 2006. V petek, 10., bo ob 20.30 predstavitev knjige Pevma, Štmaver, Oslavje in Podgora skozi čas v otroških očeh; v soboto, 11., bo odprtje razstave Eveline Makuc - Čipke; v nedeljo, 12., bo ob 10. uri odprtje kioskov z domačimi štruklji, ob 14.30 pa slovesna sveta maša. Praznovanje bo spremljal nastop domačih zborov.

Za lačne otroke (mis. p. Kosa): N.N. iz Rupe 20,00; N.N. iz Rupe 25,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 3.2. do 9.2.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:
Petek, 3. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 6. februarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 7. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bogastva Antarktike. - Izbor melodij.

Četrtek, 9. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

Darovi

Za Novi glas: Zavod sv. Družine 25,00; N.N. 5,00; A.Š. 27,00; N.N. 5,00 evrov.

Za lačne po svetu: J.T. 40,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: N.N. 50,00; Kristina in Luca ob krstu hčerke Sofije 50,00 evrov.

Za cerkev na Vrhu: N.N. 500,00; N.N. 50,00 evrov.

Za cerkev v Gabrjah: Mauro Juren 20,00 evrov.

Goriški vrtljak / Abonma Mali Polžek Neusahljiva privlačnost pogumne Sapramiške

Goriški vrtljak je v novem letu najprej zvalil v gledališki hram, tokrat v goriški Kulturni dom, svoje najmlajše abonente, Male Polžke, prvošolčke in malčke iz vrtcev goriškega in doberdobskega ravnateljstva. V torek, 17. t.m., jim je Lutkovo gledališče Ljubljana, z dolgoletno, uspešno ustvarjalno izkušnjo, v dveh običajnih ponovitvah uprizorilo zelo znano in priljubljeno pravljico Sapramiška slovenske pravljicarke Svetlane Makarovič, ki je tudi napisala primerno glasbeno spremljavo. Predstava v režiji Naceta Simončiča, v kateri na posnetem traku nastopa v vlogi Sapramiške avtorica sama, praznuje letos dvajsetletnico odrskega krsta. V teh letih je s svojo prisrčnostjo, preprostostjo in neposredno sporočilnostjo očarala več generacij malčkov in tudi odrasle spremljevalce ne samo v Sloveniji, ampak tudi v tujini. Do danes se je zvrstilo že 1200 njenih ponovitev, a njena ljubkost je ostala neokrnjena. Nežna pravljica pripoveduje o pogumni miški, ki se ji je nalomil zob, da ni mogla prigrizti treh svetlečih se lešnikov, dar tete Grizelde. Ko je obupano tekala po gozdu, je srečala prekanjeno verico, ki ji je pojedla sladko jedrce, in za razmišljanje malce počasno, a zvesto prijateljico

Regico, ki jo je napolnila k zobozdravniku dr. Detlu. Ta ji je prilepil zob in miška je lahko brez skrbi trla debele lešnike, ki so po čarovniji mišjega straha vsako noč zrastle pred njeno lično hišico. Zaradi tega, pa tudi zato, ker je spoznala dragoceno pravga prijateljstva in ker je pogumno premagala strah pred zobozdravnikom, je bila najsrečnejša miška na svetu. V ljubko pravljico zgodbo o prijateljstvu in srčnosti so se ob spodbudi igralke-pripovedovalke vpletli tudi mali gledalci. Igrica je ob spretnosti izkušenih lutkarjev, ki so s pomočjo nitk učinkovito oživljali izrazito izdelane marjonete, je zablestela v vsem svojem zimzelenem sijaju in osvojila pozornost naših šolarčkov.

IK

Kratek komentar

Včasih smo imeli občutek, da živimo sredi civilne družbe, v kateri se ne nosi noža v žepu, če pa se slučajno že kaj ima v žepu, so to denarnica, robček in kvečjemu fovč, ki ga nekateri (redki) še nosimo kot spomin na rodne starše in prednike, na vinograde in trte, na zemljo, ki smo jo zapustili, ko smo šli v svet, nekateri kmetje (še bolj redki) pa imajo fovč v žepu samo za rezanje trt in vrb, ki jim pri nas nekateri (zelo redki) pravimo bake in beke. Pa ni tako, kar je zgovorno pokazal zverinski umor pred štandreško gostilno, ko je nesrečnež med pretepom drugega nesrečneža umoril tako, da mu je z nožem prerezal vratno žilo. Kolegi iz dnevnega časopisja in elektronskih medijev, še posebno italijanski, sedaj kar tekmujejo, kdo bo več in bolj podrobno napisal o tem krvavem dogodku, ki je pri nas sicer res izreden dogodek, kaže pa tudi na to, da na Goriškem ni nič drugače kot drugod v tej državi, kar smo že večkrat napisali in najbrž še bomo.

V svetu, v katerem živimo, vlada denar; uspeh, prestiž, materialne dobrine so visoko nad vsem drugim, denar in zopet denar! Nesrečneža, oba, tako morilec kot umorjeni, sta nesrečneža, ki sta v Štandrežu poskrbela za krvav dogodek, sta oba z roba družbe; ali sta bila na rob porinjena, ali ju je tja porinila družba, je postranskega pomena.

Sporočilo je jasno: nič drugače ni pri nas kot drugod po državi.

JUP

Predavanje psihiatra dr. Bernarda Spazzapana Alkohol, droge in mladi

Alkohol in droga sta veliki rani naše sodobne družbe, ki se žal širita še posebno med mladimi, ki vedno bolj radi stikajo za kozarcem, cigareto ali tableto sanj. Žal se o tem premalo govori v družbi, v družinah, v šolah, kjer bi morali mlade štiti. Premnogi starši podcenjujejo to hudo problematiko, če se mladi napije ali pokadi marijuano, ni tako hudo, menijo. Vemo pa, da te začetne cigarete hašiša, t.i. "spinelli", privedejo

Bernard Spazzapan

večkrat tudi do uživanja težjih drog, od naravnih do umetnih, in v hujših primerih govorimo že o zasvojitvi. Vrnitev iz teme zasvojenosti je težka pot, zato je prav, da pred to pogubo ne zatiskamo oči. Zakaj pa mladi sploh zaidejo v ta temen predor, včasih brez vrnitve? Mladi ljudje usmerjajo svoje prve korake v sanje, življenje, k ciljem, željam... Zasvojenost nadomešča radostno življenje mladostnika, ki ni vedno kos svojim problemom in težavam in se znajde sam na križpotju. Zasvojeni smo lahko z alkoholom, drogo, pijačo, hrano, televizijo, računalnikom, igrami na srečo... Zaradi zasvojenosti večkrat umirajo mladi ljudje. Kako se pa začne? Včasih v stiski,

iskanju lepšega, včasih z željo po ugodju ..., odvisnik postane človek, ki ne zmore več brez svojega vsakdanjega pripomočka za srečo ali pozabljenje. Včasih mladi zaide, ker mu pogubni pripomoček ponudijo, noče biti drugačen od drugih, zato ga poskusi. Že v otrocih bi morali vzgajati samozavest v odločitvah, laže se bo tako kasneje odrekel drogami in alkoholu. Droga je beg iz krute nesrečnosti v iluzijo. Človek pod vplivom drog spre-

meni mišljenje, počutje, vedenje. Ljudje, ki so odvisni od alkohola, se tresejo, slabo se počutijo, imajo privede, razdražljivost, nasilni, potrti, napadalni. V hujših primerih nastopi smrt. Pa ne pozabimo, koliko gorja povzroča alkohol v družinah, koliko nesreč na cestah. V Sloveniji se opije več kot 5% srednješolcev, tudi pri nas ni boljše. PD Podgora prireja v petek, 3. februarja, v župnijski dvorani v Podgori predavanje Alkohol, droge in mladi (zasvojitve, zdravljenje, pomoč), ki ga bo imel priznani goriški psihiater dr. Bernard Spazzapan, specialist na tem področju. Vsi toplo vabljeni, zlasti mladi starši in mladina. Naprošamo tudi šole, da bi vabilo posredovale dijakom.

v sodelovanju z Gledališčem Verdi v Gorici
in Klavirsko akademijo Antonio Ricci v Vidmu

PRAVLJICE IN LEGENDE V RUSKI GLASBI

A. Borodin, D. Šostakovič, I. Stravinskij

IZVAJALCI:

Romina Basso, mezzosopran
Mihail Rudy, klavir
Ensemble vocale Le Pleiadi
Zbor Furlanije-Juljske krajine
Simfonični orkester ArsAtelier
Marco Feruglio, dirigent

Gledališče Verdi v Gorici
ponedeljek, 20. februarja 2006, ob 20.45
Informacije in rezervacije vstopnic: tel. 0481 532163, 0481 531445

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Četrtek, 9. februarja 2006, ob 20. uri
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje
Tankred Dorst
EVGEN
Režija: Emil Aberšek in Božidar Tabaj
Gledališka skupina nižje srednje šole iz Doberdoba

- Nedelja, 19. februarja 2006,
ob 17. uri
Marjan Marinc
POROČIL SE BOM
S SVOJO ŽENO
Gledališka skupina Bc - Bovec

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SLAVNOSTNA PROSLAVA ob 100-letnici smrti Simona Gregorčiča

NAGOVOR: David Bandelli
RECITACIJA: Jan Leopoli

Kantata lojze, zbor in orkester SOČI,
dir. Hilarij Lavrenčič

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
ponedeljek, 13. februarja 2006, ob 20.30

Spomini na prof. Filipa Terčelja (2) Naše gorice...

Hrumi prvi svetovni vihar. Unesti se noče in noče. Sonce se zanj ne zmeni. Gre svojo pot kakor ponavadi. Kozorogov povratnik ima že dva tedna za sabo. Dnevi se daljšajo. Današnji, trikratljivi, se bo kar za en petelinov korakelj potegnil, tako so bili izmerili predniki Korošcev in Gorenjcev. V zraku vonj pomladi. Na obrazih vernikov, po slovesni maši zapuščajočih ljubljansko stolnico, cerkev sv. Nikolaja, šenklovsko, ni mrkosti, z neba jih sonce vedri. Zadnji se iz svetišča pojavijo semeniščniki. Med njimi prijateljska dvojica: Primorec iz Grivč, župnija Šturje nad Ajdovščino, Filip Terčelj in Srečko Gregorec, gorenjska grča iz Mengša, Kranjec. Filip Terčelj molči. Srečko Gregorec ne odpre ust. Razume prijatelja, sočustvuje z njim. Čez dva dni bo posvečen v posrednika med Bogom in svojim ljudstvom: radost. Doma leži njegova mati na smrt bolna: bridkost. - Radost in bridkost sta neločljivo povezani s starševsko ljubeznijo, meni neki angleški pisatelj. Sinovska in hčerinska ljubezen od tega nista izvzeti.

S prvim imenovanjem prevzame Filip Terčelj dolžnosti kaplana v Škofji Loki, mestu znamenitega Škofjeloškega pasjona (v izvorniku) in že duhovniška postajica Franca Sal. Finžgarja. Njegov roman Pod svobodnim soncem je izredno priljubljen,

predvsem zaradi neustrašnega bojvnika Iztoka, ki pravi: Slovenci nismo na prodaj nikdar! Iztok in njegova ljubezen Irena sta na Slovenskem rodila kar nekaj Iren in Iztokov. Sama pa ne pozabim Finžgarjevih besed v trnovski prosveti, Ljubljana, izrečeni pred številnimi poslušalci: Slovenci nismo tutke. Tam je danes KUD PREŠEREN.

V svojem škofjeloškem oklepaju doživi Filip Terčelj konec vojne s porazom in propadom Avstro-Ogrske ter z nastankom novih držav, med njimi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Hubelj izgubi vlogo deželne meje med Kranjsko in Primorsko, zakoliči se nova, drugje, mnogo hujša: vsa Primorska se odkrhe od matične Slovenije. Minejo štiri leta. Filip Terčelj rade volje hvaležno sprejme od nadrejenih ponudbo za na-

daljnji študij. V Nemčiji se izobrazil za profesorja teologije ter usposobil za ustanavljanje, vodstvo in nadzor prosvetnih društev. Lastna želja ga napoti v Westfalijo k slovenskim izseljencem; povečini so rudarji z družinami. Veselje ob nepričakovanom doživetju se izseljencem okrepi, ko jim obiskovalec priskrbi dovoljenje za odprtje šol v materinščini. Ob vrnitvi v Gorico zapoje v Filipu Terčelju znana dvojica ču-

nec Vipavske doline prizadela vest o Terčeljevi aretaciji ter zaporih v Gorici in Kopru, in še hujša o njegovem prisilnem bivanju v mestu Campobasso v srednji Italiji, Bogu za hrbtom. V Saksid je prihajal profesor Terčelj z nekaj člani pevskega zbora društva Mladika iz Gorice in s tedanjim župnikom iz Privaçine. Privabljal jih je Pekel, soteska reke Vipave, kakšnih deset hoje minut od stričevih. Mračna in skrivnostna, z žago in mlinom, je soteska v davnih časih izluščila iz domišljije krajanov zanimivo pripoved. V Peklu se na vodi prikazuje zaresni hudiček iz pravega pekla; majhen, suhčen, ves kosmat in z rožički na glavi. Od mlinskega kolesa odlomi kos stope, se zapele po reki zdol ter izgine, kot kofra, brž ko na bregu zagleda človeka. Za hudobcem niti kolobarčka na površini reke.

Fantje kar z golo roko lovijo ribe pod jezom, še izbirajo lahko, toliko in raznovrstnih je. Medtem se Terčelj in njegov sobrat, v primežu resnih pomenkov, sprehajata gluha in slepa za svet okoli sebe. Sledi skupno okrepčilo v stričevi gostilni, vrste kmečki turizem, in prepevanje slovenskih pesmi. Na željo drugih gostov se dvakrat zapoje pesem, za katere navdih se je bil neki pozni večer utrlil v Francetu Prešernu v gostilni ob Gradaščici, potok šumi tam mimo, na Cerkvni, v času FLRJ preimenovani v Eippovo ulico; napjev pesmi je v priredbi Jurija Flajšmana, glasbenika in umetniškega vodje lastnega zbora mladih fantovskih grl.

- Dokončal je pesem, odložil pero. Vzel list z mize in bral... Naj ostane, kakršna je. Iz srca mu je privrela. Njegov zapozneli srčni izliv. Odložil je list, gledal ga kakor skozi meglo. V očeh je imel solze - Mimi Malenšek, Pesnikov nohturno. In iz gostilne v Saksidu se isti popoldan zopet oglasi: Luna sije, klad'vo bije, trudne pozne ure že.

Prej neznane srčne rane
meni spati ne puste...

Pred odhodom si družba ob vsaki bendimi v stričevem vinogradu potrga grozdje, na treh redih trt puščeno nalašč za živi Terčeljev grozd. Slavko se je kot prvošolček vedno rad motal okoli veselih in prijaznih pevcev, četudi takrat še ni razumel vsega, o čemer so se menili.

Po Terčeljevem zadnjem prihodu v Pekel, Saksid (Sassetto) ni bil več Saksid veselja. Tak je ostal le v Slavkovem srcu, dokler ni tudi sam odšel, a v onstranstvo.

Iz mesta Campobasso se Filip Terčelj vrne pred iztekom let obsodbe, in sicer ob praznovanju desete obletnice vlade za edino politično strujo v državi. Križev pot je zunaj končan, v Filipu Terčelju notranjosti ne. Službeno je Primorska zanj ograjena z bodočo žico prepeved. Da bi sprejel duhovniško

mesto v Benetkah, zgrajenih na stebrih iz debel hrasta dob z Doberdobske planote? Po dveh letih duševnih stisk in strahu, se pred obetom novih sitnosti s strani državnih organov, na tiho umakne v Slovenijo in si za novi življenjski prostor izbere belo Ljubljano. Belo v megli, belo v snegu.

/ dalje
Zora Saksida

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Ni treba spomenika, mojster-pevec, *Tebi*, neugasno sonce na poetskem našem nebi! Ne, bolj ko *Tebi*, ta spomnik smo vlili sebi, saj pričal on o nas do poznih bo rodov, kako cenili kralja pevskih smo duhov.

(Prešernu - ob odkritju spomenika v Ljubljani)

Govor na Gregorčičevem večeru v Gorici 18. januarja 2006

Pesnik po milosti božji

Kako bi mogli po vsem tem razumeti *Človeka nikar!* danes? Prvo, česar ne moremo spregledati, je, da se pesnik obrača na Stvarnika s prošnjo, ne z zahtevo. "Eno te prositi smem", stoji v pesmi. Tak pesnikov odnos do boga so opazili redki sodobniki in dojeti bi ga mogel tudi Mahnič, če bi *Človeka nikar!* bral tako pozorno kot pesem *Ujetega ptiča tožba*. Prošnja je namreč obdržala pesnika v taki razdalji do Najvišjega bitja, da v tem pogledu ne bi smelo biti nič bogokletnega. Drugo, kar je Mahnič spregledal, namerano ali nenamerano, pa tudi pesnikovi sodobniki, in kar je bilo

odločilno za obsodbo pesmi, je modalnost lirskega jezika. *Človeka nikar!* je Mahnič razumel nestrpnost, brez vsake empatije do besedila - kot Gregorčičevo dokončano, za vselej veljavno spoznanje. V resnici je pesem izbruh čustva, krič ranjenega človeka, ki se mu je pri dobrih tridesetih letih - podobno kot Prešernu - sesula idealna predstava o življenju. Pesem je bila prvič objavljena že leta 1877. Gregorčičeva preobčutljivost, bolečine vseh vrst, tudi erotične, pesnikovi dvomi in zmote, njegova splošna negotovost, vse se je nagrmadilo v tej pesmi in izbruhnilo kot vulkan, kar se kaže tudi na

zunaj. Prevladujejo čustvena ločila, enajst klicajev, pogosti pomišljaji in tripičja ob eliptičnih stavkih. Tudi v naslovu pesmi stoji klicaj. Gre za izpoved hipnega razpoloženja, ki se je moglo ponoviti, in podobno razočaranje nad človekom se je izrazilo še v nekaterih pesmih, v naslednjem trenutku pa se je mogel skrajni deziluzionizem že bistveno omiliti. Gre torej za dinamično in ambivalentno doživljanje sveta, ne nazadnje za begotnost časa, ki ga danes bolj razumemo kot sholastično na filozofija pred stodvajsetimi leti.

Kot osebne izpovedi nam globlje stično točko s pesnikom odkrivajo tudi njegove domoljubne pesmi. Ljubezen do domovine in slovenstva je bila v pesnikovem času sploh glavna tema naše lirike. Kot vodilni pesnik in primorski rojak se je posebno Gregorčič čutil poklicanega, da postane glasnik zahodnega dela narodnega ozemlja, ki je mejilo proti Italiji in Furlaniji. V tem območju večnacionalne avstro-ogrske monarhije je romanski element naglo pridobival na prostoru in pomenu. Širil se je v škodo slovenskega prebivalstva in primorski rojaki so se čutili ogroženi pred sedjo. Vsa Gregorčičeva lirika izraža to zaskrbljenost, ta strah pred nevarnostjo z juga, če ne neposredno, vsaj v podtonu. Po čustveni vsebini je bilo pesnikovo rodoljubno oz. nacionalno prepričanje mehko, otožno, praviloma žalostno, celo katastrofično,

Foto DPD

kar razberemo zlasti iz pesmi *Na potujčni zemlji*, iz katere izhaja, da smo bili Slovenci na Primorskem nekoč svobodni, zdaj spominjajo na našo preteklost samo še grobovi, zdaj smo narod brez prihodnosti. Vendar je Gregorčičeva nacionalna pesem tudi pogumna, v pravem pomenu mobilizacijska, taka, ki želi zbuditi voljo po obstajanju, pripraviti rojake na odpor in samoobrambo. Moč za tako odločnost je pesnik črpal iz prvinske navezanosti na domačo pokrajino in njeno lepoto, v pesmi *Soči* na domišljijko predstavo o tem, kako bo "bistra" reka nekoč ukrotila vihar "z gorkega juga" in utopila zemljelačne tuje "na dno razpenjenih valov". Optimizem nacionalnega prepričanja je Gregorčič utemeljeval na programu Zedinjene Slovenije iz leta 1848. V pesmi *Naš narodni dom* se sklicuje na idejo, ki bo rojakom zagotavljala obstoj na domači zemlji in kjer bo tujec sprejet

kot gost, ne kot gospodar. Povsem sodobni model sobivanja v etnično mešanem okolju odkrivamo v pesmi *Naš čolnic otmimo!* V njej je pesnik izrazil danes prevladujoče spoznanje v državah z večinskim in manjšinskim prebivalstvom. Kot zgodovinsko nujnost in edino realno možnost je predvideval tvorno sožitje med narodoma ob etnični slovensko-italijanski meji. Sožitje brez sovraštva, vendar s trdnim nacionalnim mišljenjem, utemeljenim na krščanski ljubezni do bližnjega, kar je v pesmi podkrepil s prizorom, kako Slovenec reši iz deroče reke

italijanskega dečka. Primer dokazuje, da je visoka nacionalna zavедnost združljiva z univerzalno človekoljubnostjo. Danes vemo, da v sodobnih večkulturnih sredinah pogosto obstaja bolj v teoriji kot v praksi.

Tretja kakovost Gregorčičeve poezije, ki nam pesnika približa kot sodobnika, je estetika pesniškega jezika. Za jezik Gregorčičevih pesmi pa je najbolj značilna pesnikova muzikalnost. Melodiozni Gregorčičev jezik ni zgolj rezultat posameznih zvočnih prvin, temveč verza v celoti. Ob besednem ritmu so retorične figure in sistem rimanja tisti dejavniki, ki vplivajo na pevnost besedila. Ne samo zgoščenost in številnost rim, tudi neredke notranje rime stopnjujejo blaglasnost pesmi tembolj, kolikor bolj se pojavljajo v kratkih verzih. Posebno zvočnost dajejo jeziku figure ponavljanja, ki jih Gregorčič uporablja v večji meri kot drugi naši liriki v 19. stoletju.

Najbolj pogosti sta pri njem anafora - ponovitev ene ali več besed na začetku dveh ali več zaporednih verzov - in geminacija, podvojitve ene ali več besed v verzu. Pesnik je poznal še epiforo, ponovitev ene ali več besed na koncu dveh ali več zaporednih verzov, ponovitev zvalnika, kot tudi združitve anafore in epifore. Predstavljajmo si, kako poje Gregorčičeva lirika beseda v pesmih, v katerih nastopajo vsi ali skoraj vsi zvočni dejavniki jezika! Tako zamišljenim idealnim pesmim so najbližje pesmi *Oljki*, *Soči*, *V pepelnici noči*, *Znamenje*. Na prav poseben način je muzikalno zgrajena pesem, ki že v naslovu zazveni kot ajevaska melodija - *Nazaj v planinski raj!*

Glej ta dolinski svet,
te zlate vinske griče,
te nič, te nič ne miče
njih južni sad in cvet?
Zakaj nazaj?
Nazaj v planinski raj!
(3. kitica)

Najmočnejši prodor v muziko besede je uspel v slovenski poeziji prav Gregorčiču. Tako sugestivno melodičnost si je mogoče pri njem - ob zvočni primorski govornici - razložiti samo s pesnikovo izrazito nadarjenostjo za glasbo jezika, z njegovo gensko zasnovano, z njim kot pesnikom "po milosti božji".

Sto let po pesnikovi smrti beremo njegove pesmi, mislimo jih, razlagamo in poslušamo. Pogledi nanje se spreminjajo in se bodo še, pesnikovo delo pa bo ostalo. Kljubovalo bo času in estetsko plemenitilo prihodnje rodove.

/konec
France Bernik

Za naš jezik

Napake v naslovih

Zadnje čase se hude napake (ne samo tiskovne) vrinjajo celo v časopisne naslove. Tako berem: *Rdeči križ načrtuje čimprej zgraditi humanitarni center*. Pravilno lahko samo **načrtujemo gradnjo ali nameravamo zgraditi**. Stavki bi se torej pravilno glasil:

Rdeči križ načrtuje čimprejšnjo gradnjo humanitarnega centra ali

Rdeči križ namerava čimprej zgraditi humanitarni center. Nerazumljiv je naslov: *Šolo si potegujeta ulici Grabizio in Cappuccini*. Pisec je verjetno prevedel *si contendono s si potegujeta*. Pa ni tako, saj se pravilno reče in piše: **potegovati se za kaj**. Torej:

Za šolo se potegujeta ulici Grabizio in Cappuccini.

Tretji naslov: *Fassino prizadeta stranka v preiskavi o prislulih*. Prisluh je "slušna zaznava brez stvarne podlage", kot nam pove SSKJ. Kot imamo privide, tako imamo lahko prisluhe. Naslov se torej pravilno glasi: **Fassino prizadeta stranka v preiskavi o prisluskovanju**.

Devinski grad, 26. januarja 2006

Nagovor ob 10-letnici Novega glasa in 60-letnici "naših" tednikov

Špoštovane gospe in gospodje!

Izvršni odbor Zadruga Goriške Mohorjeve mi je naročil, naj Vam ob današnjem prazniku spregovorim, počutim pa se malo nelagodno, saj so med nami ljudje, moške in žene, ki bi znali to opraviti z drugačnim zanosom in sporočilnostjo. Vendar naj poskusim.

Zbrali smo se v tej kongresni dvorani na devinskem gradu, ker stoji nekako na sredi poti med Trstom in Gorico in v prostorih, ki so pred 400 leti videli servita, brata Gregoria Alassia da Sommaripa, sestavljati znameniti italijansko-slovenski slovarček, da bi se skupaj z vami veselili desetletnice izhajanja tednika NOVI GLAS in obenem obeležili dejstvo, da so po drugi svetovni vojni, se pravi pred 60 leti, začeli izhajati tudi listi, katerih naravni naslednik je prav ta tednik, ki je – kot vemo – nastal iz povezave Novega lista in Katoliškega glasa, da bi z racionalizacijo,

primernim uredništvom, se pravi krogom ljudi in sredstev lažje in bolje potrjeval zvestobo vrednotam krščanstva, slovenstva in demokracije, ki jih je zapisal v uvodniku prve številke.

Tednik NOVI GLAS pa se glede vsebinske zasnove lahko ozira daleč nazaj, vsaj v prve mesece in leta po drugi svetovni vojni, da ne gremo predaleč, čeprav bi bilo glede na osebe, ki so te liste snovale in vanje pisale, smiselno govoriti tudi o listih, ki so izhajali med vojnama. Vendar, če naj izpostavimo vsaj nekaj predhodnikov Novega glasa, moramo najprej omeniti Slovenski Primorec, ki so ga ustanovili goriški duhovniki, in sicer 29.8.1945. (Med ustanovitelji so bili msgr. Mirko Brumat, ta je bil od maja 1947 do konca tudi odgovorni urednik lista, dr. Kazimir Humar in drugi) V težkih povojnih razmerah se je tednik nedvomno postavil na izrazito narodna stališča (med drugim je večina goriških duhovnikov odločno zagovarjala načelo, da mora biti Primorska priključena Jugoslaviji), a obenem so pri Slovenskem Primorcu jasno kritizirali komunistične napade na Cerkev in na cerkveno hierarhijo, se pravi na tržaškega škofa msgr. Santina in goriškega nadškofa msgr. Margottija. Tako je bila sredi oktobra 1945 politično zelo odmevna objava spomence jugoslovanskih škofov, ki so obsojali preganjanje Cerkve s strani komunističnih oblasti v Jugoslaviji. Medtem je v Trstu na pobudo msgr. Jakoba Ukmarja leta

1946 začel izhajati mesečnik Božji vrelci, ki ga je urejal begunski duhovnik Metod Turnšek. Ta je takrat živel pri Ukmarju v Škedenju. Izšlo je 5 števil. Vsebinsko je bil mesečnik izrazito versko - duhovni list, za katerega se je Ukmar zavzemal tudi proti volji škofa Santina, ki je menil, da Slovenski Primorec zadošča. (Gl. T. Simčič, Kol GMD 1991-47-50.) Vendar je tržaškimi duhovnikom uspelo naslednje leto postaviti temelje za izdajanje časopisa Teden s podnaslovom - List za življenje po veri. Prva številka je izšla 8. maja 1947, zadnja pa 19. avgusta 1948. Naj poudarimo, da je drugo, versko stran redno pisal msgr. Jakob Ukmar in da je ta tednik prenehal izhajati prav zaradi neurologa, ki ga je objavil ob smrti Virgila Ščeka, v katerem je odgovorni urednik Andrej Gabrovšek sicer zapisal, da večina primorskih duhovnikov ni odobraval Ščekovega protihierarhičnega pisanja in nastopanja, obenem pa je tudi izpostavil velike Ščekove zasluge za slovensko narodno in duhovno stvar na Primorskem in da je zaradi tega užival velik ugled med ljudmi. Santin je takrat uradno zahteval, naj Teden ob sodi Ščeka, tega pa urednik Gabrovšek ni hotel narediti in zato je škof odzval uredniku urejanje lista. Teden je tako prenehal izhajati. Kmalu po tem so med tržaškimi in goriškimi duhovniki stekli pogovori v želji, da bi poiskali čim boljše rešitev za izdajanje primerne lista, ki bi zaobjemal celoten primorski prostor. Zato so se odločili za ukinitve Slovenskega Primorca in z 2. februarjem 1949 je začel izhajati tednik Katoliški glas. Prvi odgovorni urednik je bil Mirko Brumat,

ki ga je urejal do smrti 20.11.1950.

V uredništvu pa so se nato zvrstili različni duhovniki. Naj omenimo vsaj nekatere, od 1955 je bil odgovorni urednik tednika Franc Močnik, v vodstvu časopisa pa je bil dolga leta dr. Kazimir Humar, pri urejanju pa je važno vlogo imel g. Jurak. Na Tržaškem sta bila glavna sotrudnika in sourednika škofov vikar za Slovence msgr. dr. Lojze Škerlj in

rojanski kaplan za Slovence g. Stanko Zorko. Tednik Katoliški glas, ki je izhajal do ustanovitve NOVEGA GLASA, se pravi do konca decembra 1995, je zadnja leta njegovega izhajanja razgibal odgovorni urednik, neutrudni škedenjski kaplan Dušan Jakomin, nekaj časa pa tudi prof. Andrej Bratuž.

V nasledici izhajanja tednikov je v Gorici 25. aprila 1947 kot glasilo Slovenske demokratske

Drago Legiša

zveze začel izhajati tednik Demokracija, ki sta ga urejala talentirani Andrej Uršič in znani časnikar Polde Kemperle. To izrazito politično glasilo je bilo namenjeno celotnemu prostoru, Goriški in Tržaški. Na začetku petdesetih let so uredništvo po sili razmer prenesli v Trst, kjer je list izhajal do leta 1963. Glasilo SDZ je bilo seveda odločno protikomunistično uglaseno in zvesto načelom demokracije, pluralizma in slovenstva.

(Poleg omenjenih so ga nato urejali tudi prof. Janko Jež, od januarja 1958 do smrti 4. maja 1962 prof. Ivan Rudolf in v zadnjem letu izhajanja še njegov sin Saša.)

Kratko naj tudi spregovorimo o drugem tedniku, ki je neposredni predhodnik NOVEGA GLASA, to je Novi list. Prva številka tega tednika je izšla 27. maja 1954, list je bil po volji ustanovitelja in glavnega urednika dr. Engelberta Besednjaka, nadaljevalec tednika z istim naslovom, ki je od leta 1929 do 4. novembra 1930 izhajal kot edini slovenski list v takratni Julijski krajini. Nastal je kot glasilo Slovenske krščanske socialne zveze, ki je trdila, da bo treba zlasti v luči že napovedane priključitve Trsta Italiji v politiki uveljaviti načelo enotnosti v raznolikosti, kar pomeni, da mora biti narodna skupnost v osnovnih zadevah edina in enotno nastopati navzven, medtem ko morejo priti razlike med nami do veljave znotraj manjšine,

Z leve: Damjan Paulin, Marko Tavčar, Jurij Paljk (foto DPD)

predvsem na kulturnem področju. Nadalje so bili na stališču, da se manjšina ne more dolgo ohraniti brez povezave z matico in da je treba nujno odnose z matico urediti, ne glede na njeno družbeno in politično ureditev.

Danes se to stališče zdi povsem naravno, samo po sebi umevno; ko je bil tednik ustanovljen, pa sploh ni bilo tako in zato so bili uredniki večkrat deležni tudi ostrih kritik, češ da se udinjajo jugoslovanskemu režimu.

Prav zaradi sprememb v naši zamejski družbi in politiki sta tednika Katoliški glas in Novi list že konec osemdesetih let bila uglasena povsem enako. Tako da je pobuda odgovornega urednika

slovenstva". Med dolgimi sejami, ko smo pripravljali združitev Katoliškega glasa in Novega lista, je bilo večkrat poudarjeno, da mora časnik, kot je naš, nagovarjati vse bralce, ne glede na njihovo politično prepričanje ali svetovni nazor, spoštovati njihovo pravo do svobodnega izražanja misli in besede ter biti strpen, a hkrati nepopustljiv, kadar gre za temeljne vrednote, ki sem jih prej omenil. Če vsemu temu dodamo še skrb in pozornost za socialne teme, kar je tudi z naukom "ljubi svojega bližnjega" bistvo krščanstva, pomeni, da se sedanji odgovorni urednik Jurij Paljk z ostalimi uredniki in s sodelavci, katerim naj se v imenu Zadruga Goriške Mohorjeve tudi zahvalim, trudijo, da bi kljub težavam vendarle nekaj koristnega naredili za ljudi, ki so nam po jeziku najbližji. Predvsem jim bo list skušal posredovati oni ponos in oporo, ki naj jim pomagata, da ne klonijo in v okolju, kjer živijo in delajo, ostanejo pristne in pokončne osebe, ki živijo in delajo v korist naše narodne skupnosti.

Omenjeni pojmi (svobode, demokracije, krščanstva in slovenstva) uredništvu in založniku niso le prazne be-

Dušan Jakomin

Novega lista dr. Legiše sredi devetdesetih let, naj se tednika razpusti in naj se ustanovi nov skupen tednik, naletela na pozitiven odziv pri odgovornem uredniku Katoliškega glasa dr. Humarju in pri drugih duhovnikih ter laikih tako na Goriškem kot na Tržaškem. Z božično številko leta 1995 sta tako utihnili oba tednika in 11. januarja 1996 je izšla prva številka Novega glasa, ki je končno omogočil resnejši, profesionalni pristop k urejanju tednika in prepotrebno kadrovanje, ki je glede na imena urednikov in sodelavcev tednika, ki sedaj delajo v uredništvih slovenskih informativnih sporedov deželnega sedeža RAI ali Primorskega dnevnika, gotovo uspešno.

Novi glas je, kot sem omenil, v prvem uvodnem članku poudaril, da bo novi tednik "skupen glasnik pričakovanih in težen slovenske manjšine v Italiji, ki veruje v ideale svobode, demokracije, krščanstva in

Andrej Bratuž

sede! Hočejo biti zavestna vsebina in predvsem drža, kajti nedvomno je, da so sredstva javnega obveščanja orodje, ki ga uporabljamo tako posamezniki kakor tudi skupnost. Tako v primeru, da informacije pišemo in jih oblikujemo, kot če jih prebiramo, poslušamo ali gledamo, se informiramo. Pridobivamo neko določeno znanje o okolju, dogodkih in ljudeh, ki nas obdajajo. Zato so sredstva javnega obveščanja tudi tisto prizorišče, na katerem se soočajo različne druž-

bene silnice.

Jasno je, da ima vsak medij svoje funkcije in nagovarja ljudi na svoj način. Prav posebno mesto ima dandanes televizija, ki je žal v marsikateri, in če mi je do-

voljeno reči, tudi slovenski hiši, prižgana od jutra do večera in predstavlja nekakšno zvočno in slikovno kuliso vsakdanjega dogajanja. Radio je že drugačen. Radijska poročila, ki nam sproti posredujejo vesti in nas seznanjajo z novostmi, skopo informirajo o dogodku, ki se je pripetil ali se ravnokar dogaja, neposrednost je torej glavni adut radijskega medija. Vendar nam je tudi radio večkrat le nekakšna družba, ki nas spremlja med vožjo ali med drugačnim domačim delom.

Š časopisi pa je drugače! Človek se mora zavestno odločiti, da bo kaj prebral, mora odpreti časopis in brati. Časopisa sicer

lahko tudi ne odpre, a tudi v tem primeru gre za izbiro, ki je posledica česar koli, okoliščin, pomanjkanja časa, odločitve, da ga ni vredno izgubljati.... Branje je torej gotovo bolj zavestno dejanje, obenem pa je zapisana beseda taka, da se k njej lahko vračamo in nekatere vidike primerno poglobimo.

Prvenstvena vloga sredstev javnega obveščanja je torej v tem, da nas seznanjajo - informirajo, da oblikujejo določeno miselnost in tudi življenjske navade, a je tudi istočasno res, da mediji vsebinsko odražajo lestvico vrednot, pričakovanih občutkov bralcev ali porabnikov, z eno besedo so odraz družbe, v kateri nastajajo. In v tem grmu tiči zajec. Vsaka družba - ujeta v določen prostor in čas - ima zato medije po svoji podobi.

Pravijo, da živimo v času informacijske družbe, v času, ko je informacija najvažnejše blago. Tega se žal pri nas premalo zavedamo. Dostop do različnih virov informacij ni luksuz ne potrata časa ne denarja, temveč primarna potreba sodobne družbe.

Mnogi znanstveniki danes poudarjajo, da je za prihodnost človeštva važno, da ohranimo na planetu biotsko raznovrstnost. S pojmom biodiverziteta, kot temu tudi pravimo s tukaj, poudarjajo pomen, da se ohrani različnost vseh oblik življenja na Zemlji, kajti prav pestrost tudi znotraj posameznih vrst živih bitij pomeni neprecenljivo bogastvo, oz. neprecenljivo izgubo v primeru izumrtja.

Menimo, da nekaj takega velja tudi znotraj našega informativnega prostora. Vitalnost neke družbe se meri tudi pri pestrosti njene medijske ponudbe. Manjšina mora težiti k vedno večji vidnosti in razpoznavnosti, to pa je ne nazadnje vloga

sredstev javnega obveščanja. Naša zamejska družba ni različna od sveta, ki nas obdaja: vse tiste informacije, ki jih sami ne moremo nuditi in posredovati, si bodo pač ljudje preskrbeli v jeziku večine. Zato je tudi NOVI GLAS, v imenu katerega smo se danes tu zbrali, pomemben dejavnik manjšinskih informativnih struktur, ker bogati pluralistično podobo naše stvarnosti in v tem smislu informira ter formira bralce.

Marko Tavčar

marko ferri
kitara
Sodeluje Ettore Michelazzi - flavta
Kitara v 20. stoletju
3. februarja 2006 - ob 20.30
Kulturni dom v Gorici

ABONMAJSKA KONCERTNA SEZONA 2005/2006

TRST
ul. Montorsino, 2 - 040/418605
GORICA
Korzo Verdi, 51 - 0481/531508
SPETER
ul. Alpe Adria, 69 - 0432/727332

glasbena matica

Slovenski klub Pod rdečim svinčnikom

Predstavitel knjige Pod rdečim svinčnikom, v kateri so zbrana pisma iz zapora Zorka Jelinčiča, je bila priložnost, da so se 18.1.2006 o raznih vidikih zgodovinskega ter o vlogi TIGR-a in primorskih rodoljubov pri ustvarjanju slovenske samobitnosti pogovarjali zgodovinarja Aleksij Kalc in Milan Pahor, urednik knjige Žarko Rovšček ter sin Zorka Jelinčiča Dušan. Milan Pahor je v uvodu spregovoril o knjigi, v kateri je obdobje internacije Zorka Jelinčiča predstavljeno s pomočjo 115 pisemskih dokumentov. Aleksij Kalc je v svojem posegu poudaril pomen objave knjig, ki temeljijo na korespondenci, saj se prav v takih

potrebna za razumevanje ne samo časa, ampak tudi zapletenih sorodstvenih vezi, ki se pojavljajo znotraj pisem. Pisma iz tega obdobja, je zaključil Kalc, pa nudijo tudi neposredno sliko o odnosu posameznikov do fašizma. Urednik knjige Žarko Rovšček je svoj prispevek začel z ugotovitvijo, da tudi barvne kombinacije na platnici nakazujejo vsebino knjige, saj je primorska zgodovina tega časa tematska kot podlaga naslovnice. Rovšček je pojasnil, da se je z omenjeno temo začel ukvarjati šele tedaj, ko je zbral dovolj pisemskih materiala za knjižno obdelavo, za rekonstrukcijo dogodkov pa je intervjujal

Foto PR

dokumentih zaznajo zakulisja nekega časa. Kalc je poudaril, da je zanimivo, da se takovrstnega dela lotijo zlasti nepoklicni zgodovinarji, ki temeljito raziščejo gradivo na terenu, saj se slednje nahaja še vedno zlasti pri ljudeh doma. Knjiga Pod rdečim svinčnikom je od avtorja zahtevala npr. pet let raziskovanja, ki pa so bila

številne ljudi. Knjiga obsega med drugim tudi 281 opomb, ki omogočajo bralcu lažje razumevanje zapisov. Sin Zorka Jelinčiča Dušan je poudaril, da so vsebinsko pisma različna, saj so jasno namenjena določeni osebi. Kot ostali sogovorniki je Dušan Jelinčič izrazil željo, da bi se zbrali očetovi številni članki in prispevki v knjigo. PR

Slovenski filmi

Vsako prvo sredo slovenski film v Trstu

Zveza slovenskih kulturnih društev, Krožek za kulturno, športno in podporno udejstvovanje ter Slovenski klub so 1.2.2006 začeli s predvajanjem slovenskih filmskih klasikov. Filmski popoldnevi s slovenskim filmom bo potekal vsako prvo sredo v mesecu, in sicer z namenom, da približa tudi Slovincem v Trstu slovensko kinematografijo. Na prvem filmskem popoldnevu so predvajali legendarni film Franceta Štiglicja Na svoji zemlji. Filmski popoldnevi v Gregorčičevi dvorani bodo na sporedu vsako prvo sredo v mesecu, z začetkom ob 16. uri.

Razstava

Dopisnice iz italijanskih taborišč na ogled v poštnem muzeju v Trstu

Vsredo, 18.1.2006, so v prostorih poštnega muzeja, ki se nahaja v pritičju tržaške glavne pošte, odprli tretjo skupinsko razstavo združenja poštne zgodovine Furlanije in Julijske krajine. Poštni zbiralci se od filatelistov razlikujejo zlasti zaradi poudarjanja celotnega dojemanja poštnega materiala, ki sega poleg znamk vse do dopisnic, pisem in žigov, s pomočjo katerih je mogoče razbrati tako rekoč med vrsticami del vsakdanje zgodovine malega človeka.

Življenjske usode so bile v preteklosti v veliki meri odvisne prav od tega načina komunikacije, ki ga sedaj izpodrivajo sodobnejši. V Avstriji npr. od prvega januarja ni več mogoče pošiljati telegramov, saj naj bi bilo takovrstno komuniciranje tehnološko zastarelo.

Na tržaški razstavi, ki bo na ogled vse do 6.3.2006, pa se je čas ustavil in gledalec se lahko dobesedno sprehodi med eksponati, ki segajo od 17. do 20. stoletja. Kot sta v uvodnih govorih poudarila odgovorni podjetja Poste

Italiane za Benečijo, Tridentinsko-Gornje poadižje in Furlanijo-Juljsko krajino Enrico Menegazzo ter ravnatelj občinskih muzejev v Trstu Adriano Dugulin, sta kultura in poznavanje zgodovine pomembna za dojemanje

Foto V. Guštin

RIŽARNA Dan spomina

Tudi v Trstu se znova rojevajo vedno nove rane

“Danes je dan spomina na holokavst židovskega naroda in vseh žrtev koncentracijskih taborišč. Auschwitz, Dachau, Bergen Belsen, Buchenwald, Treblinka, Rižarna... tragični simboli najbolj grozljivega barbarstva.” Tako se je začel govor, ki ga je dolinska županja Fulvia Premolin imela ob Dnevu spomina v petek minulega tedna v Rižarni.

V hladnem januarskem jutru se je na kraju nekdanjega zločina zbrala množica, ki so jo sestavljali bivši borci, nekdanji politični in drugi preganjanji, predvsem pa mladi tržaških šol, med katerimi je bilo videti dijake pedagoškega liceja Antona Martina Slomška.

Večer pred dnevom uradne slovesnosti je pri Sv. Soboti, kljub odsvetovanju tržaškega podžupana Parisa Lippija, potekala tudi dobro obiskana baklada za mir in sožitje, ki jo je priredil Partizanski pevski zbor Pinko Tomažič.

Petkova spominska svečanost je bila namreč bolj uradnega značaja in potekala po strogem protokolu. Najprej je navzoče nagovoril tržaški župan Dipiazza, nakar je v slovenščini in italijanščini spregovorila dolinska županja. Gospa Premolin je v

ščine kaj naučili. “Sedanost se žal svarilnih besed pretekle zgodovine povsem ne drži, saj nam ponuja vedno nove prošnje. Zločini proti človekovim pravicam se dogajajo povsod po svetu, terorizem je vedno na preži pa tudi pojavi antisemitizma in kse-

Foto Kroma

svojem posegu izhajala iz nekdanjih nacifašističnih grozot in se nato vprašala, ali smo se od tako tragične zgodovinske dedi-

nofobije niso izgini, primeri nestrpnosti in nespoštivosti in celo sovraštva do drugačnih pa se iz dneva v dan ponavljajo. Tudi

Foto Kroma

tu pri nas, v Trstu, kjer nas je zgodovina večkrat preizkusila, se vedno znova rojevajo brezplodni antagonizmi, ki povzročajo vedno nove rane. Nepoznavanje zgodovine pa tudi njeno samoljubno izkrivljanje je sad oholosti dobro znanih krogov, ki se prej ponašajo kot sramujejo svoje ignorance. Nujno potrebno je zato odpraviti marsikdaj preveč podčrtane individualizme in težave pri premagovanju različnih pogledov, ki gradijo premnogokrat nepremostljive miselne pregrade.”

Zadnji del svečanosti so prireditelji kot vsako leto prepustili predstavnikom vseh verskih skupnosti v Trstu, da bi s svojimi obredi in molitvami prosili Gospoda, naj nikdar več ne dopusti tako hudega nasilja človeka nad sočlovekom.

Igor Gregori

SLOVENSKA PROSVETA Občni zbor

Skrb za mlade je izziv bodočnosti

Slovenska prosveta (SP) iz Trsta je imela v torek, 24. 1. 2006, svoj redni občni zbor, na katerem so izvolili tudi novo vodstvo.

Predsednik Slovenske prosvete Marij Maver je najprej izpostavil številne probleme in neresena vprašanja, ki tarejo tako delovanje kulturnega dela kot celotnega življenja naše narodne skupnosti. Neizvajanje določil zaščitnega zakona ter zamude pri izplačevanju prispevkov so znaki pomanjkanja politične volje s strani oblasti, kljub temu pa je Maver izrazil pohvalo, da se je znotraj pristojnih deželnih komisij stanje izboljšalo, kar velja zlasti za podeljevanje sredstev za tisk.

V svojem posegu je predsednik SP nanizal nekatere prireditve, ki so imele ne le lokalni,

temveč vseslovenski pomen, npr. študijski dnevi Draga, nagrada Vstajenje, skupne Prešernove proslave, delovanje Knjižnice Dušana Černe ta ter kulturne izmenjave s Slovenci na Korškem. Med pobudami, ki jih bo SP izvedla v letošnjem letu, je tudi prava kazala vseh petdesetih letnikov revije Mladika. V zadnjem letu se je Slovenski prosveti pridružilo še novonastalo svetoivansko društvo Marij Kogoj.

Foto PR

Utrip in delovanje posameznih društev v samem mestu so nato podali predstavniki včlanjenih društev. Iz njihovih poročil je bilo razvidno, da je

primarna naloga tako Slovenske prosvete kot njenih članic skrb za slovensko kulturo in slovenski jezik. Znotraj delovanja SP in njenih članic je bilo mogoče opaziti, da je dober del delovanja namenjen mlajšim, ki pa niso le porabniki prireditve, ampak si pogosto prevzemajo tudi aktivno vlogo znotraj društev. To je dejstvo, to potrdile tudi volitve v nove vodstvene organe SP. Izvršni odbor sestavljajo Marij Maver (predsednik), Breda Susič (podpredsednica), Katja Passarit (tajnica), Francesca Simoni (blagajničarka), Aleksander De Luisa, Tomaž Simčič, Sergij Pahor, Saša Martelanc, Anka Peterlin, Zorko Jurjevič, Ivo Selj, Aldo Stefančič in Niko Tul, v nadzorni odbor so bili izvoljeni Mario Sušelj, Marijan Kravos in Ivan Buzečan, v razsodišče pa Marino Ažman, Drago Štoka in Marjan Pertot. PR

tudi našega časa.

Na tržaški razstavi je prisoten tudi slovenski zbiralec dr. Veselko Guštin, ki je skupno z Brankom Moreničem leta 1997 izdal mdr. tudi knjigo Poštna zgodovina in filatelija na Primorskem. Za tržaško razstavo se je osredotočil na poštni material, ki so ga Slovenci pošiljali iz italijanskih taborišč in internacije.

Načrt njegove zbirke - z naslovom Počitnice Slovincem v ducejevih koncentracijskih taboriščih - obsega tako pisma konfinirancev, internirancev in ujetnikov od leta 1926 do septembra 1943. Sintagma “počitnice” si je Guštin izposodil od italijanskega ministrskega predsednika Berlusconi, ki je trdil, da so za časa fašizma nasprotniki pač pošiljali na počitnice. Kakšne so bile te počitnice, pa je razvidno tudi iz zbranega gradiva dr. Guština. “Italijanska taborišča niso bila manj kruta od nemških, le tehnologija je bila različna. V italijanskih taboriščih so ljudje umirali od lakote in zaradi bolezni”, nam je pripovedoval pred svojo zbirko. V njej lahko preko dopisnic domačim

Foto PR

razberemo tragedijo Slovincem, ki so jih internirali v Gonars, na Rab ter po Italiji. Zbirka je nastala na podlagi gradiva, ki ga je dobil od svojcev internirancev, na podlagi zgodovinskih knjig pa je rekonstruiral kraje, kjer so bili zaprti Slovenci. Med razstavljenimi dopisnicami lahko vidimo tudi trojezično tiskano dopisnico, namenjeno morebitnim ruskim in angleško govorečim vojnim ujetnikom...

Taki detaili predstavljajo za zbiralce redkost, za gledalca pa je to priložnost za razmišljanje o velikih dogodkih s pomočjo vsakdanjih predmetov. Naša sms sporočila dnevno romajo v virtualni koš mobilnega telefona ali računalnika, kar pomeni, da bodo naši znanjci manj vedeli o nas kot mi o naših prednikih, ki so se posluževali sicer zastarelih, a obstojnih pisem in dopisnic.

Peter Rustja

TRST Volitve

Predstavili kandidate leve sredine

V ponedeljek, 23.1.2006, so v nabito polni dvorani Saturnia tržaške pomorske postaje predstavili kandidate levosredinske koalicije. Predstavitve kandidatov je vodil sen. Fulvio Camerini, ki je tudi podal uvodne misli, v katerem je izstopala beseda "skupno", to je pojem, ki je tudi v Trstu v preteklosti omogočil uveljavitev levosredinske koalicije tako na upravnih kot na političnih volitvah. Polna dvorana tržaške pomorske dvorane je predsednika dežele Illyja spodbudila, da je svoj nastop začel z ugotovitvijo, da, če je to jutro nove volilne kampanje se obetajo lepi dnevi za levosredinsko zavezništvo. Illy je ponovno poudaril, da mora biti cilj novih uprav

Po Illyju je spregovoril pisatelj Boris Pahor, ki so ga povabili kot "testimoniala". Pahor je v svojem govoru poudaril, da sta v Trstu od nekdanj prisotni slovenska in italijanska duša ali t.i. italijanski in slovenski Trst. Podatek, da sta se v 16. stoletju sredi Trsta škof Bonomo in Primož Trubar pogovarjala v

kulturo opazna tudi na podlagi zanimanja za knjigo prof. Tatjane Rojc Lettere slovene, ki je dosegla že drugo izdajo. Glede pojma odpiranja je Pahor dejal, da gre sedaj le za enostransko odpiranje, saj velik del Italijanov o nas ve zelo malo, ter nakazal možno rešitev, in sicer po katalonskem

je postavil nasproti sedanjo upravo župana Gasperinija, ki je, celo po besedah samega miljskega podžupana, najbolj katastrofalna uprava povojnega časa. Nesladek se je zavzel v svojem posegu tudi za tesnejše sodelovanje s sosednjimi občinami v Sloveniji ter nakazal nekaj možnosti za razvoj Milj prav v luči odprave meja med Slovenijo in Italijo. Maria Teresa Bassa Poropat, kandidatinja leve sredine za vodstvo tržaške pokrajinske uprave, je poudarila dejstvo, da je pokrajina odsev pluralnosti,

Foto Kroma

ne pa samo birokratski organ. Zavzela se je nadalje za skladen razvoj vse pokrajine tudi pri zboljšanju javnih prevozov, promocije turizma (nena zadnje tudi mladinskega turizma) ter šolstva, ob tem pa dejala, da bo marsikatera tema skupna vsem trem kandidatom leve sredine, kar je v bistvu poudaril tudi kandidat za tržaškega župana

slovenščini, dokazuje da je takrat v Trstu obstajal tisti Trst, katerega bi si tudi danes želeli. Pahor je pozdravil novico o uvedbi simultane prevajalske službe na Deželi ter izrazil upanje, da bo to kmalu mogoče tudi na tržaškem županstvu. Glede posluževanja slovenščine v javnosti je Pahor dejal, da pričakuje, da mu bo tehnično omogočena tudi uporaba slovenščine. Pahor je v svojem posegu nadalje naglasil, da je po drugi strani želja po boljši informaciji za slovensko stvarnost in

zgledu. Tam se v kastilskih šolah učijo tudi obvezno katalonščine in seveda obratno. Drugi "testimonial", direktor znanstvene ustanove SISSA Stefano Fantoni, je predstavil željo in pričakovanja raziskovalcev, ki živijo v Trstu. Prav znanost in sodelovanje slednje z ekonomskimi subjekti naj bi bila ena izmed možnih razvojnih strategij za mesto. Kandidat za miljskega župana Nerio Nesladek je svoj poseg začel s pravilničnim prikazom dobrih, starih Milj, kjer je vse bilo, kot mora biti. Tem Miljam

Ettore Rosato. Slednji je poudaril pomen novega volilnega skupnega imenovalca leve sredine v Trstu, in sicer besedo skupno. Le s skupnimi močmi bo mogoče uresničiti vizijo Trsta, ki bo pomenila dejanski razvoj. Posege dosedanje uprave je označil za plastično kirurgijo. Za Rosata je potrebno razviti politiko socialne kohezije in ekonomskega razvoja. Prvi pojem je Rosato označil kot skupek politik v korist prebivalstva, saj je v Trstu veliko "tihe revščine" in veliko osamljenih, na ekonomskem področju pa je izpostavil dejstvo, da tržaška ekonomija žal nazaduje, kljub dejstvu, da v mestu delujejo tako na področju zavarovalništva in industrije podjetja svetovnega pomena, ter dodal, da je Trst vreden boljše prihodnosti.

Peter Rustja

RAZSTAVA Pravi mi no pravico

"Mislim, da bo dlje preživela glasba kakor jezik"

V torek, 24.1.2006, so v prostorih Gregorčičeve dvorane, na pobudo ZSKD, društva Rozajanski dum, Fotokrožka Foto Trst 80 in Slovenskega kluba, otvorili razstavo fotografij "Pravi mi no pravico" (Raccontami una favola). Razstava bo na ogled vse do 24. februarja. Odprtje razstave je bila priložnost, da sta rezijanska kulturna delavka Luigia Negro ter

di rezijansko. O sami razstavi nam je dejal naslednje.

Knjiga oziroma razstava je nastala na pobudo fotografinje Lorenzine Di Biasio, ki je dolgo časa raziskovala ne samo s fotografsko kamero ljudi iz Rezije. Kot Rezijanka, ki živi v Milanu, ima Lorenzina Di Biasio na pol zunanji, na pol notranji pogled na svoje ljudi, kulturo in stvarnost v Reziji. Po mojem mne-

z italijanskim prevodom. Pretežno gre za starejše ljudi, nekateri niso, žal, več med nami. Do knjige me vežejo tudi stiki s temi ljudmi, ki jih je Lorenzina Di Biasio ujela v kamero, saj so bili tudi moji informatorji v Reziji. Lepo bi bilo, če bi v knjigi bili zastopani tudi pripadniki mlajše generacije.

Zakaj so rezijanske pravljice tako priljubljene tako za raziskovalce kot za bralce?

Zato ker jih je ogromno! Sedaj jih je sicer manj, sicer pa je Rezija prava zakladnica v primerjavi z drugimi področji, kjer živijo Slovenci v Italiji. To je res pravo bogastvo ustnega izročila, gre za veliko variant živalskih pravljic, ki so morda najbolj znane, pa do drugih povedk, ki zaobjemajo praktično vse vrste ustnega izročila.

Unesco je pred kratkim objavil vest, da bo v naslednjih desetletjih izginilo nekaj tisoč jezikov. Kaj se obeta rezijansčini?

To je veliko vprašanje. To vprašanje nas malo skrbi. Trenutno jezikovna kompetenca upada, po drugi strani pa lahko opazujemo tudi nekaj spodbudnih signalov. Šola postaja novo sredstvo za posredovanje jezikovnega znanja in kulture Rezije, sicer pa je nedvomno, da je tudi rezijansčina v veliki nevarnosti. Mislim, da bo dlje preživela glasba kakor jezik.

PR

Foto PR

univerzitetni profesor in raziskovalec spregovorila o razstavi (ki je pravzaprav širše zasnovan projekt, saj vsebuje tako razstavo, knjižni katalog z narečnimi teksti ter videopredstavitve) ter o Reziji nasploh. O razstavi in o Reziji smo se na robu predstavitve razstave pogovarjali z univerzitetnim profesorjem Robertom Dapitom, ki kot raziskovalec že dolgo let proučuje Rezijo in obvlada tu-

nju je knjiga zelo uspešna ne samo umetniško, ampak tudi ker prikazuje nek segment rezijanske kulture preko portretov teh ljudi. Preko teh obravnav lahko opazujemo delček rezijanske zgodovine, zraven pa je sama avtorica predlagala, da bi dodali besedila iz ustnega izročila - pripovedi in pričevanja ljudi v domači rezijansčini. Mislim, da je kombinacija uspeha.

vodnje aluminija, temveč je tudi izhodiščna točka za ogled morskih sesalcev, in sicer zlasti kitov, v naravnem okolju. Prav tako slike pingvinov, ki jih lahko v Patagoniji opazujemo v naravnem okolju, so gledališki vrtiljak Prva predstava v novem letu

Zabavna in živahna predstava o leteči žabi

S ezona Gledališkega vrtiljaka, ki ga ob sodelovanju Slovenske prosvete in SNG iz Nove Gorice pripravlja Radijski oder, se je z novim letom prevesila čez polovico. Januarja je bila namreč na sporedu že peta od sedmih napovedanih predstav. Gledališče Treh herojev iz Pirniča je uprizorilo radoživo igrice Leteča žaba in z njo navdušilo male gledalce, pa tudi njihove starejše spremljevalce. Šlo je za predelavo znane Ezopove basni o žabi, ki se napihuje, dokler ne poči. Lenčka Kupper, znana koroška pesnica in pisateljica, pa je v sodelovanju z režiserjem Petrom Militarevom zgodbo predelala, tako da je postala prijetnejša in zabavnejša, čeprav je ostal njen osnovni nauk neizpremenjen: «Kdor brez mej sebe preceňuje, slej ko prej se mu to maščuje». Prezvetna žaba misli, da je najimnitnejša žaba na svetu in hoče zato leteti. Ostale žabice ji

10,00; Meri Bizjak 5,00; Miroslav Tavčar 5,00 evrov.

V hvaležen spomin na pok. duhovnika Franceta Zlobca daruje Ida Klarič 50,00 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu, 50,00 evrov za cerkvene pevce, 50,00 evrov za sklad Marte Požar, 50,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco.

Družina Trampuž daruje 10,00 evrov za Rojanski cerkveni pevski zbor.

Obvestilo

Tečaj za zaročence: Marijanišče bo v okviru Duhovske zveze pod vodstvom gospoda Bedenčiča pripravilo tečaj, ki se bo začel v sredo, 15. februarja in končal 22. marca. Začetek srečanj ob 20.30.

Darovi

Za Novi glas: Mitja Ozbič 5,00; Stanislava Žerjal De Luisa

Nas dragi JOŽKO - FRANCE ZLOBEC, tržaški duhovnik, počiva v Gospodu

Za občuteno slovo se prisrčno zahvaljujemo g. škofu Evgenu Ravignaniju, g. vikarju Francu Vencni, g. Milanu Nemacu, msgr. Renatu Podbersiču, vsem duhovnikom somaševalcem, častitim šolskim sestram, cerkvenim pevcem in vsem slovenskim in italijanskim vernikom, ki so se od pokojnega duhovnika poslovili na domu in se udeležili sv. maše zadušnice.

Svojci

GLEDALIŠKI VRTILJAK Prva predstava v novem letu

Zabavna in živahna predstava o leteči žabi

S ezona Gledališkega vrtiljaka, ki ga ob sodelovanju Slovenske prosvete in SNG iz Nove Gorice pripravlja Radijski oder, se je z novim letom prevesila čez polovico. Januarja je bila namreč na sporedu že peta od sedmih napovedanih predstav. Gledališče Treh herojev iz Pirniča je uprizorilo radoživo igrice Leteča žaba in z njo navdušilo male gledalce, pa tudi njihove starejše spremljevalce. Šlo je za predelavo znane Ezopove basni o žabi, ki se napihuje, dokler ne poči. Lenčka Kupper, znana koroška pesnica in pisateljica, pa je v sodelovanju z režiserjem Petrom Militarevom zgodbo predelala, tako da je postala prijetnejša in zabavnejša, čeprav je ostal njen osnovni nauk neizpremenjen: «Kdor brez mej sebe preceňuje, slej ko prej se mu to maščuje». Prezvetna žaba misli, da je najimnitnejša žaba na svetu in hoče zato leteti. Ostale žabice ji

to odsvetujejo, isto naredijo Sova, Kačji pastir in Račka. Žaba pa jih ne uboga. Napihne se kot balon in se res dvigne v višave. Nastopi tudi na festivalu Polne lune, kjer se uvrsti v finale skupaj z imenitnim žabjim zborčkom. Ko pa poleti do planetov, se razpoči in pade na tla.

Domiselna režija Petra Militareva je iz preproste vsebine ustvarila bogato, prijetno in zabavno predstavo. Pisane lutke, igrive domislisce in veseli songi Boruta Lesjaka in Slavka Avsenika ml. so prevzeli male gledalce, da so navdušeno sodelovali in ob koncu vsi nasmejani zapuščali dvorano. Čez en mesec, točneje 19. februarja, bo na vrsti predzadnja predstava iz abonmajske ponudbe, ki pa ne bo igrice Tobija, kot je bilo napovedano na začetnem plakatu, pač pa znani Ribičičev Miškolin, lutkovna predstava v izvedbi Mini teatra iz Ljubljane.

Lučka Susič

DSI Večer diapozitivov

Patagonija v besedi in sliki Bruna Križmana

Če bi parafrazirali Tomaža Domice-lja, bi lahko uvodoma zapisali, da je Patagonija oddaljena dežela v južni Ameriki, o kateri vemo malo, nekateri morda le to, da se imenuje ...Patagonija. Bruno Križman se je v Patagoniji podal ne le kot turist, ampak kot popotnik in opazovalec, ki svoja doživetja dokumentira tako slikovno (na predavanju v tržaškem DSI-ju je predstavil 175 diapozitivov) kot z vtisi s potovanja.

Prav slednji so v času množičnega turizma, ki omogočajo posamezniku hitro premikanje iz enega kraja poloble do drugega, postali tako rekoč "tehnološki presežek": razlika med turistom in popotnikom pa je še vedno stvar časa in zornih kotov. Sončenje na Sejšelih je postalo danes nekaj vsakdanjega, za Patagonijo pa si človek še vedno mora vzeti kar nekaj časa.

Foto PR

Razlogi za obisk Patagonije so predvsem povezani z naravnimi lepotami in posebnostmi te regije, ki se razprostira od Andov do Ognjene zemlje. Bruno Križman je enomesečno turo po Patagoniji začel v Buenos Airesu, od koder je nadaljeval pot z avtobusom Doria Gallegos, nato pa do kraja Puerto Madryn. Mesto v južni Argentini so v devetnajstem stoletju ustanovili valižanski priseljenci, sedaj pa šteje približno 60.000 prebivalcev. Kraj ni samo središče argentinske proiz-

dalcem priklicale v spomin nedavno filmsko uspešnico, ki je, tako kot Križmanove diapozitive, dokumentirala le naravo in njene naravne zakonitosti, a prav zaradi tega so pri gledalcih pozele večje zanimanje kot filmi z zvezdniško zasedbo. Mogočne slike ledenika Perito Moreno ter vrhov Cerro Torre ter Fitz Roy so se vtisnile gledalcem v spomin kot tudi ugotovitve, da je v Patagoniji znatno močnejši veter kot naša burja....

PR

Narodni svet koroških Slovencev (NSKS)

"Vztrajali bomo pri pravnih načelih!"

Za Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) kompromisni predlog za dvojezično topografijo na avstrijskem Koroškem s 158 kraji in možnostjo vključitve novih naselij, ki je bil predložen lani na konferenci o konsenzu, ni več osnova za pogovore. To so v sredo, 25. januarja, sporočili na novinarski konferenci v Celovcu. NSKS bo zato vztrajal pri načelih pravne države in vprašanje še naprej internacionaliziral, a je pripravljen na pogajanja, če "bo predloženo uporaben predlog", je poudaril predsednik NSKS Matjež Grilc.

Kot je po poročanju Slovenske tiskovne agencije dejal Grilc, je kompromisni predlog s 158 kraji in možnostjo vključitve dodatnih naselij, ki ga je podprl tudi Koordinacijski odbor koroških Slovencev (KOKS) med NSKS in Zvezo slovenskih organizacij (ZSO), onemogočil deželni glavar na avstrijskem Koroškem Joerg Haider.

NSKS se je sedaj "umaknil na pravno stališče, da se odločbe ustavnega sodišča izpolnijo od črke do vejice". Kaj to pomeni, je ustavno sodišče definiralo tudi v zadnji odločbi glede Pliberka in Drveše vasi. Dvojezične krajevne table je torej treba postaviti v naseljih, ki so imela v daljšem obdobju, od leta 1971 do 2001, na popisih prebivalstva vsaj 10 odstotkov slovensko govorečega prebivalstva, je pojasnil Grilc.

Obenem je predsednik NSKS menil, da do jesenskih državnozbornih volitev v Avstriji ni treba računati na rešitev vprašanja. Če Haiderjevo Zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZOe) ne bo vključeno v novo avstrijsko vlado, bi Haider celo utegnil izgubiti položaj deželnega glavarja na avstrijskem Koroškem. Nova vlada bi namreč morala na ustavnem sodišču vložiti zahtevo po

odpoklicu, odločitev ustavnega sodišča bi bila zatem obvezna.

"Kdor se postavi proti odločbam ustavnega sodišča, se postavi proti državi," je poudaril Grilc. Po njegovih razlagah bi se Haiderjevo nasprotovanje ureditvi tega vprašanja "posledično lahko obrnilo v korist slovenski manjšini".

NSKS bonadaljeval s pritožbami na ustavnem sodišču, obenem pa bo nadaljeval tudi internacionalizacijo vprašanja, je še zatrdil Grilc.

Podpredsednik NSKS Rudi Vouk pa je ponovno pojasnil, da slo-

pnjah. Kot je sporočil Vouk, bi utegnile biti odločbe ustavnega sodišča v posameznih primerih izredno zanimive. Tako je med drugim vložena pritožba za Dule, ki so del opuščene občine Brdo, danes pa so vključene v občino Šmohor. Stara občina Brdo je v preteklosti vsekoli imela več kot 10 odstotkov opredeljenega slovenskega prebivalstva, Dule jih imajo še danes.

Po Voukovi oceni bo še bolj zanimiva odločitev glede mesta Borovlje, ki sicer nikoli ni imelo več kot 10 odstotkov manjšinskega prebivalstva, vselej pa več kot pet odstotkov, in sicer okoli osem odstotkov. Ustavno sodišče je namreč v primeru pritožbe zaradi uradnega jezika v Železnem na Gradiščanskem ugotovilo, da tam ne velja pravica do uporabe hrvaščine na uradih, ker mesto nima niti pet odstotkov manjšinskega prebivalstva. Vouka sedaj torej v primeru Borovelj zanima, kje je meja med petimi in desetimi odstotki, saj je ustavno sodišče v dosedanjih dveh odločbah glede Škocjana in Pliberka ugotovilo, da deset odstotkov manjšinskega prebivalstva vsekakor zadostuje za obvezno dvojezično topografijo. Če bi ustavno sodišče še dodatno znižalo mejo za dvojezično topografijo, bi moralo biti v prihodnje na avstrijskem Koroškem celo več krajev z dvojezičnimi krajevnimi tablamami kot 394.

Podpredsednik Vouk je ponovno podkrepil, da nedavni Haiderjev predlog, v skladu s katerim bi dvojezične krajevne napise po-

stavili v občinah z deseti odstotki slovenskega prebivalstva, in tam samo v krajih, kjer je vsaj 15 odstotkov Slovencev, "nima nobenega opravka z odločbo ustavnega sodišča".

Politični tajnik NSKS Marjan Pipp je poudaril, da so evropske ustanove medtem že seznanjene s problematiko neuradničenja pravic slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Med drugim je NSKS o tem obvestil tudi vse štiri sopolisnice Avstrijske državne pogodbe (ADP), Rusijo, ZDA, Veliko Britanijo in Francijo ter vse člane Evropskega parlamenta. Če Avstrija do 30. junija letos ne bo poskrbela za postavitev dvojezičnih krajevnih tabel v Pliberku, Drveši vasi in Škocjanu, pa se bo NSKS obrnil tudi na komisarja za manjšinska vprašanja pri OVSE. Obenem namerava NSKS po 30. juniju v primeru nepostavitve dvojezičnih krajevnih tabel ovaditi deželnega glavarja Haiderja zaradi suma zlorabe uradnega položaja.

NSKS v posebnem sporočilu za javnost tudi ugotavlja, da avstrijsko ustavno sodišče pri sprejemanju razsodbe glede dvojezičnih napisov na avstrijskem Koroškem ni napravilo nobene napake. S tem je NSKS tudi odločno zavrnil trditve koroškega deželnega glavarja Joerga Haiderja, ki je te dni avstrijskemu ustavnemu sodišču ponovno očital, da je pri odločbah glede dvojezične topografije iz leta 2001 in 2005 zagrešilo vrsto napak. Med drugim naj bi ustavno sodišče skalilo "socialni mir" na avstrijskem Koroškem, trdi Haider. Višek Haiderjeve pravne argumentacije pa je po mnenju NSKS trditve, da obvezna osnova za rešitev vprašanja dvojezičnih napisov ni državna pogodba, temveč zakon o narodnih skupnostih iz leta 1976. Ravno nasprotno, zakon o narodnih skupnostih je treba sprejeti na osnovi državne pogodbe, ker je državna pogodba nadrejena norma, na kateri temelji neodvisnost Republike Avstrije, so sporočili z NSKS.

po STA

Aktualno

Nova nemška knjiga Leva Detele

Pri dunajski založbi Edition Log International je izšla nova nemška knjiga pisatelja Leva Detele. Pod naslovom Die Merkmale der Nase (Nosne značilnosti) so zbrani odlomki iz različnih leposlovnih del, ki jih je na Dunaju živeči slovenski rojak in dvojezični slovensko - nemški pisatelj med letoma 1970 in 2004 napisal v nemškem jeziku. Poleg kratke ekspresivne

antiautoritativne eksperimentalne proze iz prvega Detelovega v nemščini napisanega dela Legende o očetu (1976) so v knjigi Nosne značilnosti upoštevani tudi teksti iz psevdohistoričnega v slovenščini in v nemški varianti (1977) objavljenega Kraljevina povzročajoče kretneje vladanja (1978), Pogovori pod tovarniškimi dimniki (1986, s kritiko uničevanja naravnega okolja), Za Ognjenim gozdom (1995), Norost vremenske slike (1996) in iz leta 2004 v dunajski reviji Podium objavljenega najnovejšega ironičnega in jezikovno eksperimentalnega teksta. Posamezni prozni odseki dvanajste Detelove v nemškem jeziku objavljene

knjige so prepleteni z nemškimi variantami avtorjevih pesmi. V zadnjem delu knjige so poleg biografskih in bibliografskih podatkov o pisatelju (ki je med drugim objavil tudi 22 lastnih slovenskih knjig in pripravil številne antologije) natisnjeni še odlomki iz pohvalnih ocen o Detelovi nemški literaturi iz znanih časopisov Neue Zürcher Zeitung, Frankfurter Allgemeine Zeitung, DIE ZEIT (Hamburg), Die Presse (Dunaj), Der Bund (Bern) itd. Za te nemške objave je Detela prejel tudi več literarnih nagrad. Nova Detelova knjiga, ki je sedemdesetletna publikacija dunajske zbirke Log - Buch, stane v prosti prodaji 12 evrov.

venska manjšina nima drugih možnosti za pritožbe na ustavnem sodišču, kot da vložijo priziv zoper kazenske odločbe zaradi prehitre vožnje. Podpredsednik NSKS, ki je doslej uspel že s pritožbama zaradi manjkajoče dvojezične krajevne table v Škocjanu in Pliberku ter Drveši vasi, je tudi sporočil, da je medtem na ustavnem sodišču vložil 21 novih pritožb, okoli 20 pa jih je na nižjih sto-

skaga prebivalstva vsekakor zadostuje za obvezno dvojezično topografijo. Če bi ustavno sodišče še dodatno znižalo mejo za dvojezično topografijo, bi moralo biti v prihodnje na avstrijskem Koroškem celo več krajev z dvojezičnimi krajevnimi tablamami kot 394.

Podpredsednik Vouk je ponovno podkrepil, da nedavni Haiderjev predlog, v skladu s katerim bi dvojezične krajevne napise po-

Prejeli smo

Gorje narodu, ki nima temeljev za svoj narodni ponos

Značilna zgodovinska napaka nas Slovencev je, da se radi sami sebe opljuvamo in iščemo v tistem, kar nam bi moralo biti v ponos, nekaj negativnega. Nekaj nebitnega in neznačilnega izločimo iz strukture, osvetliva in razvednotimo. Papoglejmo nekaj pri-

merov: Trubar - antikrist, Prešeren - pijanec, Gradnik - sodnik komunistov, knežji kamen - avstrijski in brižinski spomenik - slovanski. Gotovo bi našli še mnogo takih primerov, ki nas delajo še bolj majkene, neznatne in manjvredne. Kaj vse je bila narodna organi-

zacija Tigr in njeni člani tigrovci. Za fašiste kriminalci in teroristi, za komuniste nacionalisti, teroristi in angleški špijoni. Po osamosvojitvi so spet postali teroristi, no in nazadnje še framasoni, ateisti in celo marksisti. Primorski borci pa bi radi žrtvam iz tigrovskih vrst nadeli titovke z rdečo zvezdo in še italijansko zastavo v znak "fratelance".

Za vsa navedena podtikanja bi se morda našel kak posamezni primer tudi med člani TIGR-a. Posploševanje na posameznih primerih pa je nedopustno. Če izhaja iz slabosti mišljenja, se mu pravi - logična napaka; kadar ga uporabljamo namerno, pa - diskreditacija. To je posebna metoda, ki se uporablja za politične in ideološke nasprotnike, ne pa za odkrivanje resnice. Pri posploševanju je namreč potrebno upoštevati bistvene in splošne značilnosti, tako za Tigr značilne ideje in cilje.

Za Tigr velja, da je bila narodnoobrambna organizacija, ki je združevala različno politično misleče, z različnimi osebnimi lastnostmi, ki jih je povezovalo hotenje, da Primorci ohranimo svojo narodno istovetnost in se priključimo k Jugoslaviji. Tigr kot organizacija ni bila po-

vabljen v OF. Tigrovci pa so skoraj vsi postali patizani, nekateri tudi člani KPS in delovali so pod vodstvom OF oziroma njene vodilne stranke. Nedvomno so bila njihova domoljubna čustva in uporna narava izrabljena za doseg vseh ciljev "narodnoosvobodilnega gibanja". Vodstvo je bilo do tigrovcev-partizanov nezaupljivo in začela se je politična diferenciacija in usode bivših tigrovcev so bile različne, "trinajsti bataljon" pa tudi pomembne vloge pri varstveno obveščevalni službi.

Razmere so mnogo bolj zapletene, kot jih prikazuje pisec članka "Poberkovanje o Tigru". Gotovo ni bilo vse v redu in vse prav. Vsega je bilo, tako kot pri vsaki skupnosti, nekaj je boljših, nekaj je manj dobrih, a zaradi tega ni pošteno obsojati vseh in vsega.

Ne med vojno in ne po vojni organizacija Tigr ni bila priznana kot zgodovinski dejavnik, temveč potisnjena v pozabo. Koliko trpljenja, ponižanj, krivic in podtikanj so utrpeli ti primorski domoljubi, pa ne zato, ker so bili "framasoni, ateisti in teroristi", temveč zato, ker so bili prvi narodnoobrambni bojovniki in kot organizacija niso podpirali nobene "ta prave stranke". In še ni konca poniževanj in omalovaževanj. Tudi tisti, ki bi radi prišli do resnice o TIGR-u, dobivajo udarce z vseh strani. Morda pa le z ene in burja tako piha, da udari zdaj z leve, zdaj z desne.

Mira Cencič

Osnovna šola Franceta Bevka v Tolminu in Služba za izobraževanje in naravovarstveno vzgojo Triglavskega narodnega parka (TNP) sta, v okviru projekta Etnologija planinskega pašništva, organizirala delavnico, na kateri so se učenci učili izdelovati orodja, ki so jih na planinah uporabljali nekoč ali pa jih še vedno.

Etnološko delavnico, organizirano 17. januarja, ki jo je obiskalo 40 šolarjev, so vodili domačin Ludvik Komac, upokojeni naravovarstvenik TNP-ja iz Skale nad Sočo, Tomaž Bergant, nadzornik TNP-ja iz Gorij nad Bledom, in Jože A. Mihelič, vodja službe za izobraževanje in naravovarstveno vzgojo v TNP ter obenem vodja tega projekta. Kot je Jože Mihelič povedal, so učenci in učitelji pri izdelovanju lesenih predmetov pokazali več

kot pričakovano zanimanje in kvaliteto izdelave. Ta je potekala po vzorcih originalnih lesenih predmetov. Te sta prinesla s seboj omenjena nadzornika, ki sta večša njih izdelave še iz časov, ko sta tudi sama pasla živino na planinah Julijskih Alp. Učenci so izdelali lepe žlice, zajemalke, pastirske palice in igrice, kot so drglja ali brzglja, špana, mlin...

Nazadnje so se v šolski knjižnici pogovarjali še o tematiki etnologije planinskega pašništva. Pripravili so tudi razstavo o Triglavskem narodnem parku. Vse, kar so izdelali na delavnici, so prav tako priložili k razstavljenim predmetom in je še na ogled. Projekt TNP spoznavanja etnologije planinskega pašništva poteka že tretje leto in ga bodo spoznali na vseh šolah v bližini tega parka.

MM

Na dnu ...

ŽIVE NAJ VSI NAROBE,
KI HREPENE DOČAKAT' DAN,
DA KADAR SE JIM BLODE,
DENAR IZ ŽEPA BO PREŽGAN,
DA BEDAK
PROŠT BO VSAK
SE IGRAT,
KO VRAG,
NE SOSED
BO MEJAK!

V javni RTV Slovenija naj bi bilo kar 600 uslužbencev preveč zaposlenih

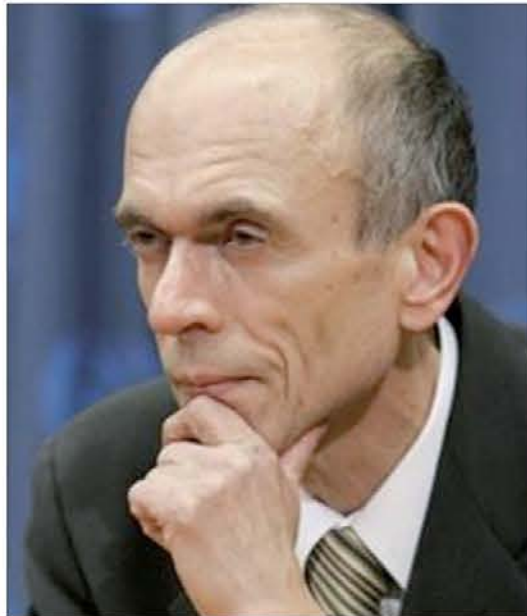
Predsednik države dr. Janez Drnovšek zagotavlja, da je zdrav

V Sloveniji se politiki in javnost najbolj zanimajo za zdravje predsednika države dr. Janeza Drnovškega. Ob tem pa je tudi veliko drugih dogodkov, ki zaznamujejo utrip in razvoj demokratične družbe. Poslanci iz opozicijske LDS so na sedanjem novem zasedanju državnega zbora zahtevali glasovanje o primernosti vladnega sklepa o napatitvi štirih častnikov oz. podčastnikov slovenske vojske v Irak, kjer bodo sodelovali pri usposabljanju tamkajšnjih varnostnih sil. Toda primer ni bil uvrščen na dnevni red parlamentarne seje. Največji opozicijski politični stranki, LDS in Socialdemokrati, se torej še zmerom upirata izpolnjevanju obveznosti, ki jih terja članstvo Slovenije v zvezi Nato. Medtem pa je politiko vlade podprlo zunanje ministrstvo ZDA, ki je izjavilo, "da so Združene države Sloveniji hvaležne za obveze v Iraku in za podporo Natovim operacijam na Balkanu in v Afganistanu."

Občila se veliko ukvarjajo z zdravjem in dejavnostjo državnega poglavarja. Potem ko je dr. Janez Drnovšek javnosti sam sporočil, da je dobil mnenje zdravniškega konzilija Kliničnega centra v Ljubljani, v katerem je zapisan sum, da je pri njegovi boleznini prišlo do metastaz na pljučih in tudi jetrih, se je primer čedalje bolj zapletal. Predsednik je povedal, da se že eno leto ne zdravi več po metodah uradne medicine, pač pa je poiskal nasvete pri hrvaškem zdravilcu Oskarju Kelemenoviču, ki živi v Sloveniji. Dejal je, "da alternativna medicina lahko da spodbudo, da človeka prebudi in da začne tudi sam iskati odgovore. Ta čas se z boleznijo spadam tako, da sem jo izbrisal iz

spomina in da sem spremenil način življenja. Življenje sem poenostavil. Iz Ljubljane sem se preselil na Zaplano, med Vrhniko in Logatcem, ker sem želel biti v naravi. Imam krušno peč in si sam pečem kruh. Ne jem ne mesa ne živalskih izdelkov, kot so jajca ali mleko. Namesto mesa jem tofu in podobno. Poleg kruha jem oreške, lešnike, brusnice, krompir in veliko zelenjave. Ne pijem alkohola, največ popijem vode, toda v hišo sem vgradil filter, da vodo prečisti."

Odzvalo se je več slovenskih zdravnikov, onkologov, ki so opozorili, "da se predsednik s svojo odločitvijo, da se bo

in življenjem. Tega, mu seveda nihče ne more prepričati." Dileme, sumi in dvomi o boleznini državnega poglavarja so dosegle vrh in se vsaj po formalni

plati nekako razpletle v izjavi dr. Janeza Drnovške v petek, 27. januarja zvečer, na javni televiziji, "da je zdrav in da naj zdravniki skrbijo za svoje zdravje." Sporočil je, da veliko dela v Sloveniji in na mednarodnem prizorišču, česar ne bi mogel, če bi bil bolan. Istega dne je ustanovil civilno Gibanje za pravičnost in razvoj, ki se bo v Sloveniji in na tujem zavzemalo za pravice in dostojanstvo najbolj revnih in drugih ogroženih ljudi, ki političnim strankam in nasploh uradni politiki ne zaupajo." Predsednik države bo sredi februarja odpotoval v Sudan in v tamkajšnje pokrajino Darfur, ki je prizorišče trpljenja poldrugega milijona domačinov in beguncev. V Sloveniji na pobudo in ob usklajevanju dr. Janeza Drnovške zbirajo humanitarno po-

moč za preživetje vsaj deset tisoč nesrečnikov v pokrajini Darfur.

Dr. Stane Granda, predsednik programskega sveta RTV Slovenija: "Po svojem prepričanju sem krščanski socialist. Pri nas se za levico razglašajo nosilci kapitala."

Za predsednika programskega sveta javne radiotelevizijske ustanove, RTV Slovenija, je bil izvoljen dr. Stane Granda, znani zgodovinar. V pogovoru po izvolitvi za časniki Dnevnik in Ljubljani, je bil zelo jasn pri opredelitvi svojega delovanja in poslanstva. Zatrdil je, "da sem na strani slovenske osamosvojitve in to je

moje ključno merilo. Pri nas se za levico razglašajo nosilci kapitala. Po svojem prepričanju sem krščanski socialist in tega ne skrivam. Zavzemal se bom, da bi javna radio in televizija izboljšala odnos do slovenske kulture. Povečati je treba tudi pozornost do Slovencev v sosednjih državah, v zamejstvu torej. Zelo si tudi želim, da bi se na RTV oz. v Sloveniji povečala strpnost." Predsednik nadzornega sveta RTV je postal dr. Janez Jerovšek, nekdanji generalni direktor te ustanove. V članku z naslovom Kdaj boljša RTV, ki ga je objavil v tedniku Demokracija, je opozoril, "da je posebna tuja svetovna organizacija, ki je napravila analizo poslovanja na RTV, ugotovila, da je v hiši 600 preveč zaposlenih. Med njimi so tudi časnikarji. Toda na RTV še kar naprej zaposlujejo." V nedeljo, 29. januarja, je bil v Sloveniji posvetovalni referendum o možni ustanovitvi šestnajstih novih občin. Brali smo tudi o možnosti, da bi na volitvah v letu 2007 za novega predsednika države morda lahko ponovno kandidiral nekdanji predsednik Milan Kučan.

Marijan Drobež

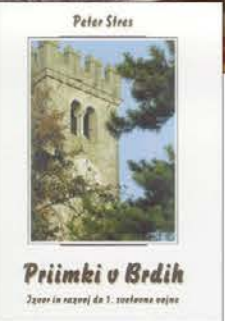
Stane Granda (foto JMP)

odrekel uradni medicini in da bo poskušal raka pozdraviti samo z drugačnim pogledom na svojo bolezen in s spremenjenim načinom prehranjevanja in življenja, igra z lastnim zdravjem

Na Gradu Dobrovo

Predstavitev Priimkov v Brdih

Goriška Mohorjeva družba in Goriški muzej sta v soboto, 28. 1. 2006, pripravila v Viteški dvorani gradu Dobrovo predstavitev knjige Priimki v Brdih. Izvor in razvoj do 1. svetovne vojne avtorja Petra Stresa. Večer se je začel s klavirskim uvodom avtorjeve hčerke Mojce in krajšo recitacijo pesmi Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta, ki jo je podal avtorjev sin Urban. Nato sta zelo številno zbrano občinstvo nagovorila g. Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja, in g. Silvester Gaberšček, sekretar na ministrstvu za kulturo, ki sta povdarila izreden pomen te nove knjige ne samo za Brda, temveč za celoten slovenski prostor. Večer je povezovala avtorjeva hčerka Marjeta Pisk, ki je pri nastajanju knjige tudi veliko sodelovala, predvsem kot letkora. Po uvodnem pozdravu je besedo predala avtorju, zgodovinarju Petru Stresu, ki orisal sam nastanek knjige. Ta temeljita študija je nastajala več kot dve leti. Pri tem je avtor

preučeval dostopne matične vire, tako v Brdih kot v Gorici in Čedadu. Iz njih je izpisal vse priimke, ki so jih nosili prebivalci briških župnij. Avtor je poiskal prvi zapis priimka, potem pa sledil razvoju in zapisal različne variante, ki so se pojavile do prve svetovne vojne. Za ta mejnik se je odločil, ker so po prvi svetovni vojni italijanske oblasti nasilno poitalijančile priimke, tako da so celo člani iste družine

v različnih krajih dobili različne oblike priimkov. V knjigi so poleg priimkov v oklepaju navedene oznake, ki označujejo vire, v katerih se nahajajo navedeni podatki. Pod nekaterimi priimki so tudi navedeni zaslužni ljudje, ki

najem, v novejšem času so bile tudi družine učiteljev, v posameznih primerih tudi različni obrtniki, zdravniki in v enem primeru tudi notar. Čeprav so bila Brda relativno zaprti območje, je bila zaradi rodovitnosti zemlje in geografske lege precejšnja mobilnost priimkov. Avtor se je ob koncu zahvalil vsem, ki so prispevali k nastanku te knjige: prof. Pavletu Merkuju za strokovne nasvete, Goriški Mohorjevi družbi, ki je omogočila, da je do te knjige prišlo, njenemu predsedniku msgr. Oskarju Simčiču, ki je nastanek knjige spremljal z veliko zavzetostjo in knjigi tudi prispeval spremno besedo, Mirjam Simčič, ki je z velikim poslušom in pripravljenostjo pomagala, da je knjiga izšla v tako lepi obliki, hčerki Marjeti Pisk, za jezikovno pomoč, in vsem, ki so prispevali fotografsko gradivo.

Ob koncu je prevzel besedo še predsednik msgr. Oskar Simčič, ki je vse navzoče pozdravil v imenu založbe in prikazal zadnje novice, ki so izšle v knjižni zbirki za leto 2006. Po predstavitvi so se številni obiskovalci zadržali v sproščenem klepetu ob kozarčku zlahne kafiljice in prigrizku.

Kratke

Starši v Sloveniji izgubljajo vzgojno moč

Dr. Hubert Požarnik, eden veteranov slovenske politike in znan psihater, je tudi predsednik društva, ki si prizadeva za preobrazbo šolstva, ki naj bi bilo bolj prilagojeno času, razmeram in potrebam človeka. "Ena glavnih zamisli je bila verouk v šolah. Potem se je izkazalo, da ta pobuda zaradi ustave ne bo sprejeta. Zaradi odločitve ustavnega sodišča, ki je dalo prednost pravici ne biti veren pred pravico biti veren. Ustavo so pač tolmačili po svoje. Društvo je naredilo anketo med poslanci o členu v ustavi, ki določa ločitev države in cerkve. Večina je odgovorila, da tega člena ne razume tako, kot ga je tolmačilo Ustavno sodišče. Če bi bilo Ustavno sodišče potemtakem v drugi sestavi, Bog ve, kako bi bilo. Če sem čisto odkrit, tudi katoliška cerkev ni popolno na jasnem, kaj in kako z veroukom. Ali naj ostane v župniščih ali naj gre v šolo ali naj bo v tej ali oni obliki."

Predsednik društva za šolo po meri človeka je v dolgem pogovoru, objavljenem v novi številki tednika Mladina, opozoril tudi na najrazličnejše probleme in težave slovenske mladine, zlasti na zanikanje oz. pomanjkanje vrednot. Napovedal je nadaljnja prizadevanja za odpravo slabosti med mladimi in nasploh v slovenski družbi. "Ne pozabite, da imamo preko 45.000 pisem podpore, ki si jih lahko vsak ogleda. Večina staršev v Sloveniji se čuti ogrožena, ker izgubljajo vzgojno moč. Starši zato niso več sposobni vzgajati svojih otrok tako, kot bi bilo treba."

Razstava o arheoloških raziskavah na območju nekdanje cerkve sv. Barbare v Idriji

V gradu Gewerkenegg v Idriji (na sliki) je na ogled razstava arheoloških najdb na območju nekdanje cerkve sv. Barbare. Leta je stala na sedanjem mestnem trgu v središču mesta. Temeljni kamen za novo cerkev sv. Barbare so postavili l. 1622, l. 1752 pa je postala župnijska cerkev. Gradnja zvonika se je končala šele l. 1741. Cerkev je bila poškodovana ob napadu anglo-ameriških letal tik pred koncem druge svetovne vojne, maja 1945. Oblasti pa so jo dale dokončno porušiti l. 1952. Arheologi pod vodstvom arheologa Miha Mlinarja iz Tolminskega muzeja so med raziskavami poleti 2004 odkrili dobro ohranjen tlak, ki je ležal pod ruševino cerkve, zakristijo, ostanek južnega cerkvenega zidu, nadalje ostanek najstarejšega in najmlajšega pokopališkega zidu in druge ostaline cerkve sv. Barbare. Odkrili so tudi grobove iz 17. in 18. stoletja, skeletne grobove in ostanke lesenih krst. Južno od cerkvenega zidu je bila odkrita jama kvadratne oblike z množino nametanih kosti. Merila je od 140 krat 150 cm. Morda gre za odkritje skupinskega pokopa 40 rudarjev rudnika živega srebra, ki so bili v rudniku zasuti leta 1532, vendar so jih pokopali šele leta 1762, nekje ob južni strani cerkve.

Razstava vzbuja veliko zanimanje domačinov in tudi obiskovalcev od drugod. Izvedenci poudarjajo, da najdbe dokazujejo resnično zgodovino Idrije, kot jo je v svoji knjigi Zgodovina Idrije leta 1931 opisal župnik Mihael Arko. Arheolog Mlinar je za naš časniki povedal, da si bo nekdanjo grobnico, urejeno kot kapelo (kripto), kmalu mogoče ogledati. Vstop bo s prostora na mestnem trgu. Razstava o odprla do 12. februarja.

Informativno-propagandni film o Novi Gorici
Mestna občina Nova Gorica je izdala film, posnet na kasetah, o zgodovini, razvoju in značilnostih mesta Nova Gorica. Uporabljali ga bodo v informativne in turistično propagandne namene in bo na voljo vsem obiskovalcem mesta, ki je najmlajše in nemara tudi najbolj obetavno v Sloveniji. Film je bil posnet v štirih jezikih, slovenskem, italijanskem, nemškem in v angleškem. Besedilo je napisala časnikarka TV Slovenija Mojca Dumančič, na voljo pa je 500 kaset s filmom.

Brezplačni avtobus med Novo Gorico in Šempetrom?

V mestni občini Nova Gorica bodo najbrž zagotavljali sredstva, s katerimi bi omogočili brezplačno vožnjo na avtobusni progji med Novo Gorico in Šempetrom pri Gorici. Denar iz občinskega proračuna bodo namenjali podjetju Avrigo, ki vzdržuje omenjeno povezavo, da bi krilo stroške, občanom pa bi tako zagotovili brezplačno vožnjo. Načrt naj bi začeli uresničevati v kratkem. Z brezplačnimi vožnjami naj bi po predvidevanjih župana Mirka Brulca in drugih predlagateljev omenjenega ukrepa povečali število potnikov v avtobusnem prometu med Novo Gorico in Šempetrom.

V družbi HIT napovedujejo odstavitev uprave

Na tradicionalnem srečanju s časnikarji, ki je bilo 20. t. m. v Medani, je predsednik uprave družbe HIT Branko Tomažič predstavil podatke in primerjave o zelo uspešnem poslovanju zlasti igralništva, ki je največji davkoplačevalec v Sloveniji. Lani je HIT z vsemi svojimi dejavnostmi v Sloveniji, Črni gori in v Sarajevu ustvaril nad 6 milijard 500 milijonov tolarjev čistega dobička. Ob tem se je predsednik uprave izrekel zoper projekt o združitvi slovenskih igralnic v novo družbo Casino Slovenija. Ta organizacija bi namreč ves dobiček novogoriškega Hita, ki je najbolj uspešna med vsemi igralnicami v državi, usmerjala v Ljubljano. Branko Tomažič je časnikarjem povedal, da bodo oni in člana uprave Borut Jamnik in Silvan Križman kmalu zagotovo odstavljani. Domnevno ne uživajo zaupanja vlade. O novem vodstvu družbe HIT navajajo različna imena, vendar gre za sedaj samo za ugibanja.

Komentar

Knežji kamen – simbol slovenstva ali ne?

Odlomitev slovenske države, da na svojem evrokovancu za dva centa upodobi knežji kamen, je, kot vemo, sprožila na severni strani Karavank velik populistični hrup. Sprožila je ostro polemiko o tem, kaj ta spomenik sploh je, kaj simbolizira in predvsem čigav sploh je, slovenski ali samo koroški. Glede na Slovencev nenaklonjeno politiko koroškega glavarja J. Haiderja je vsa zadeva pomembna – kot zgleđa – kvečjemu za koroško dnevopolitično rabo, vendar je dvignila kar nekaj prahu in v nekem smislu razdelila tudi naš znanstveni tabor. Tako na primer zgodovinar dr. Igor Grdina pravi, da »ustoličevalni obred ni ne v 19. stoletju ne kdaj prej zbujal pozornosti samo zato, ker je tako ali drugače oživljal spomin na družbeno pogodbo med deželnim gospodom in ljudstvom, temveč tudi zaradi vloge slovenščine v njem«. Slovenščina je bila namreč konstitutiven element cerimonije, njena uporaba kot obrednega jezika je bila očitno znamenje pripadnosti slovenskemu narodu in slovenstvu. Zanikati povezavo med nekdanjim obrednim jezikom in današnjo slovenščino ni uspelo še nikomur. Nasprotno, doživljanje obreda kot slovenskega potrjuje sprejetje vojvodskega prestola za slovenski simbol. Presenetljiva je bila zato s tem v zvezi izražena trditve prof. Petra Štiha s Filozofske fakultete v Ljubljani v osrednjem slovenskem časopisu – sicer je od tega minilo že nekaj časa – na podlagi katere

naj bi slovenska komponenta skušala dokazati, da je knežji kamen slovenski, nemška (koroška) stran pa, da je samo koroški simbol. Izjava je (bila) presenetljiva, ker omenjeni doktor znanosti zaključuje svoj prispevek z mnenjem, da Karantancev ne moremo enačiti s Slovenci (ker naj bi bila njihova identiteta zgolj karantanska), da niso bili naši predniki oziroma bili so samo "eni od prednikov", da Karantanija ni bila prva slovenska država in da zato tudi knežji kamen ne more biti simbol naše državnosti, fatamorganske, kot jo ponazarja dr. Štih. Ko so se deli slovenskega ljudstva v 6. stol. naselili v Vzhodnih Alpah, so bili ločeni samo geografsko, razlik v identiteti med njimi ni bilo, zato so kratkoma naši predniki, kot so naši predniki Primorci, Prekmurci, Gorenjci, itd. Tudi trditve, da Karantanija ne moremo prištevati v slovensko zgodovino, ker takrat Slovenci kot etnična, narodnostna skupnost še nismo obstajali ali se tega dejansko

nismo zavedali, je iz trte izvita; kdaj se je zgodil preobrat, kdaj smo se začeli zavedati naše identitete, nihče ne ve, niti tega ne, kaj smo pred tem odločilnim dogodkom bili. Zanimivo je tudi navajanje dejstva (že omenjenega dr. Štiha), da so se v karantansko ljudstvo vključili tudi deli Hrvatov – kar pomeni, da so Hrvati takrat že obstajali, Slovenci pa še ne... S takim pisanjem zgodovine stopa omenjeni zgodovinar deklarativno na nemško interpretacijo koroške preteklosti in vnaša med Slovence neenotnost v pogledih, kar je v tem času za nas vse prej kot koristno. Spominja namreč na nekdanje ideološko (marksistično) pojmovanje zgodovine in posledično ustvarjanje občutka manjvrednosti, podrejenosti, neodzgovornosti, nezgodovinskosti. Spomnimo se, koliko kritik, poniževanj in natolcevjanj je bila deležna trojica slovenskih intelektualcev, ki so pred leti sicer na svojstven in včasih ne ravno ortodoksen način skušali revalorizirati obdobje karantanske (in slovenske) zgodovine. Marsikateri naši sosedje pišejo svojo zgodovino s ponomom in raje olepšajo to, kar je bilo za narod v preteklosti neugodnega, po drugi strani pa opevajo tiste zgodovinske dogodke, ki so jim v ponos, mi pa pljuvamo v svoj lastni krožnik. Zato bodo trditve, da Karantanci niso bili Slovenci, izkoristile Slovencev in slovenski manjšini na Koroškem nenaklonjene sile, saj močno spominja na teorijo o Vindišarjih....

Adrijan Pahor

Evropska unija

V Sloveniji evrokovanci in evrobankovci čez eno leto

Slovenija bo 1. 1. 2007 vstopila v tako imenovano območje evra. Po vrednostnih bonih in tolarjih bo to že tretja plačilna valuta od osamosvojitve Slovenije. Priprave na sprejetje evra bodo potekale na različnih nivojih. V trgovinah se bodo pojavljale cene tudi v "novi" valuti. Z vstopom Slovenije v evro območje pa se bo povečala tudi "vidna prisotnost" Slovenije oziroma slovenskih motivov na kovancih. Kot vsaka država bo tudi Slovenija imela svojo nacionalno stran na evrokovancih. Kljub dejstvu, da gre za drugi najmanjši kovanc, je kovanc za dva evrocenta povzročil največ razburjenja, in sicer zlasti na avstrijskem Koroškem, to pa zaradi upodobitve knežjega kamna, ki je prav zaradi tega sedaj na ogled v prostorih koroške

deželne vlade. Lipicanci, ki so v preteklosti bili prav tako kamen spotike med Avstrijo in Slovenijo in krasijo kovance za dvajset evrocentov, niso povzročili (še) nobenih reakcij. Dunaj je pač Dunaj! Na ostalih kovancih so upodobljeni motivi iz slovenske kulturne in naravne zakladnice. Kovanc za dva evra je posvečen upodobitvi Francea Prešerna, izpostavljen pa je verz Žive naj vsi narodi; na kovancu za en evro bomo poleg upodobitve Pri- moža Trubarja brali tudi njegov znani rek Stati inu obstati; na kovancu za petdeset evrocentov kraljuje Triglav (z napisom Oj Triglav moj dom); slika neuresničenega Pleč-

nikovega načrta za slovenski parlament je upodobljena na kovancu za deset evrocentov, Groharjev Sejalec ter trinajst zvezdic, ki predstavljajo trinajst novih članic Evropske unije, bo na nacionalni strani kovanca za pet evrocentov; na najbolj ogroženem evrokovancu za en cent pa bo upodobljena štorčja, ki kot ptič leti preko vseh meja. Priprave na sprejemanje nove valute bo mogoče spoznati tudi preko spleta. Evropska centralna banka ima tudi slovenske spletne strani (<http://www.ecb.int/bc/html/index.sl.html>), na katerih so podrobno predstavljeni ne samo obstoječi evrokovanci in evrobankovci, na razpolago pa so tudi didaktične igre za otroke, s pomočjo katerih je mogoče bolje spoznati novo valuto.

PR

Knjigo je izdalo Časopisno in založniško podjetje Nova revija Kaznovana podjetnost veletrgovca in industrialca Franja Sirca

Študija oz. knjiga, ki jo je izdalo Časopisno in založniško podjetje Nova revija, obravnava življenje, delo in podjetnost Franja Sirca, veletrgovca in industrialca v Kranju. Njegov sin je Ljubo Sirc, nekdanji partizan in po vojni eden od najbolj znanih oporečnikov novemu režimu. Omenjeno delo ima naslov Kaznovana podjetnost, avtor je Jože Žontar, obravnava pa politiko in metode, s katerimi je povojna oblast v Sloveniji uničevala nekaj cvetoče gospodarstvo in zatirala njegove tvorce oz. nosilce. Franjo Sirc je svoj vzpon med obema vojnama začel na področju trgovine, kjer si je hitro pridobil velik ugled. Bil je tudi direktor kranjske podružnice Slavenske banke, vključeval pa se je tudi v politiko. Tudi po njegovi zaslugi je Kranj pred drugo svetovno vojno postal pomembno središče slovenske tekstilne industrije. Sirc je tedaj ustanovil lastno tekstilno tovarno, preizkusil pa se je tudi v turizmu. Proizvodnja v tovarni je cvetela do nemške okupacije, ko je izgubil celotno premoženje. Po vojni je na Ministrstvu za industrijo in rudarstvo deloval kot referent za tekstilno in bombažno industrijo. Toda režimu je bil sumljiv. Leta 1947 so ga skupaj s sinom Ljubom kot domnevnega sodelavca t.i. protipartijske organizacije v znanem Nagodetovem procesu, obsodili na 10 let zapore. Ječa je usodno

vplivala na njegovo zdravje in zgodnjo smrt. Vrhovno sodišče Slovenije ga je rehabilitiralo šele 44 let po obsodbi. Knjiga z naslovom Kaznovana podjetnost avtorja Jožeta Žontarja ni pomembna zgolj kot pričevanje o nekem režimu in neki dobi, temveč tudi kot

družbena in človeška rehabilitacija občudovanja vrednega podjetnika Franja Sirca. Ljubo Sirc je pri nastanku študije oz. knjige o svojem očetu sodeloval z mnogimi informacijami ter z arhivsko zapuščino.

M.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Vročični vrtinec misli, obrazov, občutkov in besed

Kot vsakič, ko sem nekoliko vročična, mi po glavi rojijo misli s še potencirano hitrostjo. In, če je žal že v običajnih dneh zame težko izklopiti to sivo škatlo, ki vedno nekaj melje, potem se ta vrtinec v vročičnih dneh obrača res hitro.

Postavni kolega, ki mi je pred kratkim povedal, da je prvič poljubil pri 27.letu; moreč občutek krivde zaradi napake, ki sem jo storila, in odločitev, da se zanjo oprostim, naj stane, kar hoče; prijateljica iz tujine, ki mi z sms-om sporoča, da je pri 43. prvič zanosila; maili, o tem, kaj je gib, ki mi jih pošilja koreografinja iz Slovenije; nalahno naličeno dekletce v Hali v Piancavallu, ki brez kakega občutka neobičajnosti pove v kamero, da je pričela drsati, ko ni bila stara še tri leta; stavek športnega pedagoga, kako so današnji starši žal osredotočeni izključno na rezultat, ne pa na dejanski psiho-fizični razvoj otrok; televizijska gostja z iznakaženim obrazom zaradi kisline, s katero ji je mož namenoma polil obraz; mladi podjetnik – spet drugi televizijski gost, ki je pravo utelešenje oboževalca Berlusconija in si za svoja bodoča otroka (ki naj bi, kakopak, bila deček in deklica) želi imeni Michael in Piersilvia, na vprašanje o konjičku pa z ženo uglašeno odgovorita: "Sky".

Odkrivanje nepričakovanih zgodb v vsakem znanecu: mlajši moški, ki se je pred nekaj leti zaljubil v Afričanko in je z njo spoznaval vojno morijo v njeni državi; ženska, ki je rodila že mrtvega otroka; kotalarski kolega, ki je prepričal 85-letnega očeta, da se vseli k njemu in mi pove, kako je odkril, da lahko ena sama beseda človeku spremeni dan, pa vendar se tega nikoli ne zavedamo; tumor v grlu znanke, ki si je na vsa moč želela nekaj razvedrila z Beppejem Grillom; kolega iz študentskih let, ki je postal aktivist za radikalce in oče dveh dvojčic; cmok v grlu moškega srednjih let, ki ostane vedno le v grlu, ker so ga naučili, naj pač prenaša; verjetno anoreksična Rusinja na urah orientalskega plesa, ki je zadnjič prišla z na las podobno sestro; tišina v tem osmem nadstropju in spomin na vsakojutranje brezhibno zaigrane ciganske viže na cesti; dani poljubi in tisti, do katerih žal ni prišlo

ali ni prišlo dovolj, na lica oseb, ki jih več ni; kolega, ki o drugem kolegu pravi, da ni le sposoben, pač pa tudi "dober človek"; nasmeh mlade srbske prodajalke iz trgovine v moji soseščini, ki ji je v rodni vasi ostala le stara mama; obrazi in besede, napake iz preteklosti in neko večno iskanje, kar je tudi smisel življenja, drugače obsediš. Zavedanje vsega, kar ti življenje dodeljuje, obenem pa želja, da vedno težiš k izboljšanju samega sebe kot celostne osebe. Seveda tudi preko padcev.

V Trstu

Olimpijska cigareta

Večerna zima je le gla nad mesto, vendar burje ni zanimalo dahni tako močno, da bi ugasnila. Žar olimpijske bakle, zato je kar mirovala tam čez, nekje na kraški osamljeni pokrajini. Ko sem se odpravil do Oberdankovega trga, kjer bi se moral srečati s kolego, sem s pravcatim zanosom pospešil korak, a ne zato, ker sem bil pozen, ampak zato, ker me je v 'tržaško olimpijsko areno' vodila spoštljiva misel o olimpijskem duhu; pred prvim rdečim semaforjem sem tako ugasnil svojo prvo cigareto. Ko sva se nato s kolego napotila do trga Libertà, se je napetost 'velikega dogodka' stopnjevala. Pri postaji sva za informacijo vprašala policaja, ki se je zdel bolj vpluden kakor zgovoren. Mimo pločnika je vozila 'osmica', zato sva

Ker je bila bakla še po poti in bi na glavni trg prispela krepko po napovedanem, sva s kolego odločila stopiti v kafič, stran od težke vlage. Sedla sva in se začela pogovarjati o tem in onem. Bila sva ravno ob steklenem oknu, od koder je bil prost pogled na poslednjo izmenjevalno postojanko, ki je stala neposredno pred ciljem. Nekaj siren policijskih avtomobilov, več mestnih redarjev, gneča avto-

že na vidiku, sem vendar opazil, da se v njegovi bližini nekaj dogaja: karavana olimpijske bakle se je premikala ravno vzdolž ul. Giulia. Pod bronastim pogledom italijanskega junaka je stal baklonosec s še ugasnjeno baklo in čakal, da bi mu njegov 'kolega' predal olimpijski ogenj. Zgodilo se je tako, da sem skoraj po naključju in z najmanjšo vnemo dosegel to, kar sem drugače zaman iskal po mestnih ulicah: ugasnil sem svojo peto ali šesto 'olimpijsko cigareto' in z digitalcem ovekevečil predajo goreče bakle.

Ko sem nato sedel v avtomobil in privabil večerni hlad vanj, da bi se cigaretni dim skozi okno raztezal proti nebu, sem razmišljal o tem, kako so življenjski razpleti včasih prepredeni z rahlo ironično tančico hudobije. Imel sem pač vtis, da je mene, ki nimam s športom prav nič skupnega, olimpijski ogenj konec koncev ljubeznivo čakal 'pred zdajci', kot da bi mi v paradoksalni proti-športni potezi hotel prižgati zadnjo cigareto; olimpijska idila pa se je naše kotalkarice, ki je vse svoje življenje vneto posvečala svoji športni panogi, dotaknila zgolj v 'skromni in nepopolni' podobi olimpijskega ognja, katerega žar je gotovo segrel njeno srce, ni pa ugasnil njene upravičene želje po zlati kolajni, olimpijski sevedu.

Igor Gregori

V Gorici

"Poglej ga, novo jutro!"

Jutranje prebujanje v sončni dan je kot naročeno pričakalo množico otrok na ulicah in trgih. Sončni žarki so se mirno kopali na zasneženih vrhovih gora, biserih v ozadju idilične slike, ki jo je ponujalo mrzlo, a nevetrovno goriško jutro. Zasneženi vrhovi, ki so v daljavi nadgradili popolnoma naravno sceno, so se nenavadno dobro ujeli s simbolično belino prestižnih gostov, olimpijske bakle in živorodečega olimpijskega ognja. Olimpijski ogenj, ki se je na poti proti zasneženim belim strminam nad Turinom ustavljal tudi pri nas. Množično so ga sprejeli prav najmlajši.

V ognju se vidijo simbolično belino, ki se v svoji čistosti odseva od zasneženih vrhov. Saj je bil olimpijski ogenj na voljo tudi vsem drugim, ne samo najmlajšim. Vsak si ga je lahko ogledal in se ob njem navdihnil. Vsakdo se je lahko naužil pravega in svežega De Coubertinovega duha. Otroci so mahali z zastavicami in postajali vse bolj neučakani. Končno se je izza obzorja le prikazala velika karavana, nad katero je bdel sam De Coubertin. Tekač s svetim ognjem seveda ni bil sam. Obkrožala ga je pisana družčina, v katero so spadali organi javnega reda, pa številni kombiji. In seveda razplamtevali De Coubertinov duh. Vseprisoten. De Coubertin je seveda moral nadzorovati plamen, da ne bi kar tako ugasnil. Nadzoroval je policijo, ki je morala varovati in utirati pot ognju. In bogve, če je nadzoroval tudi vse spremljevalne kombije, ki so z glasbo in deejayji pestrili vzdušje in oglaševali finančne mecene Zimskih olimpijskih iger v Turinu? Ja, teh kombijev je bilo kar nekaj. Šibali so eden za drugim. Okoli njih pa

simpatični mladeniči in mladenke, ki so kot dobro izučeni animatorji na plažah Krete ali Iosa zabavali čakajoče na sveti ogenj. In otroke so zalagali z olimpijskimi zastavicami, na katerih je seveda pisalo Live olympic, na hrbtni strani pa še Coca cola. Ali pa druge zastavice z zvenečim napisom Samsung. In mladeniči in mladenke so velikodušno delili male pločevinke Coca cole. Da bi se ne pregrešili proti simbolični belini celotnega dneva, so bile seveda pločevinke... be-

ogledali udejanjen športni duh, ki ga je plamen izžareval. Tisti plamen, ki je pred štirimi leti ubral ameriško pot v Salt Lake city, glavno mesto države Utah. Saj veste, pot tiste države, ki slovi po svoji neoporečni in visokodonečni mormonski morali. Taki morali, da bi moral sveti olimpijski ogenj naravno težiti v tisto hribovito državo na jugu ZDA. Olimpijski ogenj je takrat (pred štirimi leti) itak sam težil v Salt Lake city, komite organizatorjev pa je, da bi bilo

le. Tako je tudi De Coubertin vse skupaj laže "požegnal": belino Coca cole z belino zasneženih vrhov in belino olimpijskega ognja. In navsezadnje je plamen, ki ga je čakalo toliko otrok v Standrežu ter kasneje po go-

vse skupaj bolj gotovo, to naravno težnjo še nekoliko podmazal z likvidnostnimi sredstvi. Previdnost ni nikoli odveč. Bogve, če je tudi takrat nad celotnim dogajanjem bdel duh ubogege De Coubertina?

Pred Svetogorsko postajo je sveti olimpijski plamen prevzel prvi slovenski baklonosec, bivši smučar Jure Franko (na sliki spodaj). Žarel je od sreče, kot vsi otroci goriških in novogoriških vrtcev ter osnovnih šol, ki so ga občudovali in se množično zgrnili na Vecchietov mozaik. In navsezadnje je Franko ravnal pravilno, ko je na novinarsko vprašanje o doping in nepravilnostih v profesionalnem športu dejal samo:

»Danes pa ja ne bomo govorili o teh temnih straneh športa. Danes je med nami olimpijski duh.« In otroci okrog njega so še naprej zaslanjano vihteli zastavice.

Andrej Černic

vanjo skočila in se peljala do Velikega trga, kjer naj bi bilo srečanje z olimpijsko baklo neizbežno. V na pol praznem avtobusu sem razmišljal o svojevrstni usodi, ki je pri Miramaru prvi tržaški baklonosci, svetovni prvakinji Tanji Romano izročila v roke olimpijsko baklo, čeprav bo njen pravi in po zlatu dišeči ogenj ostal kotalkarici po vsej nepravilni gotovosti nedosegljiv, tuj.

mobilov vedno bolj neznozna: ognja pa od nikoder. Ura je "naglo" lezla naprej, tako da so se večerni opravki krepko bližali. Kolega je zato ostal kar v bližini Velikega trga, jaz pa sem se s hitrimi koraki premikal navzgor po ul. Battisti proti Ljudskemu vrtu, kjer sem bil prej parkiral avtomobil: tokrat pa je bil korak pospešen zgolj zaradi zamude.

Ko je bil Rossettijev spomenik

Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Nad osrednjo Evropo je anticiklonsko območje, ki nam zagotavlja stanovitno vreme. V ravninskem pasu in v dolinah pa se bo pojavljala tudi megla.

ČETRTEK, 2. februarja 2006:

Pretežno jasno bo ali zmerno oblačno. Ponoči in zjutraj bo na Trbiškem zaradi izrazitega temperaturnega obrata lahko nastala megla, ki se bo lahko pojavila tudi v ravninskem pasu.

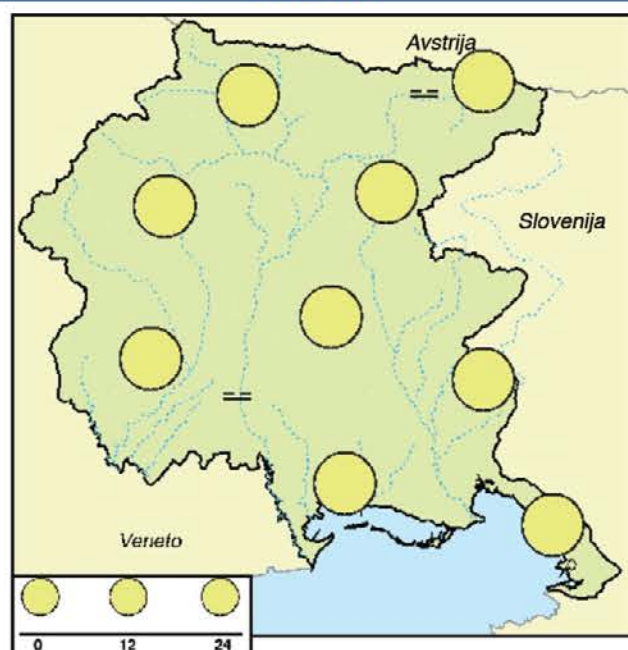
PETEK, 3. februarja 2006:

Pretežno jasno bo. Predvsem v nočnih urah bo lahko v ravninskem in obalnem pasu ter na Trbiškem lahko nastala megla.

OBETI ZA KONEC TEDNA:

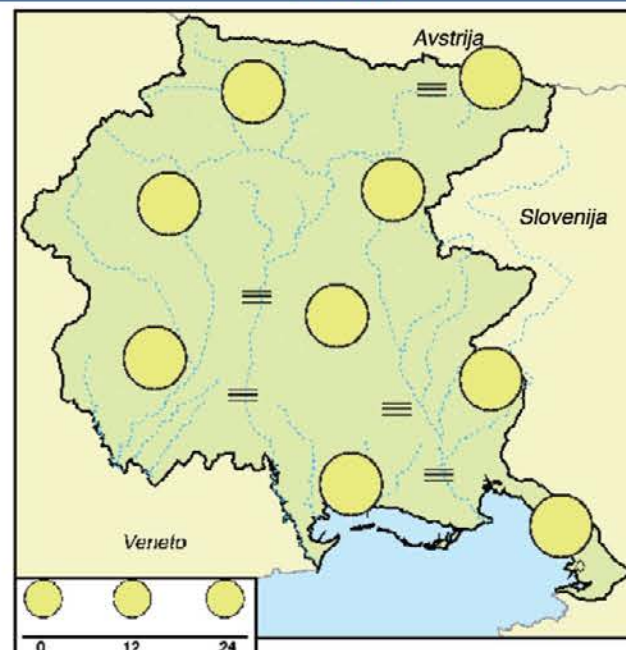
V soboto se bo še nadaljevalo stanovitno vreme. V ravninskem in obalnem pasu ter na Trbiškem se bo povečala možnost nastajanja megle.

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-2/+2	5/8
Najvišja temperatura (°C)	11/14	11/14
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	+6	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	+1	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-2/+1	2/5
Najvišja temperatura (°C)	10/13	7/10
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	5	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	1	

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

Prejeli smo

Sožitje da, vendar ob čistih računih

V Primorskih novicah (4.1.2006) se je g. Robert Škrli po nepotrebnem prizadeto odzval na mojo izjavo o njegovi naklonjenosti italijanski manjšini in Italiji ter mi pripravil pravo predavanje o človekovem odnosu do manjšin ipd. Pri tem mi je na žaliv način pripisal tudi vrsto lastnosti, ki so mi tuje (vihranje zastave patriotizma, čaščenje nacionalne zastave, nestrpnost idr.), in ki jih tudi z ničimer ni dokazal. Po nepotrebnem zato, ker mu namreč naklonjenost do manjšin štejem v dobro, ker tudi sam menim, da je vsaka manjšina, še zlasti etnična, ogrožen del skupnosti. Kar pa še ne pomeni, da njenim predstavnikom ni treba odgovarjati za sporna dejanja. Tako kot Škrli sem tudi jaz v svojih tekstih vedno

Foto DPD

med prvimi branil pravice in dostojanstvo manjšine, vendar enako dosledno tudi ožigosal tiste izjave in dejanja njenih predstavnikov, ki so pomenila napad na sožitje, čemur pa se je Škrli, kljub svoji deklarirani predanosti sožitju, ognil. Pri tem sem priznal, da so bile te moje odločitve zelo težke, ker velja za nemoralno tolči po šibkem. Vendar sožitje lahko gradimo samo na odkritih besedah in č-

stih računih, ker nas sicer oportunistični molk ali sprenevanje lahko pripeljeta samo v zaudarjajočo mlako. In pri tem ni šlo za kritiko manjšine, ampak za konkretna dejanja in ljudi, z imeni in priimki. Npr. znane Bormejeve izjave o ponovni

bi Škrlija opozoril, da je bil državljanski status ljudi ob meji urejen z meddržavnimi sporazumi in bi ga morali na ta način tudi spreminjati. Ne pa tako, da je močnejša država enostavno vsilila svojo voljo šibkejši, ko se že tako rad proglašja za zaščitnika šibkih. In ne nazadnje sem pred leti v pogovoru s čakajočimi v vrsti pred koprskim konzulatom ugotovil, da je šlo predvsem za neobgljene ostarele ljudi, v veliki meri Slovence in Hrvatce, ki so se

obremenjevali s temi moralno vprašljivimi dejanji v strahu pred lažno parolo, da bodo v prihodnje italijanske penzije pogojene z italijanskim državljanstvom. Torej je šlo pri tem novačenju tudi za izkoriščanje ekonomske stiske ljudi, kar je tudi bil eden od očitkov hrvaške Cerkve Italiji in vodstvu Unije Italijanov, ki je sodelovala pri teh postopkih.

Milan Gregorič

nam jih vsiljevali naši zahodni sosedje. Od istrske avtonomije in čezmejne regije naprej, prek istrskih svetovnih kongresov, dvojnega državljanstva idr. Pa, recimo, podpore Illyju v njegovi zahtevi po takojšnji izgradnji železnice Koper-Trst, s katero je, v korist FJK in na škodo Slovenije, poskušal reševati s tovori podhranjeno tabeljsko progno. Pri tem je slovensko zavrtnitev Illyjeve zahteve Škrli v enem svojih komentarjev pripisal nič manj kot naši kolektivni paranoji. V zvezi s trditvijo, da gre pri dvojnem državljanstvu zgolj za človekovo svobodno izbiro,

bi Škrlija opozoril, da je bil državljanski status ljudi ob meji urejen z meddržavnimi sporazumi in bi ga morali na ta način tudi spreminjati. Ne pa tako, da je močnejša država enostavno vsilila svojo voljo šibkejši, ko se že tako rad proglašja za zaščitnika šibkih. In ne nazadnje sem pred leti v pogovoru s čakajočimi v vrsti pred koprskim konzulatom ugotovil, da je šlo predvsem za neobgljene ostarele ljudi, v veliki meri Slovence in Hrvatce, ki so se

obremenjevali s temi moralno vprašljivimi dejanji v strahu pred lažno parolo, da bodo v prihodnje italijanske penzije pogojene z italijanskim državljanstvom. Torej je šlo pri tem novačenju tudi za izkoriščanje ekonomske stiske ljudi, kar je tudi bil eden od očitkov hrvaške Cerkve Italiji in vodstvu Unije Italijanov, ki je sodelovala pri teh postopkih.

Milan Gregorič

TRST FILM FESTIVAL Združenje Alpe Adria

Globok vpogled v filmsko kulturo Vzhodne Evrope

Filmska in kulturna podoba zalivskega mesta je razpleta svoje adute ravno v hladni januarski burji, saj je združenje Alpe Adria Cinema minuli teden nagradilo zmagovalce 17. izvedbe Filmskega festivala Trst.

V osemdnevni filmski "čaršiji" so namreč na treh različnih lokacijah, posejanih po mestu, se pravi v gledališču Miela, v kinodvoranah Excelsior in Ariston - , vrteli celovečerce, kratkometražne in dokumentarne filme pretežno vzhodno evropskih kinematografskih šol.

Trst film festival pa ne pomeni zgolj globok vpogled v tovrstna kinematografska izročila; gre predvsem za celovit objem, v katerem se s filmom spaja vrsta drugih umetnostnih izražanj: glasba in tudi beseda, ki se preko srečanj z režiserji in igralci prevesi v zanimiv mozaik osebnih pričevanj. Gotovo pa je filmska beseda tista, zaradi katere je tržaški festival pridobil na pomenu na celotnem italijanskem kulturnem prizorišču.

Iz leta v leto je ponudba, ki jo organizatorji skrbno snujejo, drugačna. Način, s katerim jo pridelitelji posredujejo občinstvu, pa se drži že ustaljenih tirnic, ki se razpletajo v številne sekcije. Najpomembnejša je bila tudi letos izvedbo festivala, gre omeniti glavno nagrado. Tokrat je v tek-

movalni areni enajstih filmov režiser Cristi Puiu prekosil kolege z delom Moartea domnului Lazarescu (Smrt gospoda Lazarescu).

Film si je po mnenju žirije izvedencev prislužil nagrado zato, ker je režiserju običajna zgodba pretveza, da se lahko loteva univerzalnih tem: v dokumentarnem slogu avtor presega vsakdan in se dokoplje do drugačnega, metafizičnega nivoja. V tekmovalni sekciji je nastopal tudi celovečerec slovenskega režiserja Damjana Kozoleta Delo osvobaja, v katerem se avtor loteva problema brezposelnosti po vstopu Slovenije v EU: film pa ni dobil nobene nagrade.

Tržaška manifestacija pa je posvetila kar veliko pozornosti tudi kratkometražnim filmom, že nekaj let pa je dober del zanimanja vzbudila sekcija dokumentarcev. Med prvimi je nagrado prejel Slavek the Shit Grímurja Hákonarsona, ki je sad islandske, češke in estonske koprodukcije. Najboljši dokumentarec pa je bil po mnenju izvedencev Oyun turške filmarke Peline Esmere.

Med drugimi stranskimi pobudami, ki so bogatilo letošnjo 17. izvedbo festivala, gre omeniti monografsko sekcijo, ki je bila v

tokratni izvedbi festivala posvečena nemškemu filmu, in sekcijo Filmske cone, v kateri so predstavili filme, ki so nastali na ozemlju F-Jk. Veliko zanimanja je gotovo vzbudil niz filmov mojstra Roberta Rossellinija, katerega obhajamo 100-letnico rojstva. V

Cristi Puiu

Trstu je bila prisotna tudi njegova hčerka Ingrid, ki je občinstvu predstavila očetov lik. Poseben dogodek je v letošnjem programu predstavil film Solidarnost, Solidarnost. Ta filmski načrt, ki so ga oblikovali najboljši poljski režiserji, je nastal ob 25-letnici rojstva poljskega sindikata.

Omeniti gre vendar predvsem slovenski film Jana Cvitkoviča Odgrabadogroba, ki je otvoril letošnjo izvedbo tržaškega festivala.

IG

Gledališče

Goriški vrtljak / Abonma za mlade: V odkrivanju tolkal

Po dveh gledaliških predstavah je Goriški vrtljak postregel svojim najstniškim gledalcem, abonmentom Abonmaja za mlade, učencem SS Ivan Trinko iz Gorice in njihovim vrstnikom iz Doberdoba, z zabavno glasbeno uro. V sredo, 25. januarja, je mlado publiko s svojevrstnim glasbenim nastopom presenetil Slovenski tolkalni projekt (StoP), ki deluje od leta 1999. Tolkalce je, kot je zapisano v spremljevalnem lističu, združila želja po komornem muziciranju, izvajanju vrhunskih tolkalnih skladb ter raziskovanju novih tolkalnih zvokov. Pod naslovom Tolkala skozi čas so uveljavljeni mladi tolkalci in tolkalca z raznih koncev Slovenije, Matevž Bajde, Damir Korošec, Barbara Kresnik, Franci Krevh, Tomaž Lojen, Davor Plamberger in Dejan Tamše, predstavili tolkala, klasična (razne vrste bobnov, ksilofon, vibrafon, triangel, zvončke...), etnološka in druga, celo kuhinjska in »garažna«, ter iz njih izvabljali celo vrsto različnih ritmov klasičnih in sodobnih avtorjev. Ob izredno spretnih, ritmično poudarjenih izvedbah so dijaki spoznali, da celo vsak mamim lonec, kozica, žlica, očetovo orodje, kante posode za barvo... imajo svoj zvok in lahko nanje zaigramo. Glasbeno fantazijo je še posebno podžgala skladba Manfreda Menka Eine kleine Tischmusik, ko so po mizi v ritmu poskakovali celo lesene kuhalnice in jekleni jedilni pribor. Skratka, vse je pravilno in uglašeno zvenelo v neverjetnih rokah izvrstnih glasbenikov, ki kot tolkalci redno nastopajo v orkestrskih sestavih Slovenske Filharmonije, Mariborske Filharmonije, pa tudi v komornih zasedbah (Ansambel MD7, Ansambel Slavko Osterc, TASF...). Veliko so že gostovali v tujini. Njihovo najbolj oddaljeno in najdaljše gostovanje je bilo na Seul Drum Festivalu v Južni Koreji, ki je potekalo v času Svetovnega nogometnega prvenstva 2002. Veliko koncertov namenjajo mladim, prirejajo tolkalne seminarje in aktivno spodbujajo slovenske skladatelje k pisanju tolkalne glasbe.

S pojasnjevalnimi uvodi in z duhovito šaljivostjo, ki je spremljala njihovo izvajanje, so popolnoma osvojili naše dijake, ki se kar niso hoteli ločiti od teh presenetljivih in nepredvidljivih glasbenikov.

Iskrivi smeh na ustih vseh: Hamlet v sosednji vasi

Po premierski izvedbi in prvi ponovitvi v domači župnijski dvorani, je v nedeljo, 29. januarja,

dramski odsek PD Štandrež, z že poznanimi in tremi novimi igralskimi obrazi, ponudil v pogled svojo zadnjo odrsko postavitev, Hamlet v sosednji vasi hrvaškega avtorja Iva Brešana v režiji Jožeta Hrovata, tudi gledalcem niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh v organizaciji KCLB in ZSKP. Predstavo z dramaturško kar zapletenim tekstom, v katerega je režiser posegel z ne povsem dosledno posodobitvijo in priredbo ter ga skupaj z Božidarjem Tabajem jezikovno predstavil v slovenski pogovorni jezik in štandredsko narečje, glasbenik Mirko Vuksanovič pa ga opremil z dokaj eklektično in ne vedno najbolj primerno glasbeno kuliso, je zelo številna publika ugodno sprejela ter izvajalce nagradila s prisrčnim ploskanjem. Očitno gledalcev ni motilo to, da so smeh vzbujajoči komični trenutki, morda še bolj poudarjeni kot na premieri, zasenečevali glavno, jedko nit te "komične satire", kakor jo je žanrsko opredelil avtor, tako da je vzporedna tragedija mladega človeka, ki se znajde v vrtincu brezobzirne oblasti, ostajala preveč v ozadju, kar morda le ni bila prvotna režiserjeva želja.

Dramski odsek PD Štandrež gost v Zireh

Lani je v začetku decembra v štandredski župnijski dvorani A. Gregorič v abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2005 nastopila dramska skupina DPD Svoboda iz Žirov in pozabavala gledalce z iskrivo interpretacijo znane Goldonijeve komedije Sluga dveh gospodov v režiji Petra Militareva. V petek, 27. januarja, je dramski odsek PD Štandrež vrnil ta obisk, saj je bil v gosteh pri žirovskih stanovskih kolegih. Po idilni vožnji prek zasnežene pokrajine, ki je kazala s poledenelimi potočki in ledenimi svečami ves svoj zimski čar, je štandredške igralce sprejela topla, pozorna publika prostorne in sodobno urejene kinodvorane v središču Žirov, ki imajo dolgoletno, kulturno tradicijo. Marko Brajnik, Božidar Tabaj in Majda Zavadlav so ganili kakih tristo gledalcev z vrhunskimi igralskimi stvaritvami v tragikomediji Alda Nicolaja Stara garda, ki jo je s pronicljivim ravnovesjem med tragičnim in komičnim režijsko obdelal igralec Janez Starina.

Da je odrsko dejanje nemoteno potekalo in zablestelo v vsem trpko izpovednem žaru, so v zakulisju poskrbeli šepetalka Marinka Leban, kostumistka in maskerka Snežica Černic ter odrska mojstra Franko in Joško Kogoj. /IK

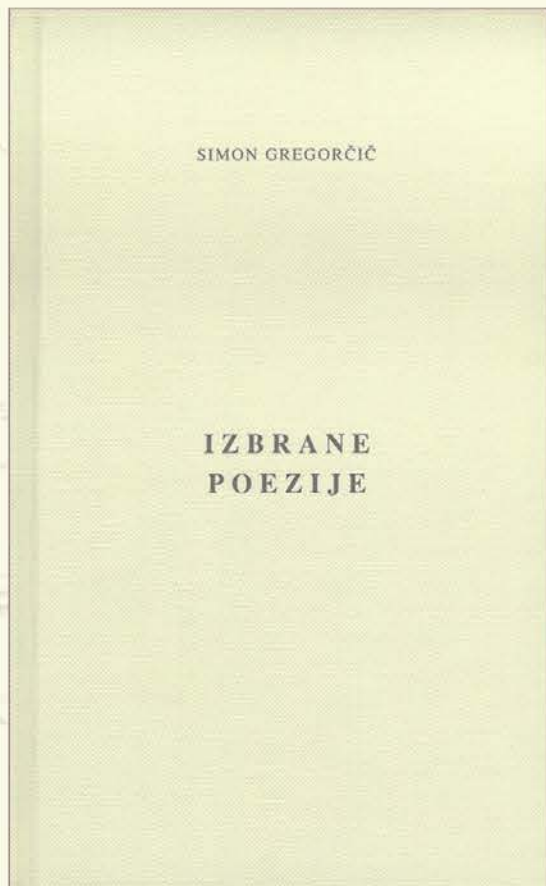
Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

SIMON GREGORČIČ

IZBRANE POEZIJE

Ob stoletnici smrti priljubljenega "goriškega slavčka" je Goriška Mohorjeva družba skupaj s sestrskima založbama Mohorjevo družbo iz Celja in Mohorjevo iz Celovca poskrbela za izdajo njegovih poezij. Poezije je izbrala in uredila prof. Lojzka Bratuž, spremno besedo pa je napisal akad. France Bernik.

CENA: 15,00 evrov

DOBITE JO V SLOVENSKIH KNJIGARNAH IN NA SEDEŽU GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE, TRAVNIK 25 V GORICI.